

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับ
ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

พ.ศ. ๒๕๓๙

โดยที่ได้มีการตราพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙ ขึ้น และกฎหมายดังกล่าวมีหลักการเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปจากแนวทางการปฏิบัติในเรื่องความรับผิดทางแพ่งที่ทางราชการถือปฏิบัติในปัจจุบัน โดยได้แยกความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ออกเป็นเหตุที่เนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ และที่ไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่ โดยเมื่อมีความเสียหายเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่นั้น หน่วยงานของรัฐจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายไปก่อน ส่วนเจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายต่อหน่วยงานของรัฐเพียงใดนั้น ให้ไปไล่เบียดต่อไปในภายหลัง โดยจะยึดหลักว่าจะเรียกเอาแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐเฉพาะกรณีความเสียหายนั้นเกิดขึ้นโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้น นอกจากนี้ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถผ่อนชำระค่าสินไหมทดแทนได้โดยค้ำประกัน รายได้ ฐานะ ครอบครัว และความรับผิดชอบ และพฤติการณ์แห่งกรณีประกอบด้วย สำหรับความเสียหายที่เกิดจากการที่ไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องถูกฟ้องและชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นการส่วนตัวโดยไม่เกี่ยวกับทางราชการ สมควรวางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙ คณะรัฐมนตรีจึงมีมติให้วางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙"

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

(๑) ระเบียบความรับผิดชอบของข้าราชการในทางแพ่งซึ่งออกตามมติคณะรัฐมนตรีโดยหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วน ที่ นว ๑๕๕/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๐๓

(๒) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ ๑๓๕๘๒, ๑๓๕๘๓ (บคร.)/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๒๔

เมษายน ๒๕๐๔

(๓) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๐๘/๖๔๖๖ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๐๙

(๔) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๐๘/๑๐๒๘๓ ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๑๖

(๕) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๐๘/ว.๒๗๒๗๔ ลงวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๒๕

(๖) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๑๔/๒๑๗๓๘ ลงวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๒๘

(๗) หนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๕๑๔/๒๓๐๒ ลงวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๒๙

(๘) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๑๔/๑๒๔๖๑ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๓๐

(๙) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๑๔/๕๒๓๓๓ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๓๐

(๑๐) หนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๕๑๔/๕๙๗๕ ลงวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๐

(๑๑) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๑๔/๒๓๒๒๘ ลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๓๑

(๑๒) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๑๔/๖๓๑๑๙ ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๓๑
บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ หรือมติคณะรัฐมนตรีอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่ง
ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

"เจ้าหน้าที่" หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่นไม่ว่า
จะเป็นการแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือฐานะอื่นใด บรรดาซึ่งได้รับแต่งตั้งหรือถูกสั่งให้ปฏิบัติงานให้แก่
หน่วยงานของรัฐ

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด

"ผู้แต่งตั้ง" หมายความว่า ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อปฏิบัติตามระเบียบนี้

"ความเสียหาย" หมายความว่า ความเสียหายที่เกิดจากการละเมิดอย่างไร ๆ แต่ไม่รวมถึง
การออกคำสั่งหรือกฎ

ข้อ ๕ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้

หมวด ๑

กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ

ข้อ ๖ ในหมวดนี้

"หน่วยงานของรัฐ" หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่อ
อย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้น โดย
พระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของ
เจ้าหน้าที่

ข้อ ๗ เมื่อเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐ ให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องแจ้งต่อผู้บังคับบัญชาโดย
ไม่ชักช้าและให้มีการรายงานตามลำดับชั้นถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น

ข้อ ๘ เมื่อเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐแห่งใด และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นมี
เหตุอันควรเชื่อว่าจะเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ
ดังกล่าวแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดขึ้นคณะหนึ่ง โดยไม่ชักช้าเพื่อพิจารณา
เสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดชอบ และจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ผู้นั้นต้องชดใช้

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้มีจำนวนไม่เกินห้าคน โดยแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของ
รัฐแห่งนั้น หรือหน่วยงานของรัฐอื่นตามที่เห็นสมควร

กระทรวงการคลังอาจประกาศกำหนดว่าในกรณีความเสียหายที่เกิดขึ้นมีมูลค่าความเสียหายตั้งแต่
จำนวนเท่าใด จะให้มีผู้แทนของหน่วยงานของรัฐหน่วยงานใดเข้าร่วมเป็นกรรมการด้วยก็ได้

ในการแต่งตั้งคณะกรรมการ ให้กำหนดเวลาแล้วเสร็จของการพิจารณาของคณะกรรมการไว้ด้วย

ข้อ ๙ ถ้าเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งทำให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐอีก
แห่งหนึ่ง ให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายแจ้งต่อผู้บังคับบัญชา และให้มีการรายงานตามลำดับชั้นจนถึง
หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัดเว้นแต่

(๑) ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายเป็นรัฐมนตรี ให้แจ้งต่อนายกรัฐมนตรี

(๒) ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายเป็นกรรมการที่ตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐแห่งใด ให้แจ้งต่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น

(๓) ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายเป็นผู้ซึ่งไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด ให้แจ้งต่อกระทรวงการคลัง

(๔) ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายเป็นผู้ซึ่งไม่มีผู้บังคับบัญชาและมีผู้ใช้ปฏิบัติงานในราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาหรือหน่วยงานของรัฐ ตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้แจ้งต่อผู้มีอำนาจกำกับดูแล ผู้แต่งตั้งตน หรือผู้ซึ่งสั่งให้ตนปฏิบัติงานให้แก่หน่วยงานของรัฐ

ข้อ ๑๐ ในกรณีความเสียหายเกิดขึ้นตามข้อ ๙ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ได้รับความเสียหาย และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัด หรือผู้ซึ่งระเบียบนี้กำหนดให้เป็นผู้รับแจ้งตามข้อ ๙ (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) แล้วแต่กรณีมีอำนาจร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการ

ข้อ ๑๑ ในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐมากกว่าหนึ่งแห่ง และหรือความเสียหายเกิดจากผลการกระทำของเจ้าหน้าที่หลายหน่วยงาน ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการตามข้อ ๘ หรือข้อ ๑๐ บรรดาที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณีร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการ

ข้อ ๑๒ ถ้าผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการตามข้อ ๘ ข้อ ๑๐ หรือข้อ ๑๑ ไม่ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการภายในเวลาอันควร หรือแต่งตั้งกรรมการโดยไม่เหมาะสม ให้ปลัดกระทรวง ปลัดทบวงหรือรัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาหรือกำกับดูแลหรือควบคุมการปฏิบัติงานของบุคคลดังกล่าว มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการหรือเปลี่ยนแปลงกรรมการแทนผู้มีอำนาจแต่งตั้งนั้นได้ตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๑๓ ในการประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุม หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนใดคนหนึ่งขึ้นทำหน้าที่แทนมติที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการที่ไม่เห็นด้วยกับมติที่ประชุมอาจทำความเห็นแย้งมติที่ประชุมรวมไว้ในความเห็นของคณะกรรมการได้

ข้อ ๑๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่พิจารณาข้อเท็จจริงอันเกี่ยวกับการกระทำละเมิด โดยตรวจสอบข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวงที่เกี่ยวข้อง รับฟังพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญและตรวจสอบเอกสาร วัตถุ หรือสถานที่

กระทรวงการคลังอาจกำหนดแนวทางการสอบข้อเท็จจริง การทำบันทึกและการรายงานผล เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติเป็นการทั่วไปได้

ข้อ ๑๕ คณะกรรมการต้องให้โอกาสแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้เสียหายได้ชี้แจงข้อเท็จจริง และได้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนอย่างเพียงพอและเป็นธรรม

ข้อ ๑๖ เมื่อคณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้วให้เสนอความเห็นไปยังผู้แต่งตั้ง ถ้าผู้แต่งตั้งขอให้ทบทวนหรือสอบสวนเพิ่มเติม ให้คณะกรรมการรีบดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่ผู้แต่งตั้งกำหนดความเห็นของคณะกรรมการต้องมีข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่แจ้งชัดและต้องมีพยานหลักฐานที่สนับสนุนประกอบด้วยความเห็นของคณะกรรมการไม่ผูกมัดผู้แต่งตั้งหรือรัฐที่จะมีความเห็นเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๑๗ เมื่อผู้แต่งตั้งได้รับผลการพิจารณาของคณะกรรมการแล้วให้วินิจฉัยสั่งการว่ามีผู้รับผิดชอบใช้คำสั่งใหม่ทดแทนหรือไม่ และเป็นจำนวนเท่าใด แต่ยังมีต้องแจ้งการสั่งการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องให้ผู้แต่งตั้งส่ง

สำนวนภายในเจ็ดวันนับแต่วันวินิจฉัยสั่งการให้กระทรวงการคลังเพื่อตรวจสอบ เว้นแต่เป็นเรื่องที่กระทรวงการคลังประกาศกำหนดว่าไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบให้กระทรวงการคลังพิจารณาโดยไม่ชักช้า และให้มีอำนาจตรวจสอบพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องในกรณีให้เห็นสมควรจะให้บุคคลใดส่งพยานหลักฐาน หรือมาให้ถ้อยคำเพื่อประกอบการพิจารณาเพิ่มเติมอีกก็ได้

ในระหว่างการพิจารณาของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งสั่งการให้เตรียมเรื่องให้พร้อมสำหรับการออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชำระค่าสินไหมทดแทน หรือดำเนินการฟ้องคดีเพื่อมิให้ขาดอายุความสองปีนับจากวันที่ผู้แต่งตั้งวินิจฉัยสั่งการให้กระทรวงการคลังพิจารณาให้แล้วเสร็จก่อนอายุความสองปีสิ้นสุดไม่น้อยกว่าหกเดือน ถ้ากระทรวงการคลังไม่แจ้งผลการตรวจสอบให้ทราบภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ผู้แต่งตั้งมีคำสั่งตามที่เห็นสมควร และแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ เว้นแต่ในกรณีหน่วยงานของรัฐนั้นเป็นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ ให้กระทรวงการคลังพิจารณาให้แล้วเสร็จก่อนอายุความสองปีสิ้นสุดไม่น้อยกว่าหนึ่งปี ถ้ากระทรวงการคลังไม่แจ้งผลการตรวจสอบให้ทราบภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ผู้แต่งตั้งมีคำสั่งตามที่เห็นสมควรและแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

ข้อ ๑๘ เมื่อกระทรวงการคลังพิจารณาเสร็จแล้ว ให้ผู้แต่งตั้งมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลังและแจ้งคำสั่งนั้นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ แต่ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่เสียหายเป็นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ ให้ผู้บังคับบัญชา หรือผู้กำกับดูแล หรือควบคุมหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นวินิจฉัยสั่งการให้หน่วยงานของรัฐดังกล่าวปฏิบัติตามที่เห็นว่าถูกต้อง

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่เสียหายตามวรรคหนึ่งสั่งการตามความเห็นของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งดำเนินการเพื่อออกคำสั่งให้ชำระค่าสินไหมทดแทนหรือฟ้องคดีต่อศาลอย่าให้ขาดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้แต่งตั้งแจ้งคำสั่งให้ผู้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนทราบ

ข้อ ๑๙ การแจ้งคำสั่งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบตามข้อ ๑๗ และข้อ ๑๘ ให้แจ้งด้วยว่าผู้นั้นมีสิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์และฟ้องคดีต่อศาลได้ พร้อมกับแจ้งกำหนดอายุความร้องทุกข์และอายุความฟ้องคดีต่อศาลให้ทราบด้วย

ข้อ ๒๐ ในกรณีร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการตามข้อ ๑๐ หรือข้อ ๑๑ ให้ผู้แต่งตั้งร่วมกันวินิจฉัยสั่งการ และเสนอความเห็นทั้งหมด ไม่ว่าจะเห็นตรงกันหรือไม่ ไปยังกระทรวงการคลัง และเมื่อได้ดำเนินการตามข้อ ๑๗ และข้อ ๑๘ แล้ว ถ้าผลในขั้นที่สุดผู้แต่งตั้งร่วมยังมีความเห็นตามข้อ ๑๘ แตกต่างกัน จนหาข้อยุติไม่ได้ ก็ให้เสนอเรื่องให้คณะรัฐมนตรีวินิจฉัยชี้ขาด

ข้อ ๒๑ ในการพิจารณาของกระทรวงการคลัง ให้มี "คณะกรรมการพิจารณาความรับผิดชอบ" เป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นต่อกระทรวงการคลัง

ให้คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งประกอบด้วยอธิบดีกรมบัญชีกลางเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน และผู้แทนกระทรวงการคลังตามจำนวนที่จำเป็นซึ่งปลัดกระทรวงการคลังแต่งตั้งเป็นกรรมการ

คณะกรรมการพิจารณาความรับผิดชอบอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมายได้

ข้อ ๒๙ ในกรณีตามข้อ ๒๖ ข้อ ๒๗ หรือข้อ ๒๘ ถ้าเกี่ยวกับหน่วยงานของรัฐที่เป็นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ การดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบสำหรับหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น

หมวด ๒

กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก

ข้อ ๓๐ ในหมวดนี้

"หน่วยงานของรัฐ" หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรมและราชการส่วนภูมิภาค แต่ไม่รวมถึงราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

ข้อ ๓๑ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลภายนอก ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นเห็นว่าการเสียหายเกิดขึ้นเนื่องในการที่ตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นแจ้งต่อผู้บังคับบัญชาโดยไม่ชักช้า และให้มีการรายงานตามลำดับชั้นถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น แต่ในกรณีที่เจ้าหน้าที่เป็นรัฐมนตรีหรือกรรมการที่ตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ หรือผู้ซึ่งไม่สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด หรือผู้ซึ่งไม่มีผู้บังคับบัญชา ให้ดำเนินการตามข้อ ๙ (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) และให้นำข้อ ๘ ถึงข้อ ๒๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๓๒ ในกรณีที่ผู้เสียหายยื่นคำขอให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ให้หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัด หรือกระทรวงการคลัง ในกรณีที่เจ้าหน้าที่มิได้สังกัดหน่วยงานใด หรือหน่วยงานของรัฐแห่งใดแห่งหนึ่ง ในกรณีที่ความเสียหายเกิดจากผลการกระทำของเจ้าหน้าที่หลายหน่วยงาน รับคำขอขึ้นและดำเนินการตามระเบียบนี้โดยไม่ชักช้า

ในกรณีที่ผู้เสียหายยื่นคำขอผิดหน่วยงาน ให้หน่วยงานผู้รับคำขอรีบส่งเรื่องไปยังหน่วยงานของรัฐที่เห็นว่าเป็นหน่วยงานของรัฐที่จะต้องรับผิดชอบพิจารณาต่อไป และให้แจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบ กรณีดังกล่าวนี้ให้ถือว่าหน่วยงานของรัฐได้รับคำขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน นับแต่วันที่ได้รับคำขอที่ส่งมานั้น

ข้อ ๓๓ เมื่อได้รับคำขอตามข้อ ๓๒ และหน่วยงานของรัฐที่ได้รับคำขอไว้เห็นว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตน ให้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการต่อไปโดยไม่ชักช้า

ข้อ ๓๔ ในกรณีที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ยื่นคำขอ ให้หน่วยงานของรัฐที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนปฏิบัติตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

ให้คิดดอกเบี้ยตามอัตราดอกเบี้ยผิดนัด นับแต่วันกระทำละเมิดในจำนวนเงินที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ยื่นคำขอจนถึงวันชำระค่าสินไหมทดแทน

ข้อ ๓๕ ในกรณีที่ผู้เสียหายฟ้องคดีต่อศาล ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการโดยไม่ชักช้า เว้นแต่จะได้มีการตั้งคณะกรรมการดังกล่าวไว้แล้ว และให้ประสานงานกับสำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อเตรียมการต่อผู้คดีต่อไป พร้อมทั้งรายงานให้กระทรวงการคลังทราบและปฏิบัติตามที่ได้รับคำแนะนำจากกระทรวงการคลัง

ข้อ ๓๖ ถ้าผู้แต่งตั้งเห็นว่าความเสียหายเกิดจากเจ้าหน้าที่มิได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ หรือเมื่อได้ฟังความเห็นของคณะกรรมการ หรือได้รับทราบผลการพิจารณาของกระทรวงการคลังแล้ว เห็นว่าความเสียหายเกิดจากเจ้าหน้าที่มิได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เรียกเจ้าหน้าที่ผู้นั้นเข้ามาเป็นคู่ความในคดีด้วย

ข้อ ๓๗ ถ้าผลการพิจารณาของผู้แต่งตั้งยุติเป็นที่สุดว่าความเสียหายเกิดจากเจ้าหน้าที่ได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ จะต้องไม่มีการเรียกเจ้าหน้าที่เข้ามาเป็นคู่ความในคดี แต่ถ้าผู้เสียหายได้ฟ้องเจ้าหน้าที่ต่อศาลก่อนแล้วหรือมีการเรียกเจ้าหน้าที่เข้ามาเป็นคู่ความในคดีก่อนแล้ว ให้ผู้แต่งตั้งแจ้งผลการพิจารณาให้พนักงานอัยการเพื่อแถลงต่อศาลเพื่อให้เจ้าหน้าที่มีโอกาสพ้นจากการเป็นคู่ความในคดี และขอให้พนักงานอัยการช่วยเหลือทางคดีแก่เจ้าหน้าที่ในระหว่างนั้นด้วย

ข้อ ๓๘ ในกรณีหน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบบุคคลภายนอก ในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่นั้น ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่จะมีหรือไม่ และเพียงใด เป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐจะพิจารณาไล่เบี้ยเอาจากเจ้าหน้าที่ในภายหลัง ซึ่งคณะกรรมการ ผู้แต่งตั้ง และกระทรวงการคลัง แล้วแต่กรณี ต้องพิจารณาด้วยว่าจะมีการไล่เบี้ยหรือไม่ หรือจะไล่เบี้ยให้ชัดใช้เพียงใดและให้นำข้อ ๒๒ ถึงข้อ ๒๙ มาใช้บังคับกับการชัดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่หน่วยงานของรัฐได้ใช้ให้แก่ผู้เสียหายโดยอนุโลม

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๙

บรรหาร ศิลปะอาชา

นายกรัฐมนตรี

ภาคผนวก ข
คำพิพากษาศาลฎีกา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 520/121 ระหว่าง น. โจทก์ และกรม ท. จำเลย ซึ่งมีข้อเท็จจริงว่า เมื่อวันที่ 23 มกราคม ร.ศ. 119 เวลาทุ่มเศษ เรือกลไฟชื่อจำเริญของจำเลยได้แล่นไปโดนเรือ โป๊ะ ชื่อปากน้ำของโจทก์เสียหาย โจทก์จึงฟ้องต่อศาลแพ่ง ขอให้บังคับจำเลยใช้ค่าซ่อมแซมเรือเป็นเงิน 2,700 บาท และค่าป่วยการอีกวันละ 20 บาท รวม 80 วัน เป็นเงิน 1,600 บาท คดีนี้ศาลฎีกาได้วางหลักและชี้แจงให้แก่โจทก์ฟังว่ากระทรวงหรือกรมที่ถูกฟ้องจะไม่ยอมมาเป็นจำเลยก็ได้ ศาลแพ่งตัดสินว่าตามกฎหมายทุก ๆ ประเทศในเรื่องเรือรบของหลวงไปโดนเรือใครเข้าแล้ว เจ้าของเรือไม่มีอำนาจจะฟ้องรัฐบาลให้ใช้ค่าเสียหายได้ นอกจากจะฟ้องกัปตันหรือนายท้ายผู้เดินเรือเท่านั้น แต่โจทก์ในคดีนี้ยืนยันให้ออกหมายเรียกจำเลย ศาลเห็นว่าไม่ต้องออกหมายเรียกจำเลยมาพิจารณาจึงยกฟ้องโจทก์ โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน โจทก์ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา ศาลฎีกาเห็นว่า ที่ศาลแพ่งและศาลอุทธรณ์พิพากษาว่าเรือสินค้าจะฟ้องเรือหลวงเรียกค่าเสียหายในการ โคนกันไม่ได้นั้นถูกต้องแล้ว ศาลไม่มีอำนาจที่จะออกหมายเรียกกรม ท. มาเป็นจำเลย แต่ศาลฎีกายังเห็นว่าหากกรม ท. มีความเต็มใจที่จะมาเป็นจำเลยผู้ความแล้วก็จะชำระให้ จึงได้ให้ยกกระบัตรศาลมีหนังสือนำความเห็นของกรรมการศาลฎีกาไปยังกรม ท. ให้ตอบมาภายใน 15 วันว่า กรม ท. จะเต็มใจมาเป็นจำเลยในคดีนี้หรือไม่ กรม ท. ได้ตอบกลับมาว่าไม่เต็มใจจะเป็นจำเลยในคดีนี้ ศาลเห็นว่ากรม ท. ได้ประพฤติตามอำนาจอันต้องด้วยกฎหมายจึงพิพากษายืนตามคำตัดสินของศาลอุทธรณ์และพิพากษายกฎีกาของโจทก์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1106/2475 ระหว่าง นาย ย. ผู้รับมอบฉันทะจากบริษัท อ. (บังคับอังกฤษ) โจทก์ กรม ร. จำเลย ว่า โดยมีเนื้อความตามคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวว่าฝ่ายโจทก์คัดค้านว่า กฎเสนาบดีที่ 60 เป็นการนอกเหนือพนาจไม่ผูกพันโจทก์ และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 520/121 จะใช้บังคับเป็นกฎหมายต่อไปอีกก็หาได้ไม่ เพราะเหตุว่าฐานะของกรมในรัฐบาลได้เปลี่ยนแปลงไปตั้งแต่เดิมได้ประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งถือว่ากรมนั้น ๆ เป็นนิติบุคคล (มาตรา 72 และมาตรา 73)

กรรมการศาลฎีกาเห็นว่ามาตรานี้เป็นแต่เพียงได้นำกฎหมายเกี่ยวกับกรมในรัฐบาลที่มีอยู่ก่อนประมวลกฎหมายตราไว้ ศาลยุติธรรมให้อ้อยอยู่เสมอว่ากรมย่อมมีสิทธิที่จะฟ้องและถูกฟ้องในนามของกรมได้ และศาลเคยรับฟ้องคดีชนิดนี้ไว้พิจารณาพิพากษามากหลายเรื่องแล้ว

ปัญหาจึงมีว่า จะหมายเรียกกรมมายังศาลโดยทางธรรมดาได้หรือไม่ ถ้ากรมขาดนัดจะพิจารณาฝ่ายเดียวแล้วพิพากษาคดีเช่นเดียวกับบุคคลธรรมดาเป็นคู่ความได้หรือไม่ ถ้าได้การบังคับตามคำพิพากษาซึ่งอาจจะกระทบกระเทือนถึงประโยชน์รายได้ของแผ่นดินนั้นจะปฏิบัติสถานใด

กรรมการศาลฎีกาเห็นว่าคดีซึ่งกรมในรัฐบาลถูกฟ้องฐานกระทำละเมิดในตำแหน่งหน้าที่และในขอบเขตอำนาจของกรมเช่นคดีนี้ ถ้าหากจำเลยไม่ยอมหรือไม่สมัครใจที่จะให้ศาลชำระแล้วจะมีคำสั่งบังคับอย่างไรหาได้ไม่ เห็นว่าตามข้อกฎหมายยังคงต้องถือตามบรรทัดฐานแห่งคำพิพากษาที่ 520/121 คดีระหว่าง น. โจทก์ กรม ท. จำเลย เพราะฉะนั้น จึงพร้อมกันพิพากษาให้ยกฎีกาโจทก์เสีย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 179/2495 โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2490 จำเลยที่ 1 ทำหนังสือสัญญาจ้างอยู่ที่ดิน โฉนดที่ 1652 ไว้แก่โจทก์เป็นเงินสองหมื่นบาท โดยจำเลยที่ 2 เป็นผู้รับมอบอำนาจจากจำเลยที่ 1 จำเลยที่ 3 ซึ่งเป็นสามีจำเลยที่ 2 ลงชื่อเป็นคู่ค้าประกัน หนังสือสัญญาจ้างและคู่ประกันได้ลงนามต่อหน้าจำเลยที่ 4 ๆ ลงนามเป็นเจ้าพนักงานที่ดิน ต่อที่จำเลยที่ 1 ได้แจ้งต่อเจ้าพนักงานหอทะเบียนที่ดินว่าหายไปและรับใบแทนโฉนดไปแล้ว แม้โฉนดที่โจทก์ยึดถือไว้ใช้ไม่ได้สัญญาจ้างก็ยังใช้ได้ในฐานะเป็นสัญญาคู่ ซึ่งจำเลยที่ 1 - 2 - 3 ต้องรับผิดชอบ จำเลยที่ 4 ได้กระทำการโดยประมาทอย่างร้ายแรงทำให้โจทก์เสียหาย เพราะโฉนดฉบับนี้ที่หอทะเบียนที่ดินยึดถือไว้มีบันทึกไว้ด้วยตัวอักษรแดง เห็นได้ชัดแจ้งว่าที่ดินรายนี้ได้มีการออกใบแทนโฉนดไปแล้ว แต่จำเลยที่ 4 ก็ยังลงนามอนุมัติให้ทำสัญญากัน จำเลยที่ 5 ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา จำเลยที่ 4 ก็ต้องรับผิดชอบร่วมกับจำเลยที่ 4 ด้วย

จำเลยที่ 1 ให้การว่า ไม่เคยมอบอำนาจให้จำเลยที่ 2 ไปจ้างอยู่ที่ดิน

จำเลยที่ 2 - 3 ไม่ยื่นคำให้การ

จำเลยที่ 4 - 5 ให้การว่าไม่ได้ประมาท

ศาลชั้นต้นฟังว่า จำเลยที่ 1 มิได้มอบอำนาจให้จำเลยที่ 2 ไปจ้างแทน จึงพิพากษาให้จำเลยที่ 2 - 3 คืนเงินสองหมื่นบาทพร้อมทั้งดอกเบี้ยให้แก่โจทก์ ค่าชอนนอกนั้นให้ยก

ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ให้จำเลยที่ 4 - 5 ร่วมกันรับผิดชอบใช้เงิน 20,000 บาทให้แก่โจทก์ บังคับเอาจากจำเลยที่ 2 - 3 ก่อน ฯลฯ

จำเลยที่ 4 - 5 ฎีกา

ศาลฎีกาเห็นว่า ในโฉนดฉบับหลวงในคดีนี้ได้จดทะเบียนการออกใบแทนโฉนดพร้อมทั้งวันเดือนปีไว้ด้วยหมึกสีแดง เห็นได้อย่างชัดเจน ถ้าหากจำเลยที่ 4 มิได้ละเลยต่อการตรวจดูตามสมควรแล้ว จะมีการทำจ้างต่อกันเป็นที่เสียหายแก่โจทก์ไม่ได้เลย ศาลฎีกาเห็นว่า จำเลยที่ 4 กระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้โจทก์เสียหายโดยเสียเงินทำการรับจ้างไป ฉะนั้นจำเลยที่ 4 จึงต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นนี้ด้วย ส่วนจำเลยที่ 5 นั้นเมื่อปรากฏว่าจำเลยที่ 4 ได้กระทำไปตามหน้าที่เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ จำเลยที่ 5 ก็ต้องรับผิดชอบตามนับแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 76 ศาลอุทธรณ์ พิพากษาชอบแล้ว

จึงพิพากษายืน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1486/2497 โจทก์ฟ้องว่าโจทก์เป็นเจ้าของรถยนต์ฮิลแมนเก๋ง เลขทะเบียน ก.ท.20887 จำเลยที่ 1 เป็นเจ้าของผู้ครอบครองรถยนต์ยี่ห้อเลขทะเบียน 168 และจำเลยที่ 2 เป็นพลตำรวจประจำการเป็นลูกจ้างอยู่ในความบังคับบัญชาของจำเลยที่ 1

จำเลยที่ 2 ได้ขับรถยี่ห้อดังกล่าวของจำเลยที่ 1 ในหน้าที่ราชการของจำเลยที่ 1 อันเป็นการกระทำไปในทางการที่จ้างด้วยความประมาทชนทัยรถยนต์ของโจทก์เสียหาย ขาดประโยชน์ 78 วัน ๆ ละ 50 บาท เสียค่าซ่อม 6,000 บาท เป็นเหตุให้รถเสื่อมราคา 5,000 บาท ขอให้จำเลย ใช้ค่าเสียหาย 14,900 บาทแก่โจทก์

จำเลยที่ 1 ต่อสู้ว่าจำเลยที่ 2 ไม่ใช่ลูกจ้างของจำเลยที่ 1 และไม่มีหน้าที่ขับรถของ จำเลยที่ 1 จำเลยที่ 2 นำรถไปโดยพลการ จำเลยที่ 1 มีต้องรับผิดชอบ

จำเลยที่ 2 รับว่าชนรถโจทก์เสียหายด้วยความประมาทจริงยอมใช้ให้โจทก์ 4,800 บาท ซึ่งโจทก์ตกลงแล้ว แต่จำเลยไม่สามารถชำระได้

ศาลชั้นต้นเห็นว่าคดีมีเหตุผลน่าเชื่อตามคำพยานจำเลยว่าจำเลยที่ 2 ได้ขับรถไปโดยพลการ นอกเหนือหน้าที่ โจทก์เองนำสืบไม่ได้ว่าจำเลยที่ 2 ได้กระทำไปในทางการที่จ้างเห็นว่าจำเลยที่ 1 ไม่ต้องรับผิดชอบเพราะการกระทำของจำเลยที่ 2 ด้วยพิพากษาให้จำเลยที่ 2 ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ โจทก์เป็นเงิน 10,000 บาท และยกฟ้องโจทก์จะเพาะจำเลยที่ 1

โจทก์อุทธรณ์ขอให้จำเลยทั้งสองใช้ค่าเสียหายให้โจทก์เต็มตามฟ้อง

ศาลอุทธรณ์เห็นพ้องกับศาลชั้นต้นว่าจำเลยที่ 1 มีต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ร่วมกับจำเลยที่ 2 ส่วนค่าเสียหายเรื่องรถเสื่อมราคาซึ่งศาลชั้นต้นให้จำเลยที่ 2 ใช้เพียง 10,000 บาทนั้น เห็นว่าน้อยไป โจทก์นำสืบได้ว่ารถยนต์ที่ถูกชนเช่นนี้แม้ซ่อมแซมใหม่ก็เสื่อมคุณภาพไม่ดังเดิม และทำให้ราคา ตกไปรวม 5,000-6,000 บาทซึ่งจำเลยมิได้นำสืบหักล้าง พิพากษาแก่เพียงว่าให้จำเลยที่ 2 ชดใช้ ค่าเสียหายแก่โจทก์รวมทั้งสิ้น 14,900 บาทตามฟ้องนอกจากนี้คงยืน

แต่มีผู้พิพากษานายแดงโมทำความเห็นแย้งว่าค่าเสียหายในการที่รถเสื่อมราคาเพราะถูก ชนนั้น จะถือว่าเอาราคาที่ได้ซื้อมาเป็นเกณฑ์ไม่ได้ เพราะโจทก์ไม่ได้ซื้อมาใช้เอง ให้คนอื่นเข้าไป อีกทีหนึ่ง โจทก์ไม่ได้นำผู้เชี่ยวชาญในการตีราคารถยนต์มาสืบว่ารถคงมีราคาเท่าใด ศาลชั้นต้น กะให้ 10,000 บาทเป็นผลคืออยู่แล้ว ควรพิพากษายืน

โจทก์ฝ่ายเดียวฎีกาขอให้จำเลยที่ 1 ใช้ค่าเสียหายแก่โจทก์ตามฟ้อง

ศาลฎีกาเห็นว่าโจทก์ ไม่มีพยานแสดงให้เห็นว่า การที่จำเลยที่ 2 ขับรถไปชนรถยนต์ของ โจทก์นั้นได้กระทำไปในทางการที่จ้างตามมาตรา 425 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จำเลยที่ 1 หาต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ไม่ และการที่จำเลยที่ 2 ได้นำรถของทางราชการตำรวจขับไป โดยพลการแล้วไปชนรถโจทก์เสียหาย ตามพฤติการณ์ในคดีนี้ศาลฎีกาได้ประชุมปรึกษามีมติ

โดยที่ประชุมใหญ่ว่า จำเลยที่ 2 เป็นผู้ครอบครองรถยนต์จ๊อบในขณะที่เกิดเหตุ จำเลยที่ 1 มิได้ครอบครองอันจะต้องรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 437

พิพากษายืน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1291/2514 โจทก์ฟ้องว่า โจทก์ที่ 1 เป็นบิดาและโจทก์ที่ 2 เป็นพี่ชายของนาย ก. จำเลยที่ 1 รัฐบาลทหารสังกัดกองพลทหารม้าอยู่ใต้บังคับบัญชา และมีหน้าที่ทำตามคำสั่งของจำเลยที่ 2 และ จำเลยที่ 1 ขับรถยนต์รางจักรหมายเลข 30268 ของจำเลยที่ 2, 3 ไปใช้ในราชการของจำเลยที่ 2, 3 โดยประมาทเป็นเหตุให้ชนรถยนต์แท็กซี่ ซึ่งนาย ก. ขับสวนทางมา รถแท็กซี่พังยับเยิน นาย ก. เคยส่งเงินให้โจทก์ที่ 1 ใช้สอย และ โจทก์ที่ 2 เสียค่าทำศพ 9,334 บาท ขอให้จำเลยทั้งสามชดใช้ค่าเสียหายทั้งสิ้น 81,334 บาท พร้อมด้วยดอกเบี้ย

จำเลยที่ 1 ให้การว่า จำเลยที่ 1 ไม่ได้ประมาท ค่าเสียหายสูงเกินไป

จำเลยที่ 2, 3 ให้การเช่นเดียวกับจำเลยที่ 1 และต่อสู้ด้วยว่าจำเลยที่ 1 ไม่ได้เป็นตัวแทน และไม่ได้ขับรถนั้นไปตามหน้าที่ในราชการหรือตามคำสั่งของจำเลยที่ 2, 3 แต่นำรถออกไป โดยมีได้รับอนุมัติจากผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจ และนำรถไปใช้ในกิจการส่วนตัวจำเลยที่ 2, 3 ไม่ต้องรับผิดชอบ

ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยทั้งสามร่วมกันรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายแก่โจทก์

จำเลยที่ 2, 3 อุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน

จำเลยที่ 2, 3 ฎีกา

ศาลฎีกาฟังว่า จำเลยที่ 1 ซึ่งมีหน้าที่เป็นพลขับรถของกองพลทหารม้า ได้รับคำสั่งจากพันโท จ. พลธิการกองพลทหารม้าให้ขับรถของทางราชการไปซื้อปูนซีเมนต์นำไปส่งที่วัดนครป่าหมากซึ่งพันโท จ. เป็นกรรมการวัดนั้น เมื่อจำเลยที่ 1 ซื้อปูนซีเมนต์ส่งให้วัดแล้ว ระหว่างทางที่ขับรถกลับ จำเลยที่ 1 ขับรถแซงรถสามล้อเครื่องจนกินทางล้ำเส้นกึ่งกลางถนน เป็นเหตุให้ชนรถยนต์แท็กซี่ที่นาย ก. สวนทางมานาย ก. ถึงแก่ความตาย ศาลฎีกาเห็นว่า แม้พันโท จ. มีอำนาจในการสั่งใช้รถในงานของพลธิการได้ตามระเบียบแต่การที่สั่งให้จำเลยที่ 1 นำรถออกไปซื้อและขนปูนซีเมนต์ให้แก่วัดนครป่าหมากซึ่งพันโท จ. เป็นกรรมการวัดอยู่ด้วยนั้น เห็นได้ชัดว่าเป็นการใช้ให้ไปปฏิบัติงานเป็นการส่วนตัวของพันโท จ. หากให้การให้ไปปฏิบัติการในงานของพลธิการ กองทหารม้าเพื่อประโยชน์ของจำเลยที่ 2, 3 แต่ประการใดไม่ การไปปฏิบัติงานของจำเลยที่ 1 จึงเรียกไม่ได้ว่าเป็นการไปปฏิบัติงานในหน้าที่ตามทางราชการของจำเลยที่ 2 และที่ 3 จำเลยที่ 2 และ 3 จึงไม่ต้องรับผิดชอบในผลแห่งการละเมิดที่จำเลยที่ 1 ได้ก่อให้เกิดขึ้น

พิพากษาแก้ไขยกฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ 2 ที่ 3 เสีย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 702/2517 โจทก์ฟ้องว่า จำเลยที่ 1 เป็นลูกจ้างพนักงานของจำเลยที่ 2 ได้ขับรถยนต์ ก.ท.ม. 6861 ของจำเลยที่ 2 ในทางการที่จ้างของจำเลยที่ 2 ด้วยความประมาท ขนรถยนต์ ก.ท.ม. 6534 ของโจทก์เสียหายใช้การไม่ได้ ขอให้บังคับจำเลยทั้งสองร่วมกันชดใช้ค่าเสียหายให้โจทก์พร้อมดอกเบี้ย

จำเลยที่ 1 ขาดนัดยื่นคำให้การ

จำเลยที่ 2 ให้การว่า รถ ก.ท.ม. 6861 เป็นของจำเลยที่ 2 จริงแต่จำเลยที่ 1 เป็นเพียงบุรุษไปรษณีย์ มีหน้าที่ส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ให้แก่ประชาชนไม่ใช่พนักงานขับรถของจำเลยที่ 2 รถ ก.ท.ม. 6861 ข้าราชการกรมไปรษณีย์โทรเลขจัดเป็นรถรับส่งข้าราชการของจำเลยที่ 2 เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเกี่ยวกับการเดินทางไปและกลับจากทำงาน โดยเก็บเงินจากผู้โดยสารเป็นรายเดือนเพื่อเป็นเงินค่าจ้างจำเลยที่ 1 ให้เป็นคนขับนอกเวลาราชการ ไม่ใช่การปฏิบัติราชการในทางการที่จ้างของจำเลยที่ 2 การจัดรถรับส่งผู้โดยสารเป็นการนอกวัตถุประสงค์ของจำเลยที่ 2 ฟ้องโจทก์เคลือบคลุมศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยทั้งสองใช้ค่าเสียหายให้โจทก์ 20,000 บาท พร้อมด้วยดอกเบี้ยร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีนับแต่วันฟ้องไปจนกว่าจะใช้เงินเสร็จ

จำเลยที่ 2 อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน

จำเลยที่ 2 ฎีกา

ฎีกาที่ว่า การจัดสวัสดิการ จัดรถรับส่งข้าราชการกรมไปรษณีย์โทรเลข ไม่ใช่ราชการของจำเลยที่ 2 นั้น ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า จำเลยที่ 1 เป็นข้าราชการของจำเลยที่ 2 ในตำแหน่งบุรุษไปรษณีย์ มีหน้าที่ขับรถรับส่งไปรษณีย์ภัณฑ์และรับส่งเงิน ถึงแม้ว่าการขับรถรับส่งข้าราชการกรมไปรษณีย์โทรเลขจะเป็นการปฏิบัตินอกเวลาปฏิบัติงานตามปกติของทางราชการก็ตาม แต่จำเลยที่ 2 ก็เป็นผู้อนุญาตให้จำเลยที่ 1 ขับรถนั้นตามมติของข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ของจำเลยที่ 2 โดยจำเลยที่ 2 เห็นว่าเป็นประโยชน์ในการที่ข้าราชการกรมไปรษณีย์โทรเลขจะไม่ต้องมาปฏิบัติราชการสาย ทั้งอำนวยความสะดวกสบายและประหยัดแก่ข้าราชการอันเป็นการให้สวัสดิการแก่ข้าราชการ และเป็นประโยชน์แก่ราชการของจำเลยที่ 2 ด้วย จึงต้องถือว่าจำเลยที่ 1 ทำงานตามทางการที่จำเลยที่ 2 จ้าง นอกจากนี้นางสาวอรุณ นายทองใส พยานจำเลยที่ 2 ยังเบิกความว่า เสียเงินค่าโดยสารให้แก่จำเลยที่ 2 โดยเจ้าหน้าที่ของจำเลยที่ 2 เป็นผู้รับเงินไว้ การที่จำเลยที่ 1 ได้รับค่าจ้างพิเศษอีกเดือนละ 400 บาทนั้น ก็น่าจะเป็นเงินพิเศษค่าทำงานล่วงเวลา หากเป็นเหตุให้การกระทำของจำเลยที่ 1 มิใช่ราชการของจำเลยที่ 2 ไม่

ฎีกาที่ว่า กรมไปรษณีย์โทรเลขจำเลยที่ 2 ไม่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการของข้าราชการกรมไปรษณีย์โทรเลข ผู้จัดการและสมาชิกที่ลงมติให้มีกิจการอันนี้ต้องรับผิดชอบส่วนตัวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 76 วรรค 2 นั้น ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงแห่งคดี

ฟังได้ว่า เมื่อข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในกรมไปรษณีย์โทรเลขได้ลงมติให้จัดรถรับส่งข้าราชการกรมไปรษณีย์โทรเลขเป็นสวัสดิการ เพื่อประโยชน์ที่ข้าราชการจะได้มาปฏิบัติราชการทันเวลา อันเป็นประโยชน์แก่ราชการของจำเลยที่ 2 จำเลยที่ 2 ก็อนุญาตให้จำเลยที่ 1 นำรถของจำเลยที่ 2 ไปบริการได้ตามที่ที่ประชุมได้ลงมติ การกระทำของจำเลยที่ 1 เป็นการปฏิบัติงานในราชการของจำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นกรมเจ้าสังกัด หากอยู่นอกวัตถุประสงค์ของจำเลยที่ 2 ไม่ เมื่อจำเลยที่ 1 ได้ไปก่อให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ จำเลยที่ 2 จึงต้องร่วมรับผิดชอบด้วย

ในประเด็นเรื่องค่าเสียหาย ศาลฎีกาเห็นว่าศาลล่างทั้งสองกำหนดให้เป็นการสมควรแล้ว
พิพากษายืน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1931/2518 โจทก์ฟ้องว่า จำเลยที่ 1 รับราชการเป็นบุรุษไปรษณีย์ มีหน้าที่ขับรถยนต์ของจำเลยที่ 2 ไปเก็บไปรษณีย์ภัณฑ์ตามตู้ไปรษณีย์ จำเลยที่ 1 ได้ขับรถไปหยุดริมถนนเพื่อลงไปไขตู้ไปรษณีย์ ขณะนั้นเป็นเวลาที่การจราจรคับคั่ง การหยุดรถของจำเลยที่ 1 ทำให้การจราจรติดขัดโจทก์ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งสารวัตรปกครองป้องกัน มีหน้าที่ดูแลการจราจรในเขตท้องที่ได้แจ้งให้จำเลยที่ 1 เคลื่อนรถไปจอดบนไหล่ถนนจำเลยที่ 1 ได้กล่าวคำหยามหมิ่นประมาทโจทก์และผลมาจากตู้ไปรษณีย์เพื่อจะขับรถหนี โจทก์ได้ตามไปประชิดรถแล้วแจ้งขอหา จำเลยที่ 1 ได้เคลื่อนรถออกไปโดยเร็ว รถจึงลากโจทก์ไปด้วย และจำเลยที่ 1 ผลักโจทก์โดยแรง โจทก์ล้มพาดถนนได้รับอันตรายสาหัส ต้องเสียค่ารักษาพยาบาลและเสียหายแก่กายรวมเป็นเงิน 31,000 บาท ขอให้จำเลยร่วมกันใช้ค่าเสียหายพร้อมทั้งดอกเบี้ย

จำเลยที่ 1 ให้การปฏิเสธว่าไม่ได้กระทำละเมิดและโจทก์ไม่ได้เสียหายมากดังฟ้อง

จำเลยที่ 2 ให้การว่า การกระทำของจำเลยที่ 1 ไม่ใช่เป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการ จำเลยที่ 2 ไม่ต้องร่วมรับผิดชอบ

ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยทั้งสองใช้ค่าเสียหายแก่โจทก์

จำเลยที่ 2 อุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นให้ยกฟ้องสำหรับจำเลยที่ 2

โจทก์ฎีกา

ในปัญหาที่ว่า จำเลยที่ 2 จะต้องรับผิดชอบในการละเมิดร่วมกับจำเลยที่ 1 หรือไม่นั้น ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า แม้จำเลยที่ 1 จะเป็นข้าราชการอยู่ได้บังคับบัญชาของจำเลยที่ 2 และในวันเกิดเหตุ จำเลยที่ 1 ได้ขับรถยนต์ของจำเลยที่ 2 ไปเก็บไปรษณีย์ภัณฑ์ตามตู้ไปรษณีย์ อันเป็นการปฏิบัติราชการตามหน้าที่ก็ตาม แต่การที่จำเลยที่ 1 คำหมิ่นประมาทโจทก์ เมื่อโจทก์จะเข้าทำการจับกุมในข้อหาหมิ่นประมาทจำเลยที่ 1 ได้ขัดขวางไม่ให้โจทก์ทำการจับกุม โดยขับรถเคลื่อนออกไปและผลักโจทก์ตกจากรถได้รับบาดเจ็บนั้น เป็นเรื่องส่วนตัวของจำเลยที่ 1 และเป็นการทำร้ายร่างกายกันโดยเฉพาะมิได้เกี่ยวกับจำเลยที่ 2 และไม่ได้เป็นการปฏิบัติราชการตามหน้าที่ จำเลยที่ 2 จึงไม่ต้องรับผิดชอบร่วมกับจำเลยที่ 1

พิพากษายืน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2512/2529 วินิจฉัยว่า โจทก์ฟ้องขอให้กรม ต. จำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 และที่ 3 ซึ่งเป็นข้าราชการตำรวจรับผิดคดีใช้กำลังร้ายแรงให้แก่วุฒิก่อ ในกรณีที่จำเลยที่ 2 ที่ 3 กับ พ. ไปรักษาความสงบเรียบร้อยในบ้านซึ่งมีการจัดงานและ พ. กระทบลูกเลื่อนปืนเพื่อข่มขู่ชาวบ้าน เป็นเหตุให้ปืนลั่นกระสุนปืนถูกโจทก์ได้รับบาดเจ็บจนพิการตลอดชีวิต โดยเรียกค่าเสียหาย 576,203 บาท

จำเลยทั้งสามให้การว่า การที่ พ. กระทบลูกเลื่อนปืน เป็นเหตุให้กระสุนปืนถูกโจทก์นั้น เป็นการกระทำนอกหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา จำเลยที่ 1 ไม่ต้องรับผิดชอบ และเป็นกรกระทำโดยประมาทของ พ. เป็นส่วนตัวโดยจำเลยที่ 2 ที่ 3 มิได้รู้เห็นและร่วมด้วย จำเลยที่ 2 และที่ 3 ไม่ต้องรับผิดชอบค่าเสียหายมากเกินไป ขอให้ยกฟ้อง

ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง

โจทก์อุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน

โจทก์ฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า เมื่อคืนวันที่ 23 พฤษภาคม 2523 มีงานบวชนาคที่บ้านซึ่งเจ้าภาพจัดเลี้ยงอาหารและรางวัล มีคนไปในบ้าน 100 คนเศษ ขณะนั้นจำเลยที่ 2 ที่ 3 กับ พ. เป็นตำรวจประจำสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองนครศรีธรรมราชอยู่ในสังกัดกรม ต. จำเลยที่ 1 และได้ไปดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยที่บ้านงานด้วย แล้วเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งสามได้ดื่มสุรามึนเมาเมื่อถึงเวลาเย็นกับพวกชาวบ้านจนเจ้าภาพต้องเชิญให้กลับไปตอนออกมาจากบ้านงาน จำเลยที่ 2 ที่ 3 เดินนำหน้าไปก่อน พ. เดินตามหลัง เมื่อมาถึงถนน พ. ได้กระทบลูกเลื่อนปืนในลักษณะข่มขู่พวกชาวบ้าน เป็นเหตุให้ปืนลั่นขึ้น 1 นัด แล้วกระสุนปืนไปถูกแขนขวาโจทก์ ซึ่งตอนนั้นนั่งอยู่ในบริเวณบ้านงาน และทำให้โจทก์บาดเจ็บสาหัสต้องถูกตัดแขนขวาออกกลายเป็นคนพิการไปตลอดชีวิตคงมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาโจทก์เพียงข้อเดียวว่า จำเลยที่ 1 จะต้องรับผิดชอบในการที่ พ. ทำละเมิดต่อโจทก์ครั้งนี้หรือไม่ เห็นว่า พ. ไม่ใช่ลูกจ้าง แต่เป็นข้าราชการตำรวจและมีหน้าที่ปฏิบัติราชการเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยแทนจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นกรมในรัฐบาล และมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายจึงต้องปรับบทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 76 ซึ่งบัญญัติว่า "ผู้จัดการทั้งหลายก็ดี ผู้แทนอื่น ๆ ก็ดีของนิติบุคคล หากทำการตามหน้าที่ได้ทำให้เกิดความเสียหายอย่างใดแก่บุคคลอื่น ไซ้ ท่านว่านิติบุคคลจำต้องเสียค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายนั้น แต่มีสิทธิจะไล่เบี้ยเอาแก่ตัวผู้เป็นต้นเหตุทำความเสียหายได้ภายหลัง

ถ้าและความเสียหายแก่บุคคลอื่นนั้นเกิดแต่ทำการอันใดอันหนึ่งซึ่งมิได้อยู่ภายในขอบวัตถุประสงค์แห่งนิติบุคคลนั้น ไซ้ ท่านว่าสมาชิกหรือผู้จัดการทั้งหลายเหล่านั้น บรรดาที่ได้

ออกเสียงลงมติให้ทำการเช่นนั้น กับทั้งผู้จัดการและผู้แทนอื่น ๆ ทั้งหลายบรรดาที่ได้ลงมือทำการ จะต้องรับผิดชอบกันออกค่าสินไหมทดแทน' หมายความว่า นิติบุคคลจะรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน เฉพาะในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของนิติบุคคลได้ทำให้เกิดความเสียหายหรือทำละเมิดขณะทำการ ตามหน้าที่และอยู่ภายในขอบวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลเท่านั้น แม้ในตอนแรก พ. กับจำเลยที่ 2 ที่ 3 เข้าไปในบ้านงานบวชนาคเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย พอถือได้ว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งสาม ปฏิบัติราชการตามหน้าที่ แต่ตอนหลังเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งสามไปรับประทานอาหารดื่มสุรา มีนเมาและมีเรื่องทะเลาะกับชาวบ้าน แล้ว พ. กระชากลูกเลื่อนปืนข่มขู่ชาวบ้านจนเป็นเหตุให้ ปืนลั่น และกระสุนปืนไปถูก โจรทักบาดเจ็บนั้น ก็เห็นได้ชัดว่าเป็นเรื่องส่วนตัวของ พ. และไม่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยตามวัตถุประสงค์ของจำเลยที่ 1 แต่อย่างใด จำเลยที่ 1 จึงไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่โจทก์ รูปคดีไม่มีความจำเป็นต้องวินิจฉัยในประเด็น เรื่องค่าเสียหายอีกต่อไป ศาลล่างทั้งสองพิพากษายกฟ้องชอบแล้ว ฎีกาของโจทก์ฟังไม่ขึ้น

พิพากษายืน.

ภาคผนวก ค

คำพิพากษาและคำสั่งศาลปกครอง

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ร. 20/2544 วินิจฉัยว่า อธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่โจ้มีหนังสือถึงคณะกรรมการ ป.ป.ช. ขอรบข้อมูลเอกสารของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อนำไปใช้ในการต่อสู้คดีที่ผู้ฟ้องคดีได้ฟ้องอธิการบดีกับพวก ถ้าผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายจากการออกหนังสือดังกล่าวถึงคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงเป็นกรณีอธิการบดีทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี แม้ว่าอธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่โจ้จะมีฐานะเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ แต่การมีหนังสือถึงคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังกล่าวเป็นการกระทำในลักษณะส่วนตัว แม้จะใช้ชื่อมหาวิทยาลัยเป็นเจ้าของหนังสือแต่ก็นับได้ว่าเป็นการกระทำเพื่อวัตถุประสงค์ส่วนตัวซึ่งมิได้ใช้อำนาจตามกฎหมาย ดังนั้น ผู้ฟ้องคดีชอบที่จะฟ้องให้อธิการบดีฯ รับผิดชอบเป็นการส่วนตัวต่อศาลยุติธรรม

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ร .20/2545 วินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่รัฐในตำแหน่งหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอท่าเรือใช้ให้ราษฎรทำร้ายร่างกายนาง ค. ผู้ฟ้องคดีเป็นการกระทำโดยอาศัยเหตุส่วนตัวมิใช่เป็นการกระทำละเมิดโดยใช้อำนาจตามกฎหมายในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ดังนั้น ถ้าผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การกระทำของหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอท่าเรือทำละเมิดทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย ก็สามารถฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมซึ่งเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีได้ตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 351/2545 วินิจฉัยว่า นาย ส. ลูกจ้างสังกัดสำนักงานเขตคันนายาว ซึ่งอยู่ในสังกัดของกรุงเทพมหานคร ผู้ถูกฟ้องคดี ขับรถยนต์บรรทุกน้ำหกล้อขึ้นมาบนถนนรามอินทราเพื่อฉีดน้ำรดต้นไม้เกาะกลางถนน อันเป็นการปฏิบัติหน้าที่ของนาย ส. ขณะเกิดเหตุนาย ส. ขับรถยนต์บรรทุกน้ำอยู่ในช่องทางเดินรถทางขวาที่เกาะกลางถนนฉีดน้ำรดต้นไม้อยู่ เป็นเหตุให้รถยนต์คันที่นาย พ. ผู้ฟ้องคดีขับชนท้ายรถยนต์บรรทุกน้ำดังกล่าวได้รับความเสียหาย ส่วนนาย พ. ได้รับอันตรายแก่กายสาหัส จึงเป็นกรณีเข้าหน้าที่กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ กรุงเทพมหานคร ผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่เนื่องจากการกระทำละเมิดของนาย ส. ดังกล่าวไม่ใช่การกระทำละเมิดที่เกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย คดีนี้จึงไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 5/2546 วินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่สำนักงานปลัดกระทรวง
สาธารณสุขมีคำสั่งยกเลิกการประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างอาคารบริการทำให้ผู้ฟ้องคดีผู้เสนอ
ราคาต่ำสุดได้รับความเสียหาย จึงเป็นกรณีการทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้ฟ้องคดี
จึงต้องฟ้องกระทรวงสาธารณสุขหน่วยงานของรัฐ จะฟ้องเจ้าหน้าที่มิได้

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ร. 562/2546 อธิบติกรรมการค้าต่างประเทศมีคำสั่งเพิกถอน
ใบอนุญาตให้นำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักรโดยมิชอบ ทำให้ผู้ฟ้องคดีเสียหาย กรณีจึงเป็น
ข้อพิพาทเกี่ยวกับการทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ กรรมการค้าต่างประเทศในฐานะ
หน่วยงานของรัฐต้นสังกัดจึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ร. 286-287/2547 วินิจฉัยว่า มติของคณะรัฐมนตรีให้นาย ว. ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการทำอากาศยานแห่งประเทศไทย เป็นการกระทำตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการทำอากาศยานแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 จึงเป็นคำสั่งทางปกครอง หากผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายก็ถือได้ว่าเป็นการทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ เมื่อคณะรัฐมนตรีมิได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด กระทรวงการคลังจึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 214/2549 วินิจฉัยว่า มหาวิทยาลัยไม่มีระเบียบปฏิบัติในการควบคุมตรวจสอบเกี่ยวกับการคืนเงินของผู้วิจัยที่ขอถอน โครงการวิจัย เมื่อการกระทำละเมิดของผู้ฟ้องคดีส่วนหนึ่งเกิดจากการที่มหาวิทยาลัยไม่ได้กำหนดวิธีคืนเงินดังกล่าวให้ชัดเจนเป็นช่องทางให้นาง ช. สามารถยกยอกเงินที่ได้รับคืนจากผู้วิจัยที่ถอน โครงการวิจัยไปได้ ดังนั้น การที่มหาวิทยาลัยออกคำสั่งเรียกเงินจากผู้ฟ้องคดี ซึ่งเป็น ผู้บังคับบัญชาของนาง ช. และไม่ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของนาง ช. อันมีลักษณะเป็นการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงโดยหักส่วนความรับผิดชอบเฉพาะกรณีของผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็น ผู้บังคับบัญชาของนาง ช. เป็นผู้ตรวจพบการทุจริตและรายงานให้ผู้ได้บังคับบัญชาทราบเท่านั้น โดยไม่ได้หักส่วนแห่งความรับผิดชอบอันเกิดจากความบกพร่องของมหาวิทยาลัยที่ไม่ได้กำหนดวิธีคืนเงินดังกล่าวออกจากคำสั่งใหม่ทดแทนที่ผู้ฟ้องคดีต้องชำระ คำสั่งของมหาวิทยาลัยดังกล่าว จึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 278/2549 วินิจฉัยว่า นาย ส. ลูกจ้างประจำ ตำแหน่งพนักงาน
ขับรถยนต์ของสำนักงานเขตยานนาวา ปฏิบัติหน้าที่ขับรถเก็บขยะมูลฝอยด้วยความประมาท
ชนท้ายรถรับจ้างสาธารณะของนาย พ. ทำให้รถยนต์ของนาย พ. ได้รับความเสียหาย การกระทำ
ดังกล่าวของนาย ส. จึงเป็นการทำละเมิดต่อนาย พ. ในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย
ในการให้บริการสาธารณะเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด กรณีจึงเป็นไปตามมาตรา 5
แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ที่บัญญัติให้หน่วยงานของรัฐ
ต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำไปในการปฏิบัติหน้าที่
แต่เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่เก็บขยะมูลฝอยเป็นการปฏิบัติหน้าที่ธรรมดาทั่วไปมิได้เกิดจากการใช้อำนาจ
ตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่จึง ไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาคดีของศาลปกครอง คดีนี้จึงอยู่ในอำนาจ
พิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรม

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 338-339/2549 วินิจฉัยว่า ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัด มีหน้าที่รับผิดชอบตามปกติมากมาย ไม่สามารถตรวจนับจำนวนเงินกับจำนวนคูปองที่จำหน่าย ให้กับญาติของผู้ต้องขังด้วยตนเอง การที่เจ้าหน้าที่การเงินทุจริตลงบัญชีรับเงินน้อยกว่าความเป็นจริง ผู้บัญชาการเรือนจำจึงมิได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ให้ทางราชการเสียหาย จึงไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 362/2549 วินิจฉัยว่า ประชาสงเคราะห์จังหวัด
นำรถยนต์ของทางราชการไปเก็บรักษาที่บ้านพัก อันเป็นการฝ่าฝืนต่อระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยรถราชการ พ.ศ. 2523 ประกอบกับบ้านพักไม่มีรั้วรอบขอบชิดเป็นเส้นทางสาธารณะ
บุคคลทั่วไปสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ ไม่ได้เป็นที่รโหฐานส่วนตัวและไม่ได้มีการจัดเวรยาม
รักษา ซึ่งน่าจะคาดเห็นความไม่ปลอดภัยในการเก็บรักษารถยนต์ จึงถือได้ว่าเป็นการกระทำ
โดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนต่อกรมประชาสัมพันธ์

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 73/2550 วินิจฉัยว่า การที่กระทรวงการคลังได้แบ่งส่วนความรับผิดโดยให้นาย ค. ในฐานะหัวหน้างานบัญชีรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายในอัตราร้อยละ 60 เนื่องจากเป็นผู้บังคับบัญชาชั้นต้นที่ใกล้ชิดกับผู้บังคับบัญชาทั้งหมดมากกว่า และนาย ป. สรรพากรอำเภอซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดในสำนักงานรับผิดชอบในอัตราร้อยละ 40 ของค่าเสียหายทั้งหมด เห็นว่ากรณีละเมิดมิใช่เกิดจากนาย ค. และนาย ป. จงใจกระทำละเมิดอันจะถือว่าร่วมกันกระทำละเมิด หากแต่เป็นเรื่องต่างคนต่างทำละเมิด จึงต้องรับผิดในผลละเมิดเฉพาะส่วนที่ตนได้กระทำลง ซึ่งมาตรา 8 วรรคสี่มิให้นำหลักเรื่องลูกหนี้รวมมาใช้บังคับการที่กระทรวงการคลังได้แบ่งส่วนความรับผิดระหว่างนาย ค. และนาย ป. ในอัตราร้อยละ 60 และร้อยละ 40 ของค่าเสียหายทั้งหมด นาย ค. มิได้โต้แย้งอัตราส่วนความรับผิดดังกล่าว นาย ค. จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่กรม ส. โดยคิดจากเงินที่หน่วยงานของกรม ส. ถูกยกยอกไปจำนวน 5.8 ล้านบาท หักความบกพร่องของกรม ส. ร้อยละ 80 ของจำนวนเงินดังกล่าว คงเหลือเงินที่นาย ค. และนาย ป. ต้องชดใช้คืนให้แก่กรม ส. เพียงร้อยละ 20 ของเงินจำนวน 5.8 ล้านบาท คิดเป็นเงิน 1.1 ล้านบาท ซึ่งนาย ค. ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนในอัตราร้อยละ 60 ของเงินจำนวนนี้ คิดเป็นเงิน 7 แสนบาท การที่กรม ส. มีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลังให้นาย ค. ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เป็นเงิน 3.5 ล้านบาท จึงเป็นคำสั่งที่มีชอบด้วยกฎหมายและให้เพิกถอนคำสั่งดังกล่าวเฉพาะส่วนที่ให้นาย ค. รับผิดชอบเกินกว่า 7 แสนบาท และหากได้รับชำระหนี้จากผู้ทุจริตทั้งสองเพียงใด ให้คืนเงินส่วนที่ได้รับชำระไว้เกินแก่นาย ค. ตามสัดส่วนความรับผิดต่อไป

คำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ 147/2550 วินิจฉัยว่า การที่นักรักษาพยาบาลโรงพยาบาลของรัฐ โดยไม่ใช้ความระมัดระวังในการดูแลรักษาทรัพย์สินของทางราชการดังเช่นวิญญูชนพึงกระทำ จนเป็นเหตุให้คนร้ายลักเอาเครื่องคอมพิวเตอร์ไปเป็นจำนวน 29 เครื่อง อันเป็นการปฏิบัติหน้าที่ โดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเป็นเหตุให้ทางราชการเสียหาย แต่โดยที่นักรักษาพยาบาลโรงพยาบาลของรัฐมิได้มีหน้าที่โดยตรงในการรักษาความปลอดภัย และมหาวิทยาลัยก็ได้จัดให้มีเจ้าหน้าที่โดยตรงในการรักษาความปลอดภัย ทั้งที่มีทรัพย์สินมูลค่าสูง แต่ได้ให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติราชการปกติมาอยู่เวร โดยไม่มีผู้ตรวจเวรและไม่มีระเบียบข้อบังคับหรือข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการรักษาเวรยาม ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในกรณีนี้ รวมทั้งความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐแล้ว การที่มหาวิทยาลัยให้นักรักษาพยาบาลโรงพยาบาลของรัฐรับผิดชอบค่าสินไหมทดแทนในอัตราร้อยละ 20 ของความเสียหายหลังจากหักค่าเสื่อมแล้ว จึงเป็นการเหมาะสมขอด้วยกฎหมาย

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 37/2552 วินิจฉัยว่า การที่ผู้ฟ้องคดีซึ่งมีตำแหน่งเป็น ผู้อำนวยการโรงเรียน ซึ่งมีอำนาจพิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการ พ.ศ. 2527 จะต้องใช้ดุลพินิจจัดให้ข้าราชการที่มีสิทธิเบิกค่าเช่าบ้านให้เข้าพักอาศัยในบ้านพักข้าราชการที่ว่างอยู่ก่อนนั้น แต่กลับมีคำสั่งอนุมัติให้นางสาว ส. ใช้สิทธิเบิกค่าเช่าบ้านข้าราชการ ทั้ง ๆ ที่รู้อยู่แล้วว่ามีบ้านพักครูว่างอยู่และมีสภาพสมบูรณ์เหมาะที่จะให้ข้าราชการครูเข้าพักอาศัยได้นอกจากนั้น ยังรู้อยู่แล้วว่าการอนุมัติตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2541 เป็นการอนุมัติที่ผิดระเบียบ พฤติการณ์ของผู้ฟ้องคดีจึงเป็นการจงใจกระทำผิดต่อกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ ทำให้ราชการได้รับความเสียหาย

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 64/2552 วินิจฉัยว่า คำสั่งเรื่อง ยกเลิกบัญชีรายชื่อ (เฉพาะจังหวัด) และคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีที่ 4 พ้นจากตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ขอนแก่นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นการกระทำละเมิดต่อ ผู้ฟ้องคดีที่ 4 เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีได้สังกัด หน่วยงานของรัฐแห่งใด กระทำการคลั่ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน ให้แก่ผู้ฟ้องคดีที่ 4 แทน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ตามมาตรา 5 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิด ทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 146/2553 วินิจฉัยว่า พนักงานขับรถยนต์ได้ตรวจเช็คสภาพรถและเครื่องยนต์ก่อนออกเดินทางไปปฏิบัติราชการยอมแสดงให้เห็นว่าได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรในการตรวจสอบสภาพรถก่อนออกเดินทางแล้ว แต่ในระหว่างเดินทางมาตรวัดระดับความร้อนแสดงว่าความร้อนสูงขึ้นที่หน้าปัดรถยนต์อันเป็นสัญญาณเตือนความผิดปกติของน้ำในหม้อน้ำซึ่งผู้ขับรถยนต์ดังกล่าวอาจจะทราบ แต่ไม่ได้สังเกตเห็น และยังคงขับรถต่อไปจนกระทั่งเครื่องยนต์หยุดทำงาน จึงอาจรับฟังได้ว่าเหตุละเมิดที่ทำให้รถยนต์ของราชการได้รับความเสียหายดังกล่าวเกิดจากการกระทำด้วยความประมาทเลินเล่อของพนักงานขับรถยนต์ แต่ความประมาทเลินเล่อดังกล่าวยังไม่ถึงขนาดเป็นความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 434/2556 วินิจฉัยว่า วินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้
รู้ข้อเท็จจริงว่ามีการบุกรุกแปลงปลูกป่าแต่กลับไม่ดำเนินการกับผู้บุกรุก ทั้งไม่เคยขอความร่วมมือ
กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจนเกิดความเสียหายแก่ทางราชการ พฤติการณ์ดังกล่าวเป็นการกระทำ
ละเมิดด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของเจ้าหน้าที่

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 120/2559 วินิจฉัยว่า มาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติ
ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ใช้บังคับในกรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อ
บุคคลภายนอกและหน่วยงานของรัฐ ได้ใช้คำอธิบายทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกแล้ว แต่คดีนี้เป็น
กรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 (นายกเทศมนตรี) กล่าวหาว่าผู้ฟ้องคดีกระทำละเมิดต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2
(เทศบาล) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ผู้ฟ้องคดีสังกัดอยู่ จึงไม่อาจนำบทบัญญัติในเรื่องอายุความไล่เบียดตาม
มาตรา 9 มาใช้บังคับกับผู้ฟ้องคดีในกรณีนี้ได้

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 74/2560 วินิจฉัยว่า นาย ม. ซึ่งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโพ กับนาย ท. ได้ร่วมกับพวกองค์การบริหารส่วนตำบลหัวหวาย นำรถแบ็คโฮเข้าไปเคลี่ยที่ดิน ซึ่งเป็นที่ดินที่ผู้ฟ้องคดีได้บริจาคให้ทางราชการเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ฟ้องคดี การกระทำของนาย ม. ในการนำรถแบ็คโฮเข้าไปในที่ดินซึ่งอยู่ในที่ดินของผู้ฟ้องคดีมิใช่เป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด การกระทำของนาย ม. เป็นการทำละเมิดในฐานะส่วนตัวไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโพ นาย ม. จึงต้องรับผิดชอบผู้ฟ้องคดีเป็นการเฉพาะตัว ดังนั้น ผู้ฟ้องคดีสามารถฟ้องนาย ม. ได้โดยตรง แต่จะฟ้องหน่วยงานไม่ได้ เพราะไม่ได้เป็นการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่

ภาคผนวก ง

ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา

ด่วนที่สุด

ที่ นร 0601/๒๕๓

เรื่องเสร็จที่ ๖๑/๒๕๔๐

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ท่าช้างวังหน้า กรุงเทพฯ 10200

๙ กุมภาพันธ์ 2540

เรื่อง ทารื้อแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

เรียน อธิบดีกรมบัญชีกลาง

อ้างถึง หนังสือกรมบัญชีกลาง ด่วนที่สุด ที่ กค 0526.6/11684
ลงวันที่ 19 ธันวาคม 2539

ตามหนังสือของกรมบัญชีกลางที่อ้างถึง ได้ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นในปัญหาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 รวม 6 ข้อ ดังความแจ้งอยู่แล้ว นั้น บัดนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาข้อหารือดังกล่าวข้างต้น โดยได้ฟังคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) แล้ว มีความเห็นดังนี้

1. เรื่องที่ส่วนราชการส่งให้กระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) พิจารณา หรือ เรื่องที่เกิดความเสียหายเนื่องจากความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ก่อนที่พระราชบัญญัติฯ และระเบียบฯ ประกาศใช้บังคับ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการหรือ ค้างดำเนินการ หรือยังไม่ได้ดำเนินการ กรมบัญชีกลางสามารถดำเนินการต่อไปได้หรือไม่ หากดำเนินการได้จะต้องใช้กฎหมายและระเบียบใด และกรณีไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้จะต้องปฏิบัติอย่างไรจึงจะถูกต่อนั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มิได้มีบทเฉพาะกาลไว้ เป็นพิเศษเกี่ยวกับเรื่องที่เกิดความเสียหายเนื่องจากความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ก่อนที่พระราชบัญญัติและระเบียบดังกล่าวประกาศใช้บังคับ ดังนั้น เมื่อพระราชบัญญัติและระเบียบดังกล่าวได้ประกาศใช้บังคับ กรณีจึงต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติและระเบียบใหม่ต่อไป ซึ่งกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) ย่อมสามารถดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นใหม่ได้ทันที

2. เรื่องที่ส่วนราชการปฏิบัติอยู่โดยใช้ระเบียบความรับผิดชอบของข้าราชการในทางแพ่งเดิม แต่ได้สั่งให้กระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) พิจารณาในระหว่างที่พระราชบัญญัติและระเบียบฯ ใหม่ประกาศใช้แล้ว จะให้ถืออายุความใดนั้น เห็นว่า ตามหลักกฎหมายนั้นอายุความเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งของ "หนี้" ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น หากการกระทำนั้นเกิดขึ้นก่อนที่พระราชบัญญัติและระเบียบฯ ใหม่ใช้บังคับ กรณีย่อมต้องเป็นไปตามอายุความของกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่เดิม กล่าวคือจะต้องเรียกหรือค่าสินไหมทดแทนภายในกำหนดอายุความ 1 ปี นับแต่วันที่รัฐถึงการละเมิดและรัฐถึงผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือเมื่อพ้นสิบปีนับแต่วันก่ละเมิดตามมาตรา 448 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่หากการกระทำนั้นเกิดขึ้นเมื่อพระราชบัญญัติและระเบียบฯ ใหม่ใช้บังคับแล้ว การนับอายุความย่อมต้องเป็นไปตามกฎหมายใหม่ โดยกรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ การเรียกหรือให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจะต้องกระทำภายใน 2 ปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 10 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ดังนั้น หากเรื่องที่กระทรวงการคลังรับไว้พิจารณานั้น เป็นกรณีของการกระทำที่เกิดขึ้นก่อนกฎหมายใหม่ใช้บังคับ ก็จะต้องนับอายุความตามกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่เดิม

3. ตามระเบียบความรับผิดชอบของข้าราชการในทางแพ่งครอบคลุมความเสียหายที่เกิดแก่ราชการทุกกรณี แต่ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ครอบคลุมเฉพาะความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่เท่านั้น ไม่มีบทบัญญัติควบคุมบุคคลภายนอกผู้กระทำละเมิดต่อทรัพย์สินของหน่วยงานของรัฐ ดังนั้น กรณีนอกเหนือ

ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ถูกลงโทษไป กรมบัญชีกลางจะต้องปฏิบัติเช่นไร โดยเฉพาะเรื่องที่อยู่ระหว่างดำเนินการหรือค้างดำเนินการนั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มีวัตถุประสงค์ที่จะกำหนดความรับผิดในทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ ส่วนความรับผิดของบุคคลภายนอกย่อมเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สำหรับระเบียบปฏิบัติในเรื่องที่ไม่อยู่ในบังคับพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ หากจะสมควรมีประการใด กระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) อาจเสนอระเบียบฯว่าด้วยการนั้นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อมีมติกำหนดแนวปฏิบัติสำหรับหน่วยงานของรัฐได้

4. ตามมาตรา 8 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 บัญญัติว่า "ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดเชยค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวแก่หน่วยงานของรัฐได้ ถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง" คำว่า "ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง" นั้น หน่วยงานใดเป็นผู้กำหนด และมาตรฐานความร้ายแรงได้กำหนดไว้ประการใดนั้น เห็นว่า การที่จะพิจารณาว่ากรณีใดจะเป็นการกระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของเจ้าหน้าที่หรือไม่ นั้น เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบทุกคน จนถึงคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์หรือศาล ส่วนอย่างไรเป็นการประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงย่อมขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงแต่ละกรณีไป ซึ่งความประมาทเลินเล่อนั้นเป็นการกระทำมิใช่โดยเจตนาประสงค์ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นผล แต่เป็นการกระทำโดยปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจำต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ ส่วนความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงจะมีลักษณะไปในทางที่บุคคลนั้นได้กระทำไปโดยขาดความระมัดระวังที่เบี่ยงเบนไปจากเกณฑ์มาตรฐานอย่างมาก เช่น คาดเห็นได้ว่าความเสียหายอาจเกิดขึ้นได้หรือหากระมัดระวังสักเล็กน้อยก็คงได้คาดเห็นการอาจเกิดความเสียหายเช่นนั้น เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1789-1790/2518 กรณีโรงงานของจำเลย(กระทรวงการคลัง)

เผาเศษปอ ทำให้มีควันดำปกคลุมถนนจนมองไม่เห็นทางข้างหน้า เป็นเหตุให้มีรถชนมาชน
ท้ายรถจักรยานซึ่งจอดอยู่ได้รับความเสียหายซึ่งเหตุการณ์เช่นนี้เคยเกิดมาแล้ว 2-3 ครั้ง
แต่ก็ปล่อยปละละเลยไม่เปลี่ยนวิธีการเผาเศษปอ เป็นกรณีที่จำเลยประมาทเลินเล่อ
อย่างร้ายแรง เป็นต้น

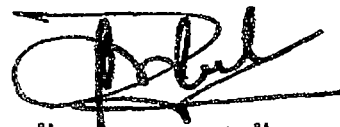
5. ตามข้อ 17 วรรคสอง แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย
หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 กำหนดว่า
"ให้ผู้แต่งตั้งส่งสำนวนภายในเจ็ดวันนับแต่วันวินิจฉัยสั่งการให้กระทรวงการคลังเพื่อ
ตรวจสอบ เว้นแต่เป็นเรื่องที่กระทรวงการคลังประกาศกำหนดว่าไม่ต้องรายงานให้
กระทรวงการคลังตรวจสอบ" นั้น กระทรวงการคลังสามารถประกาศกำหนดเรื่องที่ไม่
ต้องรายงานให้ตรวจสอบได้เพียงใด เช่น ประกาศกำหนดว่า เรื่องที่ผู้แต่งตั้งได้วินิจฉัย
สั่งการว่ามีผู้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นจำนวนเท่าใดแล้ว ให้ออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่
ชำระค่าสินไหมทดแทนหรือดำเนินการฟ้องคดีไปได้โดยโดยไม่ต้องส่งสำนวนให้กระทรวง
การคลังเพื่อตรวจสอบ หรือประกาศกำหนดว่า กรณีความเสียหายที่เกิดขึ้นมีมูลค่าความ
เสียหายตั้งแต่จำนวนเท่าใด จึงให้ส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบจะกระทำ
ได้หรือไม่นั้น เห็นว่า ในปัญหาข้อ 17 วรรคสอง แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย
หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ ได้ให้อำนาจกระทรวง
การคลังที่จะประกาศกำหนดเรื่องที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลัง
ตรวจสอบได้ ดังนั้น จึงเป็นอำนาจของกระทรวงการคลังที่จะประกาศกำหนดเรื่อง
ที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องรายงานดังกล่าวได้ตามที่จะเห็นสมควร โดยอาจกำหนดเรื่อง
ดังกล่าวโดยอาศัยมูลค่าความเสียหาย หรือจำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนที่ได้มีการชดเชย
แล้ว เป็นเกณฑ์ตามที่หาหรือมาเกี่ยวข้องเป็นอำนาจของกระทรวงการคลังที่จะกระทำ

6. คณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่งตามข้อ 21 แห่งระเบียบสำนัก
นายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
พ.ศ. 2539 ซึ่งแต่งตั้งโดยปลัดกระทรวงการคลัง กรรมการในคณะกรรมการดังกล่าว
จะมีสิทธิได้รับค่าเบี้ยประชุมตามนัยพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมกรรมการ พ.ศ. 2523
ด้วยหรือไม่ อย่างไรนั้น เห็นว่า ในข้อนี้ พระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมกรรมการ

พ.ศ. 2523 ได้ให้คำนิยามคำว่า "คณะกรรมการ" ซึ่งมีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมไว้ใน
มาตรา 4 โดยให้หมายความรวมถึงคณะกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรีด้วย
ในเมื่อคณะกรรมการพิจารณาความรับผิดชอบเป็นคณะกรรมการตามระเบียบที่
คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบแล้ว คณะกรรมการดังกล่าวจึงเป็นคณะกรรมการซึ่ง
แต่งตั้งขึ้นโดยคณะรัฐมนตรีและมีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมตามพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุม
กรรมการฯได้ ซึ่งย่อมรวมไปถึงกรรมการที่เป็นผู้แทนกระทรวงการคลังซึ่งปลัดกระทรวง
การคลังแต่งตั้งตามทหำรือมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายอักษราทร จุฬารัตน)

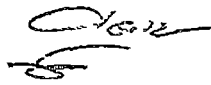
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานเลขานุการกรม

โทร. 2220206-9 ต่อ 226

โทรสาร 2241401

2263612

บันทึก

เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่

กระทรวงมหาดไทยมีหนังสือ ที่ มท 0305/05793 ลงวันที่ 17 เมษายน 2540 ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาความว่า ขณะนี้มีบุคคลภายนอกเป็นโจทก์ฟ้องหน่วยงานของรัฐ(กรมการปกครอง กรมที่ดิน และกรมป่าไม้) และเจ้าหน้าที่ของกรมการปกครอง(นายอำเภอและผู้ใหญ่บ้าน) ให้รับผิดชอบในผลแห่งการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ รวม 3 คดี ดังนี้

(1) คดีที่ นาง ส. เป็นโจทก์ฟ้องกรมป่าไม้เป็นจำเลยที่ 1 กรมที่ดินเป็นจำเลยที่ 2 และกรมการปกครองเป็นจำเลยที่ 3 ในคดีแห่ง ข้อหาละเมิด เรียกค่าเสียหายเป็นเงิน 502,923.75 บาท กรณีผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ สั่งเพิกถอน น.ส.3 ก. ของโจทก์ โดยสรุปคำฟ้องได้ว่า เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2526 ป่าไม้อำเภอที่ดินอำเภอและปลัดอำเภอได้ร่วมกันเสนอความเห็นในการพิสูจน์สอบสวนเพื่อออก น.ส.3 ก. ในเขตป่าสงวนต่อนายอำเภอแมริมว่าควรออก น.ส.3 ก. ให้แก่ นาย น. ผู้ร้องขอออก น.ส.3 ก. วันที่ 28 มกราคม 2528 นาง ส. ได้รับโอนที่ดินบางส่วนจาก นาย น. และเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2530 ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่มีคำสั่งเพิกถอน น.ส.3 ก. แปลงดังกล่าว เพราะออกโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย นาง ส. จึงฟ้องเป็นคดีแพ่งและเรียกค่าเสียหาย ศาลฎีกามีคำพิพากษาเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2539 ให้กรมการปกครอง กรมที่ดิน และกรมป่าไม้ ร่วมกันชดใช้เงินแก่โจทก์ จำนวน 410,550 บาท พร้อมดอกเบี้ย และเมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2539 กรมการปกครองได้นำเงินไปชำระหนี้ตามคำพิพากษา

(2) คดีที่ นาย ว. เป็นโจทก์ฟ้อง นาย ท. นายอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ กรณีดำรงตำแหน่งนายอำเภอศรีสะเกษ จังหวัดสุโขทัย กับพวกรวม 5 คน เป็นจำเลยในคดีแพ่งต่อศาลจังหวัดสุโขทัย ตามคดีหมายเลขคำที่ 872/2539 ลงวันที่ 24 กันยายน 2539 ข้อหาหมิ่นประมาท ละเมิด เรียกค่าเสียหาย ทุนทรัพย์ 51,600,000 บาท กรณีจำเลยได้รับการร้องเรียนจากราษฎรว่าได้รับความเดือดร้อนจากการดูคตราชของโจทก์ เป็นผลให้ตลิ่งของแม่น้ำยมทั้งสองฝั่งพังลงมา บ่อน้ำที่ขุดไว้ได้รับความเสียหาย จำเลยที่ 1 รายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัยทราบ เป็นเหตุให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัย มีคำสั่งให้โจทก์หยุดทำการดูคตราชและไม่ต่อใบอนุญาตดูคตราชให้โจทก์ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย จึงฟ้องต่อศาลขอให้จำเลยชดใช้ค่าเสียหายดังกล่าวแก่โจทก์

(3) คดีที่ นาง ร. เป็นโจทก์ฟ้อง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 ตำบลตลาดแร้ง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ เป็นจำเลยต่อศาล ข้อหาหมิ่นประมาท การใช้อั้งหาริมทรัพย์ กรณีโจทก์อนุญาตให้พระภิกษุใช้ที่ดินของโจทก์เป็นทางเดินเข้าออกระหว่างวัดกับหมู่บ้าน โดยโจทก์มิได้ยกให้เป็น

ที่สาธารณะ โจทก์ได้ปรับปรุงคันดินและนำหลักไม้แก่นฝังเพื่อกีดขวางไม่ให้บุคคลอื่นหรือยานพาหนะผ่าน และอนุญาตให้ผ่านได้เท่าที่จำเป็น จำเลยได้ให้ทางราชการสั่งการให้โจทก์รื้อถอนเสาของโจทก์ออก เพื่อจะเอาที่ดินเป็นที่สาธารณะ จึงขอให้ศาลพิพากษาว่าที่ดินดังกล่าวเป็นของโจทก์ ห้ามจำเลยและบริวารเข้าเกี่ยวข้องกับและรบกวนการครอบครองที่ดิน หากโจทก์จะต้องสูญเสียที่ดินขอให้จำเลยชดใช้เงิน 100,000 บาท

กระทรวงมหาดไทยจึงขอหารือปัญหาข้อกฎหมาย ปัญหาข้อเท็จจริง และแนวทางปฏิบัติ เกี่ยวกับพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ดังนี้

1. กรณีตาม (1) บุคคลที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อรัฐ เกิดเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2526 บุคคลภายนอกฟ้องรัฐและศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดวันที่ 4 เมษายน 2539 ก่อนวันที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 จะออกใช้บังคับ (ใช้บังคับวันที่ 16 พฤศจิกายน 2539) ทางราชการชดใช้ค่าเสียหายให้แก่บุคคลภายนอกไปเมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2539 เช่นนี้ทางราชการจะใช้สิทธิไล่เบี้ยให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ได้หรือไม่ และหากเจ้าหน้าที่ต่อสู้ว่าบุคลละเมิดขาดอายุความ 10 ปี นับแต่วันทำละเมิดแล้ว จะมีผลเปลี่ยนแปลงอะไรหรือไม่ เพราะเหตุใด

2. การจะบังคับใช้พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 แก่ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นนั้น จะเริ่มใช้พระราชบัญญัติและระเบียบบังคับแก่ข้อเท็จจริง โดยจะต้องพิจารณาวันที่เกิดการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ วันที่บุคคลภายนอกฟ้อง วันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด หรือวันที่รัฐได้ชดใช้ค่าเสียหายแก่บุคคลภายนอก นั้น จะถือข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาใดเป็นเกณฑ์ที่จะใช้บังคับตามพระราชบัญญัติและระเบียบดังกล่าวได้ เพราะเหตุใด

3. กรณีตาม (2) และ (3) บุคคลภายนอกฟ้องเจ้าหน้าที่ของรัฐ กระทำละเมิดเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่และคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลในขณะนี้ รัฐจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัติและระเบียบดังกล่าวหรือไม่ และควรให้อัยการแถลงให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกฟ้องอยู่หลุดพ้นจากการเป็นจำเลยในคดีดังกล่าวด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด

4. กรณีตาม (3) โจทก์ฟ้องขอให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการหรือละเว้นการกระทำการ จะนำพระราชบัญญัติและระเบียบดังกล่าวมาบังคับใช้ เพื่อแถลงศาลเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐหลุดพ้นจากการเป็นจำเลยได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

5. กรณีมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนหาตัวผู้รับผิดชอบของข้าราชการในทางแพ่ง ตามบัญชีรายชื่อสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ส่วน ที่ นว 155/2503 ลงวันที่ 1 ธันวาคม 2503 และ อยู่ระหว่างการสอบสวน เมื่อระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบ ทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 บังคับใช้ และให้ยกเลิกหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีข้างต้นแล้ว คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนหาตัวผู้รับผิดชอบของข้าราชการในทางแพ่ง จะถูกยกเลิกทันทีหรือไม่ อย่างไร และมีแนวทางการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาปัญหาข้อหารือดังกล่าวแล้ว มีความเห็นดังนี้

1. กรณีตามปัญหาข้อ 1 ข้อเท็จจริงปรากฏว่าหน่วยงานของรัฐ(กรมการปกครอง)ได้خذใช้ คำสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายเมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2539 ซึ่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของ เจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 15 พฤศจิกายน 2539 ดังนั้น หน่วยงานของรัฐจึงมีสิทธิเรียกให้ เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดใช้คำสินไหมทดแทนดังกล่าวได้ ถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้น ไปด้วยความจงใจหรือ ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงตามมาตรา 8¹ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 และเมื่อหน่วยงานของรัฐได้ใช้คำสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย สิทธิที่จะไล่เบี้ยต่อเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดนั้น มาตรา 9² แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 กำหนดอายุความ 1 ปี นับแต่ วันที่หน่วยงานของรัฐได้ใช้คำสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย มิใช่อายุความ 10 ปี นับแต่วันกระทำละเมิด ดังนั้น ในกรณีดังกล่าวนี้หน่วยงานของรัฐจะต้องใช้สิทธิไล่เบี้ยภายในวันที่ 26 ธันวาคม 2540

2. กรณีตามปัญหาข้อ 2 พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 และ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ย่อมใช้บังคับกับขั้นตอนการปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ในส่วนที่ยังมิได้ ดำเนินการหรือที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการ นับแต่วันที่พระราชบัญญัติฯและระเบียบฯดังกล่าวมีผลใช้บังคับ

¹ มาตรา 8 ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบชดใช้คำสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดใช้คำสินไหมทดแทนดังกล่าวแก่หน่วยงานของรัฐได้ ถ้า เจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้น ไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

² มาตรา 9 ถ้าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้คำสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย สิทธิที่จะเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่ง ชดใช้คำสินไหมทดแทนแก่ตนให้มีกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้คำสินไหมทดแทน นั้นแก่ผู้เสียหาย

แต่จะไม่กระทบถึงการดำเนินการใด ๆ ตามกฎหมายหรือระเบียบเดิมที่ได้ดำเนินการไปเสร็จสิ้นแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัติฯ และระเบียบฯ นี้มีผลใช้บังคับ ซึ่งเป็นไปตามหลักการของการบังคับใช้กฎหมายโดยทั่วไป

3. กรณีตามปัญหาข้อ 3 และข้อ 4 จากข้อเท็จจริงที่ปรากฏทั้งในคดีที่ 2 และคดีที่ 3 นั้น เป็นเรื่องและผู้เสียหายฟ้องเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นการส่วนตัว และข้อเท็จจริงยังไม่เป็นที่ยุติว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่หรือไม่ จึงยังไม่มีเหตุผลหรือความจำเป็นใด ๆ ที่จะให้พนักงานอัยการแถลงต่อศาลเพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่ถูกฟ้องหลุดพ้นจากการเป็นคู่ความในคดีตามข้อ 37³ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ในชั้นนี้หน่วยงานของรัฐสมควรดำเนินการสอบข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าวไว้เพื่อใช้ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ขอให้ศาลเรียกหน่วยงานของรัฐเข้ามาเป็นคู่ความในคดีตามมาตรา 7⁴ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

4. กรณีตามปัญหาข้อ 5 คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนหาตัวผู้รับผิดชอบของข้าราชการในทางแพ่งตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ค่วน ที่ นว 155/2503 ลงวันที่ 1 ธันวาคม 2503 ย่อมถูกยกเลิกทันทีตั้งแต่วันที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มีผลใช้บังคับ ดังนั้น ในกรณีนี้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐจึงต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดขึ้นใหม่ตามข้อ 8⁵ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

³ ข้อ 37 ถ้าผลการพิจารณาของผู้แต่งตั้งยุติเป็นที่ยุติว่า ความเสียหายเกิดจากเจ้าหน้าที่ได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ จะต้องไม่มีการเรียกเจ้าหน้าที่เข้ามาเป็นคู่ความในคดี แต่ถ้าผู้เสียหายได้ฟ้องเจ้าหน้าที่ต่อศาลก่อนแล้วหรือมีการเรียกเจ้าหน้าที่เข้ามาเป็นคู่ความในคดีก่อนแล้ว ให้ผู้แต่งตั้งแจ้งผลการพิจารณาให้พนักงานอัยการเพื่อแถลงต่อศาล เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีโอกาสพ้นจากการเป็นคู่ความในคดี และขอให้พนักงานอัยการช่วยเหลือทางคดีแก่เจ้าหน้าที่ในระหว่างนั้นด้วย

⁴ มาตรา 7 ในคดีที่ผู้เสียหายฟ้องหน่วยงานของรัฐ ถ้าหน่วยงานของรัฐเห็นว่าเป็นเรื่องที่เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบหรือต้องร่วมรับผิดชอบ หรือในคดีที่ผู้เสียหายฟ้องเจ้าหน้าที่ ถ้าเจ้าหน้าที่เห็นว่าเป็นเรื่องที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบหรือต้องร่วมรับผิดชอบหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ดังกล่าวมีสิทธิขอให้ศาลที่พิจารณาคดีนั้นอยู่เรียกเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐแล้วแต่กรณีเข้ามาเป็นคู่ความในคดี

๓๑๑

๓๑๑

⁵ ข้อ 8 เมื่อเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐแห่งใด และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐดังกล่าวแต่งตั้งคณะกรรมการ

(มีต่อหน้าถัดไป)

เพื่อพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดและจำนวนค่าสินไหมทดแทน และโดยที่คณะกรรมการทั้งสองชุดดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่และมีขั้นตอนการปฏิบัติงานในลักษณะเดียวกัน ดังนั้น ผลการสอบสวนที่คณะกรรมการชุดเดิมได้ดำเนินการไว้อาจนำมาใช้ในการพิจารณาของคณะกรรมการชุดใหม่ได้โดยไม่ต้องเริ่มกระบวนการพิจารณาใหม่ตั้งแต่ต้น ทั้งนี้ เว้นแต่ในกรณีที่คณะกรรมการชุดใหม่เห็นสมควรให้เริ่มการพิจารณาใหม่ทั้งหมด

(นายอัคราทร จุฬารัตน)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กรกฎาคม 2540

(ต่อจากเชิงอรรถ 5)

สอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดชั้นคณะหนึ่ง โดยไม่ชักช้า เพื่อพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดและจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ผู้ต้องหาต้องชดใช้

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้มีจำนวนไม่เกินห้าคน โดยแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นหรือหน่วยงานของรัฐอื่นตามที่เห็นสมควร

กระทรวงการคลังอาจประกาศกำหนดว่าในกรณีความเสียหายที่เกิดขึ้นมีมูลค่าความเสียหายตั้งแต่จำนวนเท่าใด จะให้มีผู้แทนของหน่วยงานของรัฐหน่วยงานใดเข้าร่วมเป็นกรรมการด้วยก็ได้

ในการแต่งตั้งคณะกรรมการ ให้กำหนดเวลาแล้วเสร็จของการพิจารณาของคณะกรรมการไว้ด้วย

บันทึก

เรื่อง แนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของ
เจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 (กรณีรถยนต์ของกรมปศุสัตว์เฉี่ยวชนกับ
รถจักรยานยนต์ได้รับความเสียหายและผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์
ถึงแก่ความตาย)

กรมบัญชีกลางมีหนังสือ ที่ กค 0526.6/4686 ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน 2541
ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาขอหารือข้อกฎหมายซึ่งมีข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า เมื่อวันที่ 10
มีนาคม 2540 นาย ท. เจ้าหน้าที่ตำแหน่งพนักงานขับรถยนต์กรมปศุสัตว์ ขับรถยนต์
ของทางราชการไปปฏิบัติราชการที่จังหวัดสระแก้ว ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่เกิดอุบัติเหตุเฉี่ยวชน
รถจักรยานยนต์ เป็นเหตุให้ นาย ท. ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ถึงแก่ความตายและ
รถจักรยานยนต์เสียหาย นาง ส. ภรรยาของผู้ตายเรียกค่าเสียหายทั้งสิ้นเป็นเงิน
113,000 บาท ซึ่ง นาย ท. ยินยอมชดเชยค่าเสียหายให้แก่ นาง ส. แล้ว
ในคดีอาญาศาลจังหวัดภินทรบุรีได้มีคำพิพากษาในคดีหมายเลขแดงที่ 3358/2540 ให้จำคุก
นาย ท. จำเลย ในความผิดฐานขับรถโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย
เป็นเวลา 1 ปี และปรับ 5,000 บาท โทษจำคุกให้รอลงอาญาไว้ 1 ปี ส่วนรถยนต์ของกรม
ปศุสัตว์นั้นเสียหายเพียงเล็กน้อย นาย ท. ได้ซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพเดิมพร้อมใช้งาน
ได้ตามปกติ ซึ่งกรมปศุสัตว์ได้ตรวจรับไว้ตามระเบียบราชการแล้ว ต่อมากรมปศุสัตว์ได้มีคำสั่ง
ที่ 160/2540 ลงวันที่ 28 มีนาคม 2540 ตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด
กรมปศุสัตว์พิจารณาแล้วเห็นว่า นาย ท. เจ้าหน้าที่กระทำละเมิดเนื่องจากการปฏิบัติ
หน้าที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลภายนอก ซึ่งยังไม่ถึงขั้นจงใจหรือประมาทเลินเล่อ
อย่างร้ายแรง แต่เป็นการขับรถโดยประมาทโดยใช้ความเร็วขณะผ่านทางแยกทั้งที่ นาย ท.
เห็นรถจักรยานยนต์ของผู้เสียหายวิ่งชะลอความเร็วอยู่บนไหล่ทางด้านซ้ายในลักษณะที่จะ
เลี้ยวขวาข้ามไปยังถนนที่อยู่ตรงข้าม แต่ก็มิได้ชะลอความเร็ว ทำให้ไม่สามารถหยุดรถได้ทัน
ในระยะกระชั้นชิด เป็นเหตุให้เฉี่ยวชนกับรถจักรยานยนต์ นาย ท. มีส่วนทำให้เกิดความ
เสียหายด้วย จึงเห็นควรให้ร่วมรับผิดในความเสียหายครั้งหนึ่งเป็นเงินจำนวน 56,500 บาท
กรมปศุสัตว์ จึงขอให้กระทรวงการคลังพิจารณาอนุมัติเบิกจ่ายเงินคืนให้แก่ นาย ท.
จำนวน 56,500 บาท คณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่งพิจารณาแล้วเห็นว่าพฤติการณ์
เป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง นาย ท. จึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย
และเห็นควรให้วางหลักเกณฑ์การกำหนดความเสียหายในกรณีจะต้องรับผิดว่ามีเหตุใดบ้าง
ที่นำมาหักลดหย่อนความรับผิด กรมบัญชีกลางขอหารือว่า

1. การพิจารณาให้ผู้รับผิดชอบชดใช้เต็มจำนวนความเสียหาย โดยให้คำนึงถึงความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณีนั้น มีเกณฑ์การลดส่วนจำนวนค่าเสียหายอย่างไร และจะลดลงถึงครึ่งหนึ่งหรือเกินกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนค่าเสียหายที่ทางราชการได้รับได้หรือไม่

2. ความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐ หรือระบบการดำเนินงานส่วนรวมได้แก่กรณีใด การหักส่วนความรับผิดชอบดังกล่าวมีเกณฑ์อย่างไร

3. การที่ นาย ท. ได้จ่ายค่าปลงศพ และเงินค่าซ่อมแซมรถจักรยานยนต์ไปก่อนจำนวน 113,000 บาท และได้นำรถยนต์ของทางราชการไปซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพดีดังเดิมนั้น สามารถจะนำมาเป็นเหตุผลหย่อนตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มาตรา 8 วรรคสอง ได้หรือไม่ อย่างไร และอัตราส่วนที่ขอลดจำนวนดังกล่าวเหมาะสมหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา(กรรมการร่างกฎหมาย คณะพิเศษ) ได้พิจารณาข้อหาหรือดังกล่าวโดยได้ฟังคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์(กรมปศุสัตว์) และผู้แทนกระทรวงการคลัง(กรมบัญชีกลาง) แล้ว มีความเห็นดังนี้

1. เมื่อกระทรวงการคลังวินิจฉัยแล้วว่า ความเสียหายที่กรมปศุสัตว์ได้รับเกิดจากการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของ นาย ท. พนักงานขับรถของกรมปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ก็จะต้องมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลังและแจ้งคำสั่งให้ นาย ท. ทราบ ตามนัยข้อ 18 วรรคหนึ่ง⁽¹⁾ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

2. กรณีที่หาข้อเท็จจริงปรากฏว่า นาง ส. ผู้เสียหายมิได้เรียกร้องหรือฟ้องให้กรมปศุสัตว์ชำระค่าสินไหมทดแทน เนื่องจากนายหาญฯ ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าซ่อมแซมรถจักรยานยนต์และเป็นค่าปลงศพให้ นาง ส. ไปแล้วด้วยเงินของ นาย ท. เอง จึงไม่มีกรณีที่กรมปศุสัตว์จะไล่เบี้ยจาก นาย ท. แต่ นาย ท. ก็ชอบที่จะใช้สิทธิเรียกให้

⁽¹⁾ ข้อ 18 เมื่อกระทรวงการคลังพิจารณาเสร็จแล้ว ให้ผู้แต่งตั้งมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลังและแจ้งคำสั่งนั้นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ แต่ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่เสียหายเป็นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้กำกับดูแลหรือควบคุมหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นวินิจฉัยสั่งการให้หน่วยงานของรัฐดังกล่าวปฏิบัติตามที่เห็นว่าถูกต้อง

กรมปลัดสัตว์ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่ได้ชำระให้แก่ผู้เสียหายไปก่อนได้ ตามนัยมาตรา 9⁽²⁾
แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

3. ส่วนกรมปลัดสัตว์จะพิจารณาชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ นาย ห. หรือไม่
เป็นจำนวนเท่าใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงที่จะนำมาพิจารณาให้สอดคล้องกับบทบัญญัติ
ในมาตรา 8 วรรคสองและวรรคสาม⁽³⁾ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
พ.ศ. 2539 แต่จะต้องคำนึงถึงจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ นาย ห. ได้ใช้ให้แก่ นาง ส. ว่า
เหมาะสมกับกรณีหรือไม่ก่อน

4. สำหรับประเด็นข้อหาหรือเกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์การลดหย่อนหรือ
การหักส่วนความรับผิดของเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 8 วรรคสองและวรรคสาม⁽⁴⁾ แห่งพระราชบัญญัติ
ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ที่กระทรวงการคลังหรือมาตามข้อ 1 และ
ข้อหาหรืออื่นตามข้อ 2 และข้อ 3 นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา(กรรมการร่างกฎหมาย คณะพิเศษ)
ไม่อาจกำหนดเป็นหลักเกณฑ์ทั่วไปได้ เพราะการพิจารณาลดหย่อนหรือหักส่วนความรับผิด
ให้แก่เจ้าหน้าที่ในความเสียหายเรื่องใดเป็นดุลพินิจของหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งจะต้องพิจารณา
จากข้อเท็จจริงเป็นกรณี ๆ ไป

(นายอภัยราช จุฬารัตน)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน 2542

⁽²⁾ มาตรา 9 ถ้าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย สิทธิที่จะเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่ง
ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตน ให้มีกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหม
ทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหาย

⁽³⁾ มาตรา 8 ๕๗๕ ๕๗๕
สิทธิเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามวรรคหนึ่งจะมีได้เพียงใด ให้คำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่ง
การกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์ โดยมีต้องให้ใช้เต็มจำนวนของความเสียหายก็ได้

ถ้าการละเมิดเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม ให้หัก
ส่วนแห่งความรับผิดดังกล่าวออกด้วย

๕๗๕

๕๗๕

⁽⁴⁾ โปรดดูเชิงอรรถที่ (3)

บันทึก

เรื่อง องค์การสะพานปลาขอหารือแนวปฏิบัติ
เกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

องค์การสะพานปลาได้มีหนังสือ ที่ กษ ๑๗๗๐/๑๖๑๐ ลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาขอหารือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ในประเด็นปัญหา รวม ๔ ประเด็น ดังนี้

๑) กรณีบุคคลภายนอกฟ้ององค์การสะพานปลา คดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล ซึ่งองค์การสะพานปลาตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง และคณะกรรมการฯ มีความเห็นให้รอผลการพิจารณาของศาลก่อน แล้วจึงตั้งคณะกรรมการหาตัวผู้รับผิดชอบทางละเมิด องค์การสะพานปลาจำเป็นต้องรอผลการพิจารณาของศาลก่อนหรือไม่ หรือควรดำเนินการอย่างไร

๒) กรณีที่เจ้าหน้าที่จะต้องรับผิดชอบตามความเห็นของคณะกรรมการหาตัวผู้รับผิดชอบทางละเมิด องค์การสะพานปลาจะสามารถฟ้องให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ในระหว่างดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ได้หรือไม่

๓) กรณีที่เจ้าหน้าที่ซึ่งต้องรับผิดชอบทางละเมิดยินยอมรับสภาพหนี้ และผ่อนชำระค่าเสียหาย ในกรณีนี้ องค์การสะพานปลาจะต้องส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังพิจารณาอีกหรือไม่

๔) กรณีที่ผู้มีอำนาจสั่งการไม่อยู่ มีภารกิจไปต่างประเทศ และในขณะนั้น คณะกรรมการหาตัวผู้รับผิดชอบทางละเมิด ได้รายงานผลการสอบสวนต่อผู้มีอำนาจสั่งการ องค์การสะพานปลาอยากทราบว่าผู้รักษาการแทนผู้มีอำนาจสั่งการ สามารถสั่งการได้หรือไม่ และจะถือว่าหน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดนั้นหรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้ฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากผู้แทนองค์การสะพานปลาแล้ว มีความเห็นดังนี้

๑ ประเด็นที่หนึ่ง ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากคำชี้แจงของผู้แทนองค์การสะพานปลาว่า
ข้างหุ้นส่วนจำกัด อ. ผู้รับเหมาก่อสร้างเชื่อม
กันดินและบ่อบำบัดน้ำเสียที่ทำเทียบเรือประมงนครศรีธรรมราช ได้ฟ้ององค์การสะพานปลาและ

สำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีโอกาสพ้นจากการเป็นคู่ความในคดี สำหรับในส่วนที่ว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่เป็นการกระทำละเมิดหรือไม่ จำนวนค่าสินไหมทดแทนที่เจ้าหน้าที่ต้องชดใช้เป็นจำนวนเท่าใด ในขั้นนี้ให้รอผลการพิจารณาของศาลก่อน หากในที่สุดองค์การสะพานปลาต้องรับผิดชอบบ้างตามคำพิพากษาของศาลแล้ว ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่จะมีหรือไม่ เพียงใด เป็นกรณีที่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดและผู้อำนวยการองค์การสะพานปลาจะต้องพิจารณาในภายหลังว่าจะมีการไล่เบี้ยหรือไม่ หรือจะไล่เบี้ยให้ชดใช้เพียงใดต่อไปตามข้อ ๓๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ

๒ ประเด็นที่สอง ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากคำชี้แจงของผู้แทนองค์การสะพานปลาว่า องค์การสะพานปลาได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดกรณีการปีโตรเลียมแห่งประเทศไทยมีหนังสือ ที่ ๒๑๐๑๐๓/๕๒๙ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๔๒ เรียกให้องค์การสะพานปลาจ่ายเงินชดเชยการจำหน่ายน้ำมันโครงการช่วยเหลือชาวประมงตามสัญญาซื้อขายน้ำมันดีเซลในกรณีที่องค์การสะพานปลาไม่สามารถนำส่งคูปองให้กรมประมงแทนการปีโตรเลียมแห่งประเทศไทยได้ครบถ้วนตามปริมาณการสั่งซื้อน้ำมัน โดยจะต้องชดใช้ในอัตราลิตรละ ๐.๙๗ บาท ในจำนวนน้ำมันที่เกินจำนวนคูปองไปทั้งสิ้น ๒๕๗,๘๐๐ ลิตร เป็นเงินจำนวน ๒๕๐,๓๖๖ บาท ซึ่งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดเห็นว่า เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบในความเสียหายดังกล่าวคือ นาย ช. ตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๖ ในฐานะผู้จัดการทำเทียบเรือประมงสตูล ซึ่งเป็นผู้สั่งซื้อน้ำมันเกินจำนวนคูปองจนเกิดความเสียหายดังกล่าว ผู้อำนวยการองค์การสะพานปลาวินิจฉัยตามความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด และได้ส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังพิจารณาต่อไปแล้ว จากข้อเท็จจริงดังกล่าว องค์การสะพานปลาจึงขอหารือว่า หากกระทรวงการคลังเห็นชอบด้วยกับความเห็นขององค์การสะพานปลา แต่เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบไม่ยินยอมชดใช้ค่าสินไหมทดแทน องค์การสะพานปลาจะมีวิธีการบังคับอย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้พิจารณาประเด็นปัญหาดังกล่าวแล้วเห็นว่า ในกรณีที่กระทรวงการคลังเห็นชอบด้วยกับองค์การสะพานปลาในการให้เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบทางละเมิด แต่เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบไม่ยินยอมชดใช้ค่าสินไหมทดแทน องค์การสะพานปลา

๓ ข้อ ๓๘ ในกรณีหน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่นั้น ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่จะมีหรือไม่และเพียงใด เป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐจะพิจารณาไล่เบี้ยเอาจากเจ้าหน้าที่ในภายหลัง ซึ่งคณะกรรมการ ผู้แต่งตั้ง และกระทรวงการคลัง แล้วแต่กรณี ต้องพิจารณาด้วยว่าจะมีการไล่เบี้ยหรือไม่ หรือจะไล่เบี้ยให้ชดใช้เพียงใด และให้นำข้อ ๒๒ ถึงข้อ ๒๙ มาใช้บังคับกับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่หน่วยงานของรัฐได้ใช้ให้แก่ผู้เสียหาย โดยอนุโลม

จะมีวิธีการบังคับอย่างไร นั้น เห็นว่า ในกรณีที่มีการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่เป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่และได้กระทำไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง องค์การสะพานปลา มีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นชำระเงินตามมาตรา ๑๒^๕ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ คำสั่งดังกล่าวถือเป็นคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงิน หากถึงกำหนดแล้วไม่มีการชำระโดยถูกต้องครบถ้วน องค์การสะพานปลาอาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยยึดหรืออายัดทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ผู้นั้นและขายทอดตลาดเพื่อชำระเงินให้ครบถ้วนได้ตามมาตรา ๕๗^๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แต่ในกรณีที่มีการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่นั้น มาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง^๗ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งหากเจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ยอมชำระ องค์การสะพานปลาต้องดำเนินการฟ้องคดีต่อศาล ซึ่งประเด็นปัญหาดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้เคยวินิจฉัยไว้แล้วในเรื่องเสร็จที่ ๓๐๗/๒๕๕๑^๘

๓. ประเด็นที่สาม ที่ว่า กรณีเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบรับสภาพหนี้และขอผ่อนชำระค่าสินไหมทดแทน องค์การสะพานปลาจะต้องส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังพิจารณาอีกหรือไม่ นั้น เห็นว่า การรับสภาพหนี้และการขอผ่อนชำระค่าสินไหมทดแทนจะกระทำได้อต่อเมื่อทราบ

^๕ มาตรา ๑๒ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่หน่วยงานของรัฐได้ใช้ให้แก่ผู้เสียหายตามมาตรา ๘ หรือในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๑๐ ประกอบกับมาตรา ๘ ให้หน่วยงานของรัฐที่เสียหายมีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นชำระเงินดังกล่าวภายในเวลาที่กำหนด

^๖ มาตรา ๕๗ คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ผู้ใดชำระเงิน ถ้าถึงกำหนดแล้วไม่มีการชำระโดยถูกต้องครบถ้วน ให้เจ้าหน้าที่ที่มีหนังสือเตือนให้ผู้นั้นชำระภายในระยะเวลาที่กำหนดแต่ต้องไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ถ้าไม่มีการปฏิบัติตามคำเตือน เจ้าหน้าที่อาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้นั้นและขายทอดตลาดเพื่อชำระเงินให้ครบถ้วน

วิธีการยึด การอายัดและการขายทอดตลาดทรัพย์สินให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยอนุโลม ส่วนผู้มีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดหรือขายทอดตลาดให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

^๗ มาตรา ๑๐ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่เป็นผู้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐที่ผู้นั้นอยู่ในสังกัดหรือไม่ ถ้าเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ให้หน้าบทบัญญัติมาตรา ๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ล้ามิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

๑๒๓

๑๒๓

^๘ บันทึก เรื่อง แนวทางปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ส่งพร้อมหนังสือถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๖๐๑/๔๘๑ ลงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๑

จำนวนค่าสินไหมทดแทน และทราบตัวเจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบเป็นที่แน่นอนแล้ว กรณีเจ้าหน้าที่ขององค์การสะพานปลากระทำละเมิดต่อองค์การสะพานปลาตามหมวด ๑ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ นั้น องค์การสะพานปลาจะแจ้งคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชอบทราบได้ก็ต่อเมื่อกระทรวงการคลังได้พิจารณาเรื่องนั้นเสร็จแล้ว ตามข้อ ๑๘^๙ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ นอกจากนี้ การขอผ่อนชำระค่าสินไหมทดแทนตามข้อ ๒๕^{๑๐} แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ถือเป็นการขยายระยะเวลาชำระหนี้จึงเป็นการประนีประนอมยอมความซึ่งจะต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังก่อนตามข้อ ๒๘^{๑๑} แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ซึ่งประเด็นปัญหาทำนองเดียวกันนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้เคยวินิจฉัยไว้แล้วในเรื่องเสร็จที่ ๘๔๕/๒๕๕๒^{๑๒} ส่วนกรณีเจ้าหน้าที่ขององค์การสะพานปลากระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกตามหมวด ๒ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ นั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ซึ่งกำกับดูแลองค์การสะพานปลาจะเป็นผู้ทำหน้าที่แทนกระทรวงการคลังตามนัยหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๑๔/ว ๒๓๕ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๙

๙ ข้อ ๑๘ เมื่อกระทรวงการคลังพิจารณาเสร็จแล้ว ให้ผู้แต่งตั้งมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง และแจ้งคำสั่งนั้นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ แต่ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่เสียหายเป็นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้กำกับดูแลหรือควบคุมหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นวินิจฉัยสั่งการให้หน่วยงานของรัฐดังกล่าวปฏิบัติตามที่เห็นว่าถูกต้อง

๑๐ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่เสียหายตามวรรคหนึ่งสั่งการตามความเห็นของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งดำเนินการเพื่อออกคำสั่งให้ชำระค่าสินไหมทดแทนหรือฟ้องคดีต่อศาลอย่าให้ขาดอายุความหนึ่งปี นับแต่วันที่ผู้แต่งตั้งแจ้งคำสั่งให้ผู้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนทราบ

๑๑ ข้อ ๒๕ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบและขอผ่อนชำระค่าสินไหมทดแทนไม่ว่าจะเกิดขึ้นในชั้นตอนใด ให้หน่วยงานของรัฐที่เสียหายกำหนดจำนวนเงินที่ขอผ่อนชำระนั้นตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงรายได้ ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพตามฐานานุรูปของเจ้าหน้าที่ ความรับผิดชอบที่บุคคลนั้นมีอยู่ตามกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี และพฤติการณ์แห่งกรณีประกอบด้วย

ในการให้ผ่อนชำระ ต้องจัดให้มีผู้ค้ำประกัน และในกรณีที่เห็นสมควรจะให้วางหลักประกันด้วยก็ได้

๑๒ ข้อ ๒๘ การประนีประนอมยอมความไม่ว่าจะเกิดขึ้นในชั้นตอนใดต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังก่อน เว้นแต่กระทรวงการคลังจะประกาศกำหนดเป็นอย่างอื่น

๑๓ บันทึก เรื่อง การผ่อนชำระค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ (กรณีสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติขอหารือ เรื่อง การประนีประนอมยอมความและการขอผ่อนชำระค่าสินไหมทดแทน) ส่งพร้อมหนังสือถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๖๐๖/๒๔๓ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๒

๔. ประเด็นที่สี่ ที่ว่า กรณีผู้อำนวยการองค์การสะพานปลาไม่อยู่เพราะไปต่างประเทศ ผู้รักษาการแทนผู้อำนวยการองค์การสะพานปลาจะมีอำนาจวินิจฉัยสั่งการได้หรือไม่ และจะถือว่าองค์การสะพานปลารู้ถึงการละเมิดนั้นหรือไม่ อย่างไร นั้น เห็นว่า ข้อ ๔^{๑๑} แห่งข้อบังคับองค์การสะพานปลาวาดด้วยระเบียบบริหารและแบ่งส่วนงาน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๓ กำหนดว่า ในกรณีผู้อำนวยการไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ รองผู้อำนวยการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้รักษาการแทน ประกอบกับคำสั่งองค์การสะพานปลา ที่ ๒๙/๒๕๔๓ เรื่อง มอบหมายให้รองผู้อำนวยการปฏิบัติงานแทนผู้อำนวยการ ลงวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ได้กำหนดเรื่องการรักษาการแทนไว้โดยให้รองผู้อำนวยการฝ่ายปฏิบัติการและรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารรักษาการแทนตามลำดับ ดังนั้น ผู้รักษาการแทนย่อมมีอำนาจวินิจฉัยสั่งการได้ และหากในรายงานการสอบสวนของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดได้ระบุเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนไว้ ย่อมถือได้ว่าองค์การสะพานปลาได้รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแล้ว ตามนัยมาตรา ๑๐ วรรคสอง^{๑๒} แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

(นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ธันวาคม ๒๕๔๓

^{๑๑}ข้อ ๔ การบริหารกิจการองค์การสะพานปลา ผู้อำนวยการเป็นผู้บังคับบัญชาดำเนินการตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบกิจการแพปลา พ.ศ. ๒๕๙๖ ในกรณีผู้อำนวยการไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ รองผู้อำนวยการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้รักษาการแทน

^{๑๒}มาตรา ๑๐

ฯลฯ

ฯลฯ

สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ทั้งสองประการตามวรรคหนึ่ง ให้มีกำหนดอายุความสองปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน และกรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ต้องรับผิด แต่กระทรวงการคลังตรวจสอบแล้วเห็นว่าต้องรับผิด ให้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนนั้นมีกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การพิจารณาคำขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำละเมิด

กระทรวงยุติธรรมได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ยธ ๐๒๐๒/๐๓๗๕๕ ลงวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า กระทรวงยุติธรรมได้รับคำขอจากบุคคลภายนอกให้กระทรวงยุติธรรมชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งกระทรวงยุติธรรมได้พิจารณาคำขอดังกล่าวแล้วมีความเห็นว่ากรณีไม่ถือว่าเจ้าหน้าที่ของกระทรวงยุติธรรมกระทำการประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง กระทรวงยุติธรรมจึงไม่ต้องรับผิดชอบชดใช้ในผลเสียหายที่เกิดขึ้นแก่บุคคลภายนอก และได้ส่งเรื่องไปให้กระทรวงการคลังตรวจสอบและพิจารณา ซึ่งกระทรวงการคลังได้พิจารณาแล้วเห็นว่ากรณีเป็นความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของเจ้าหน้าที่ กระทรวงยุติธรรมต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่บุคคลภายนอก

กระทรวงยุติธรรมได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การพิจารณาคำขอดังกล่าวเป็นดุลพินิจของกระทรวงยุติธรรมที่จะพิจารณาว่าจะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกผู้ยื่นคำขอหรือไม่ เพียงใด ตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบกับกระทรวงการคลังได้เคยมีหนังสือตอบข้อหารือว่าการพิจารณาชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ยื่นคำขอเป็นดุลพินิจของกระทรวงยุติธรรม แต่เพื่อให้เป็นการถูกต้องและเป็นบรรทัดฐานในการดำเนินการต่อไป จึงขอหารือว่ากรณีตามความในข้อ ๓๒ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ จะให้นำความในข้อ ๘ ถึงข้อ ๒๐ มาใช้โดยอนุโลมหรือไม่ อีกทั้งอำนาจพิจารณาชดใช้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายแก่บุคคลภายนอกเป็นดุลพินิจเฉพาะของหน่วยงานนั้น หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว โดยมีผู้แทนกระทรวงยุติธรรมและผู้แทนกระทรวงการคลัง เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียดแล้ว ปรากฏ

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๖๐๖/๓๙๐ ลงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๔ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า การที่บุคคลภายนอกยื่นคำขอให้กระทรวงยุติธรรมชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางซึ่งมีหน้าที่ในการดำเนินการทางปฏิบัติเกี่ยวกับการกำกับผู้ใช้อำนาจปกครองผู้เยาว์ ได้ใช้โอกาสในการปฏิบัติหน้าที่เบิกถอนเงินจากบัญชีเงินฝากของผู้เยาว์หลายครั้ง โดยมีทั้งการใช้ใบเบิกถอนเงินที่ผู้ใช้อำนาจปกครองได้ลงลายมือชื่อไว้ล่วงหน้าและปลอมลายมือชื่อของผู้ใช้อำนาจปกครอง และได้ยกยอดเงินดังกล่าวเป็นจำนวน ๒,๐๓๑,๕๐๐ บาท ไปเป็นของตน คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดที่กระทรวงยุติธรรมแต่งตั้งขึ้นมีความเห็นว่าการเสียหายของผู้เยาว์เกิดจากการกระทำในทางปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สถานพินิจฯ และมีส่วนเกิดจากการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของผู้ใช้อำนาจปกครองและธนาคารด้วย กระทรวงยุติธรรมจึงต้องรับผิดชอบชดใช้เพียง ๑,๓๕๔,๓๓๓ บาท แต่กระทรวงยุติธรรมเห็นว่าความเสียหายเกิดจากความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของธนาคารเพียงฝ่ายเดียว กระทรวงยุติธรรมจึงไม่ต้องรับผิดชอบ และได้ส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังพิจารณา ซึ่งกระทรวงการคลังได้พิจารณาสำนวนดังกล่าวเฉพาะในประเด็นความรับผิดของเจ้าหน้าที่ต่อสถานพินิจฯ เท่านั้น โดยเห็นว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่สถานพินิจฯ มิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่จึงต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัวเต็มจำนวน แต่เมื่ออดีตผู้อำนวยการสถานพินิจฯมีส่วนก่อให้เกิดความเสียหายโดยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงที่ไม่ตรวจสอบการเบิกถอนเงิน กระทรวงยุติธรรมจึงต้องออกคำสั่งให้อดีตผู้อำนวยการสถานพินิจฯ รับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนด้วย

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้พิจารณาประเด็นข้อหารือของกระทรวงยุติธรรมประกอบกับข้อเท็จจริงดังกล่าวมีความเห็นว่าการดำเนินการในกรณีนี้เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกนั้น ข้อ ๓๑^๑ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งเป็นบทบัญญัติของการเริ่มต้นกระบวนการสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ต่อบุคคลภายนอก ได้กำหนดให้นำข้อ ๔ ถึงข้อ ๒๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

^๑ ข้อ ๓๑ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลภายนอก ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นเห็นว่าความเสียหายเกิดขึ้นเนื่องในการที่ตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นแจ้งต่อผู้บังคับบัญชาโดยไม่ชักช้า และให้มีการรายงานตามลำดับชั้นถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น แต่ในกรณีที่เจ้าหน้าที่เป็นรัฐมนตรีหรือกรรมการที่ตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐหรือผู้ซึ่งไม่สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใดหรือผู้ซึ่งไม่มีผู้บังคับบัญชา ให้ดำเนินการตามข้อ ๙ (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) และให้นำข้อ ๔ ถึงข้อ ๒๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ดังนั้น แม้ว่าข้อ ๓๓^๖ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ จะกำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่รับคำขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนของบุคคลภายนอกแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดชอบทางละเมิดขึ้นเพื่อดำเนินการต่อไป โดยไม่ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการฯ หรือผู้แต่งตั้ง หรือไม่ได้กำหนดกระบวนการอื่นใดที่จะต้องปฏิบัติไว้ก็ตาม แต่ย่อมเข้าใจได้ว่าการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดชอบทางละเมิดตาม ข้อ ๓๓ นั้น หมายความว่า การปฏิบัติตามข้อ ๓๑ ประกอบกับข้อ ๔ ถึงข้อ ๒๐ ของระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรีฯ กรณีจึงย่อมรวมถึงการส่งสำนวนไปให้กระทรวงการคลังเพื่อตรวจสอบ ตามข้อ ๑๗^๗ ด้วย อย่างไรก็ตาม การส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบดังกล่าว จะกระทำเฉพาะกรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นสมควรให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเท่านั้น เนื่องจาก มีความเสียหายแก่ทรัพย์สินของรัฐซึ่งกระทรวงการคลังมีหน้าที่กำกับดูแลรับผิดชอบเกิดขึ้น แล้ว แต่ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งไม่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามคำขอของ

^๖ข้อ ๓๓ เมื่อได้รับคำขอตามข้อ ๓๒ และหน่วยงานของรัฐที่ได้รับคำขอไว้เห็นว่า เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องตน ให้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการต่อไปโดยไม่ชักช้า

^๗ข้อ ๑๗ เมื่อผู้แต่งตั้งได้รับผลการพิจารณาของคณะกรรมการแล้ว ให้วินิจฉัย สั่งการว่ามีผู้รับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือไม่ และเป็นจำนวนเท่าใด แต่ยังมีต้องแจ้งการสั่งการให้ ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

ให้ผู้แต่งตั้งส่งสำนวนภายในเจ็ดวันนับแต่วันวินิจฉัยสั่งการให้กระทรวงการคลัง เพื่อตรวจสอบ เว้นแต่เป็นเรื่องที่กระทรวงการคลังประกาศกำหนดว่าไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลัง ตรวจสอบ

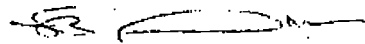
ให้กระทรวงการคลังพิจารณาโดยไม่ชักช้า และให้มีอำนาจตรวจสอบพยานหลักฐาน ที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่เห็นสมควรจะให้บุคคลใดส่งพยานหลักฐาน หรือมาให้ถ้อยคำเพื่อประกอบการพิจารณา เพิ่มเติมอีกก็ได้

ในระหว่างการศึกษาของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งสั่งการให้เตรียมเรื่อง ให้พร้อมสำหรับการออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชำระค่าสินไหมทดแทนหรือดำเนินการฟ้องคดีเพื่อมิให้ขาด อายุความสองปีนับจากวันที่ผู้แต่งตั้งวินิจฉัยสั่งการ

ให้กระทรวงการคลังพิจารณาให้แล้วเสร็จก่อนอายุความสองปีสิ้นสุดไม่น้อยกว่า หกเดือน ถ้ากระทรวงการคลังไม่แจ้งผลการตรวจสอบให้ทราบภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ผู้แต่งตั้ง มีคำสั่งตามที่เห็นสมควรและแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ เว้นแต่ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐนั้นเป็นราชการ ส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ให้กระทรวงการคลังพิจารณาให้แล้วเสร็จก่อน อายุความสองปีสิ้นสุดไม่น้อยกว่าหนึ่งปี ถ้ากระทรวงการคลังไม่แจ้งผลการตรวจสอบให้ทราบภายใน กำหนดเวลาดังกล่าว ให้ผู้แต่งตั้งมีคำสั่งตามที่เห็นสมควรและแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

บุคคลภายนอกเป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐยังไม่มีความเสียหายเกิดขึ้น กระทรวงการคลัง จึงไม่มีหน้าที่ตรวจสอบสำนวนข้อเท็จจริงในกรณีดังกล่าว กรณีตามที่กระทรวงยุติธรรม หรือมา เมื่อปลัดกระทรวงยุติธรรม มีคำสั่งไม่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่บุคคลภายนอกแล้ว กระทรวงยุติธรรมจึงไม่จำเป็นต้องส่งสำนวนไปให้กระทรวงการคลังตรวจสอบแต่อย่างใด แต่ถ้ากระทรวงยุติธรรมมีคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่บุคคลภายนอก ก็ต้องส่งสำนวน ให้กระทรวงการคลังพิจารณา

อนึ่ง การที่กระทรวงยุติธรรมระบุในหนังสือหรือปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าว ว่า กระทรวงยุติธรรมเห็นว่ากรณีนี้ไม่ถือว่าเจ้าหน้าที่กระทรวงยุติธรรมกระทำโดยประมาท เลินเล่ออย่างร้ายแรง กระทรวงยุติธรรมจึงไม่ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้น ยังเป็น ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน เนื่องจากการพิจารณาชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่บุคคลภายนอก หน่วยงานของรัฐจะต้องพิจารณาตามหลักความรับผิดชอบละเมิดตามประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ ส่วนการที่หน่วยงานจะไล่เบียดให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดใช้ค่าเสียหาย หรือไม่ ต้องพิจารณาตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

(นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒน์ศานต์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กรกฎาคม ๒๕๔๔

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การจ่ายเงินค่าทำขวัญตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๐๘
กรณีผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บเนื่องจากถูกยานพาหนะของทางราชการชน

กรมบัญชีกลางได้มีหนังสือ ที่ กค ๐๔๐๖.๕/๑๖๔๐๑ ลงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๔๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ด้วยจังหวัดยะลาแจ้งผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดกรณี นาย ถ. พนักงานขับรถยนต์ หมายเลขทะเบียน ก. ๕๐๕๒ ยะลา ได้ขับรถยนต์คันดังกล่าวไปราชการเมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ เพื่อปฏิบัติงานตรวจเยี่ยมสถานพยาบาลตามโครงการประกันสังคมที่โรงพยาบาลธารโตและโรงพยาบาลบันนังสตา จังหวัดยะลา ในระหว่างเดินทางได้เกิดอุบัติเหตุเฉี่ยวชน เด็กหญิง ม. ซึ่งวิ่งตัดหน้าอย่างกระชั้นชิดเป็นเหตุให้ เด็กหญิง ม. ได้รับบาดเจ็บ โดยในคดีอาญาศาลจังหวัดยะลาได้มีคำพิพากษาถึงที่สุด ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๐ จำคุก ๘ เดือน ปรับ ๖,๐๐๐ บาท ลดโทษกึ่งหนึ่งคงจำคุก ๔ เดือน ปรับ ๓,๐๐๐ บาท โดยโทษจำคุกให้รอการลงอาญาไว้ ๒ ปี และ นาย ถ. ได้ใช้เงินจำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท แก่ผู้เสียหายและชำระเงินค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญาเป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท ต่อมา นาย ถ. ยื่นคำร้องขอให้สำนักงานประกันสังคมจังหวัดยะลาซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดจ่ายเงินค่าสินไหมทดแทนและเงินค่าปรับจำนวน ๒๓,๐๐๐ บาท คืนแก่ นาย ถ. จังหวัดยะลาเห็นว่า สำนักงานประกันสังคมต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเนื่องจากการกระทำของ นาย ถ. มิได้เกิดจากการจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงแต่อย่างใด เป็นเพียงแต่การประมาทเท่านั้น และให้สำนักงานประกันสังคมจังหวัดยะลาจ่ายค่าสินไหมทดแทนและค่าปรับจำนวน ๒๓,๐๐๐ บาท คืนแก่ นาย ถ.

กรมบัญชีกลางได้รับมอบอำนาจจากกระทรวงการคลังให้นำเรื่องเสนอคณะกรรมการพิจารณาความรับผิดชอบทางแพ่งตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งคณะกรรมการพิจารณาแล้ว เห็นว่า เนื่องจากคณะรัฐมนตรีได้เคยมีมติตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร. ๐๕๐๓/ว. ๕๕ ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๐๘ กรณีที่ผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บอันเนื่องมาจากถูกยานพาหนะของทางราชการชนและทางราชการเป็นฝ่ายผิด ผู้เสียหายมีสิทธิรับเงินค่าทำขวัญจากทางราชการไม่เกินรายละเอียด ๓,๐๐๐ บาท กรณีนี้เมื่อ นาย ถ. ได้ใช้เงินแก่ผู้เสียหายไปแล้ว

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๕๐๕/๕๙๙ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๗ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

นาย ถ. มีสิทธิได้รับเงินจำนวน ๓,๐๐๐ บาท คืนจากทางราชการหรือไม่ ซึ่งคณะกรรมการเห็นว่า มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๐๘ ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ สร. ๐๕๐๓/ว. ๙๕ ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๐๘ เป็นมติคณะรัฐมนตรีที่ออกมาก่อนที่จะมีพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ใช้บังคับ ซึ่งยังมีปัญหาในทางปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว จึงเห็นควรให้นำเรื่องหารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๐๘ ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ สร. ๐๕๐๓/ว. ๙๕ ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๐๘ เรื่อง การจ่ายเงินชดเชยค่าเสียหายกรณีรถราชการชนราษฎร จะขัดกับพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือไม่ และถือว่ามติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวยังคงมีผลใช้บังคับอยู่หรือไม่

๒. เงินค่าทำขวัญที่ทางราชการจะต้องจ่ายแก่ราษฎรตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว เข้าข่ายเป็นค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือไม่ และหากเจ้าหน้าที่ผู้ก่อละเมิดหรือหน่วยงานของรัฐได้ชดเชยเงินค่าทำขวัญให้แก่ผู้เสียหายไปแล้ว หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ผู้นั้นมีสิทธิที่จะเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่งชดเชยเงินค่าทำขวัญแก่ตนตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวรวมทั้งได้รับฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) แล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากการชี้แจงของผู้แทนฯ ว่าประสงค์จะหารือเกี่ยวกับกรณีที่ว่า มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๐๘ เรื่อง การจ่ายเงินชดเชยค่าเสียหายกรณีรถราชการชนราษฎร ขัดกับพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือไม่ และมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวยังคงมีผลใช้บังคับอยู่หรือไม่ รวมทั้งเงินค่าทำขวัญที่ทางราชการจะต้องจ่ายแก่ราษฎรตามมติคณะรัฐมนตรีนี้เป็นค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ หรือไม่ ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) มีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง เห็นว่า พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มีความมุ่งหมายเพื่อคุ้มครองเจ้าหน้าที่ เนื่องจากการที่เจ้าหน้าที่ดำเนินกิจการต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐนั้นหาได้เป็นไปเพื่อประโยชน์อันเป็นการเฉพาะตัวไม่ การปล่อยให้ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ในกรณีที่ปฏิบัติงานในหน้าที่และเกิดความเสียหายแก่เอกชนเป็นไปตามหลักกฎหมายเอกชนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จึงเป็นการไม่เหมาะสม รวมทั้งบางกรณีเกิดขึ้นโดยความไม่ตั้งใจหรือความผิดพลาดเพียงเล็กน้อยในการปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนั้นยังเป็นการก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่เจ้าหน้าที่ จนบางครั้งกลายเป็นปัญหาในการบริหารเพราะเจ้าหน้าที่ไม่กล้าตัดสินใจดำเนินงานเท่าที่ควร

เพราะเกรงว่าตนจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้น พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ จึงกำหนดให้เจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดทางละเมิดในการปฏิบัติงานในหน้าที่เฉพาะเมื่อเป็นการจงใจกระทำให้เกิดความเสียหายหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้น และให้รับผิดชอบเฉพาะส่วนของตน โดยมีให้นำหลักฐานที่ร่วมมาใช้บังคับ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของรัฐ

สำหรับมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๐๘ เรื่อง การจ่ายเงินชดเชยค่าเสียหายกรณีรณราชการชนราษฎร มีความมุ่งหมายที่จะคุ้มครองประชาชนโดยทั่วไปที่ถูกรณราชการชน อันเป็นการเยียวยาในเบื้องต้นเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน จึงกำหนดให้กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ถือเป็นหลักการว่าถ้าประชาชนที่ได้รับบาดเจ็บเนื่องจากอุทยานพาหนะของทางราชการชนในกรณีที่ยานพาหนะของทางราชการเป็นฝ่ายผิด หรือกรณีที่เป็นเหตุสุดวิสัยอันไม่เป็นความผิดของทางราชการหรือของประชาชนผู้ได้รับบาดเจ็บ ให้ดำเนินการช่วยเหลือในเรื่องการรักษาพยาบาลโดยทันที ส่วนเงินค่าทำขวัญนั้นให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดเป็นผู้พิจารณาจ่ายให้ตามความเหมาะสมโดยเร็ว ภายในวงเงินไม่เกินรายละ ๓,๐๐๐ บาท แต่ในกรณีที่ประชาชนได้รับบาดเจ็บเนื่องจากเหตุที่เป็นความผิดของฝ่ายประชาชนผู้ได้รับบาดเจ็บเอง ผู้ได้รับบาดเจ็บควรจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในเหตุที่เกิดขึ้นทั้งหมด รัฐบาลน่าจะไม่มี ความจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือในเรื่องการรักษาพยาบาลหรือจ่ายเงินค่าทำขวัญให้แต่ประการใด

เมื่อพิจารณาความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ กับมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวแล้ว จะเห็นได้ว่ามีความมุ่งหมายที่จะคุ้มครองบุคคลที่แตกต่างกัน ดังนั้น มติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวจึงไม่ขัดกับพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ แต่อย่างใด มติคณะรัฐมนตรีย่อมมีผลใช้บังคับเว้นแต่ถูกยกเลิกหรือสิ้นผลบังคับโดยเหตุอื่น

ประเด็นที่สอง เห็นว่า เมื่อพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ มิได้กำหนดความหมายของคำสินไหมทดแทนไว้เป็นการเฉพาะ จึงต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๓๘^{*} แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่กำหนดให้คำสินไหมทดแทนได้แก่ การคืนทรัพย์สินอันผู้เสียหายต้องเสียไปเพราะละเมิด การใช้ราคาทรัพย์สิน รวมทั้งค่าเสียหายอันจะพึงบังคับให้ใช้เพื่อ ความเสียหายอย่างใด ๆ อันได้เกิดขึ้นด้วย การที่มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๐๘ เรื่อง การจ่ายเงินชดเชยค่าเสียหายกรณีรณราชการชนราษฎร กำหนดให้รัฐบาลควรให้ความช่วยเหลือในเรื่องการรักษาพยาบาล และเงินค่าทำขวัญโดยทันทีในกรณีที่ประชาชนได้รับบาดเจ็บเนื่องจากอุทยานพาหนะของทางราชการชนแยกพิจารณาได้ ดังนี้

(๑) กรณีที่ยานพาหนะของทางราชการเป็นฝ่ายผิด เงินค่าทำขวัญที่ส่วนราชการได้จ่ายให้แก่ประชาชนซึ่งได้รับบาดเจ็บจากกรณีนี้ย่อมถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของคำสินไหมทดแทน เนื่องจากเป็น

* มาตรา ๔๓๘ คำสินไหมทดแทนจะพึงใช้โดยสถานใดเพียงใดนั้น ให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด

อนึ่ง คำสินไหมทดแทนนั้นได้แก่ การคืนทรัพย์สินอันผู้เสียหายต้องเสียไปเพราะละเมิด หรือใช้ราคาทรัพย์สินนั้น รวมทั้งค่าเสียหายอันจะพึงบังคับให้ใช้เพื่อ ความเสียหายอย่างใด ๆ อันได้เกิดขึ้นนั้นด้วย

ค่าเสียหายอันจะพึงบังคับให้ใช้เพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันได้เกิดขึ้นจากการทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ และเมื่อเป็นค่าสินไหมทดแทน ปัญหาที่จะต้องพิจารณาต่อไปก็คือส่วนราชการมีสิทธิที่จะเรียกให้เจ้าหน้าที่ ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนภายในอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่ส่วนราชการได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้น แก่ผู้เสียหายตามมาตรา ๙^๕ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ ได้หรือไม่ ซึ่งกรณี นี้จะต้องพิจารณาว่าเจ้าหน้าที่ได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือไม่ หากปรากฏว่า เจ้าหน้าที่ได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดทางละเมิดในการ ปฏิบัติงานในหน้าที่ดังกล่าว เมื่อส่วนราชการได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย ส่วนราชการย่อมมีสิทธิ ที่จะเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนได้ภายในอายุความตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน แต่ถ้าปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ไม่ได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่าง ร้ายแรง แต่เป็นเพียงการประมาทเลินเล่อธรรมดาเท่านั้น เจ้าหน้าที่ก็ไม่ต้องรับผิด การที่ส่วนราชการได้ใช้ ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย ส่วนราชการไม่มีสิทธิที่จะเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่อย่างใด

(๒) กรณีเป็นเหตุสุดวิสัยอันไม่เป็นความผิดของทางราชการหรือของประชาชน ผู้ได้รับบาดเจ็บ เงินค่าทำขวัญที่ส่วนราชการได้จ่ายให้แก่ประชาชนซึ่งได้รับบาดเจ็บจากกรณีนี้ไม่ถือเป็นค่าสินไหมทดแทน เนื่องจากความเสียหายที่เกิดขึ้นไม่ได้เป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดทางละเมิด ในกรณีนี้ส่วนราชการจึงไม่มีสิทธิที่จะเรียกให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนได้

อนึ่ง ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดได้จ่ายค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายไปด้วย ความสมัครใจ ไม่ถือว่าเป็นการจ่ายเงินค่าทำขวัญตามมติคณะรัฐมนตรี เนื่องจากเงินค่าทำขวัญตาม มติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวต้องจ่ายโดยทางราชการเท่านั้น

(นางสาวพรทิพย์ จਾਲะ)

รองเลขาธิการฯ

รักษาราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มกราคม ๒๕๔๗

^๕ มาตรา ๙ ถ้าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย สิทธิที่จะเรียก ให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนให้มีกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหาย

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง อายุความกรณีเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดเรียกให้หน่วยงานของรัฐชดใช้
ค่าสินไหมทดแทนที่ตนได้ใช้ให้แก่ผู้เสียหายไปก่อน (กรณีกรมราชทัณฑ์)

กรมราชทัณฑ์ได้มีหนังสือ ที่ ยธ ๐๗๑๑/๑๓ ลงวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๔๙ ถึงสำนักงาน
คณะกรรมการกฤษฎีกา ขอรื้อกรณีเจ้าหน้าที่ขอรับเงินชดใช้คืนตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิด
ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ สรุปความได้ว่า เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๒ นาย ส.
เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ๔ เรือนจำกลางชลบุรี ได้ขับรถยนต์กระบะ หมายเลขทะเบียน ท - ๓๓๒๓ ชลบุรี
ของเรือนจำกลางชลบุรีเฉี่ยวชนกับรถยนต์ของ นาย ต. บุคคลภายนอก เป็นเหตุให้รถยนต์ทั้งสองคัน
ได้รับความเสียหาย ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๔๒ นาย ส. ได้ใช้เงินส่วนตัวชำระ
ค่าเสียหายให้แก่ นาย ต. เป็นเงิน ๑๑,๐๐๐ บาท แต่ นาย ต. ไม่พอใจจึงยื่นฟ้องกรมราชทัณฑ์
เป็นจำเลยที่ ๑ และ นาย ส. เป็นจำเลยที่ ๒ ต่อศาลแขวงนนทบุรี ขอให้หรือฐานความผิดละเมิด
เรียกค่าเสียหายจำนวน ๓๐,๗๑๕ บาท ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗
ให้กรมราชทัณฑ์ จำเลยที่ ๑ และ นาย ส. จำเลยที่ ๒ ร่วมกันชำระเงินจำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท
พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงินจำนวนดังกล่าว นับตั้งแต่วันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๔๒
จนกว่าจะชำระเสร็จ กับให้จำเลยทั้งสองร่วมกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียมศาลแทนโจทก์ โดยกำหนด
ค่าทนายความ ๒,๐๐๐ บาท ต่อมา นาย ต. โจทก์ได้ยื่นอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ มีคำพิพากษา
เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๔๗ ให้กรมราชทัณฑ์ จำเลยที่ ๑ ชำระเงินให้ นาย ต. โจทก์ เพิ่มอีก ๑,๕๐๐ บาท
รวมเป็นค่าเสียหายทั้งสิ้น ๑๑,๕๐๐ บาท ยกฟ้องสำหรับจำเลยที่ ๒ เนื่องจากจำเลยที่ ๒ กระทำละเมิด
ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ ค่าฤชาธรรมเนียมระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ ๒ ทั้งสองศาลให้เป็นพับ นอกจากนี้แก้ไข
เป็นไปตามศาลชั้นต้น ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ คดีถึงที่สุดในชั้นอุทธรณ์ กรมราชทัณฑ์
จึงได้ชดใช้เงินให้แก่ นาย ต. โจทก์ ตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๑๙,๕๙๗.๙๑ บาท

ต่อมากรมราชทัณฑ์ได้มีคำสั่ง ที่ ๖๑๘/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ แต่งตั้ง
คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์
การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เพื่อพิจารณาหาผู้ต้องรับผิดชดใช้

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๕/๑๕๗ ลงวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๙ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการ
กฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

คำสั่งใหม่ทดแทนจากกรณีดังกล่าว ในระหว่างการสอบข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ นาย ส. ได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๔ ขอให้กรมราชทัณฑ์ชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทน จำนวน ๑๑,๐๐๐ บาท ที่ได้ชำระให้แก่ นาย ต. ไปเมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๔๒ คืนแก่ตน ต่อมาคณะกรรมการ ได้สอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว มีความเห็นว่าอุบัติเหตุครั้งนี้เกิดจากความประมาทของ นาย ส. ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา มิได้เป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง จึงไม่ต้องรับผิดชอบใช้คำสั่งใหม่ทดแทน ทั้งนี้ ตามมาตรา ๘ และมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งกรมราชทัณฑ์พิจารณาแล้วเห็นชอบกับความเห็นของ คณะกรรมการ

กรมราชทัณฑ์พิจารณาการขอรับเงินชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนคืนของ นาย ส. แล้วเห็นว่า ตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติว่า “ถ้าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่ผู้เสียหาย สิทธิที่จะเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่ง ชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่ตนให้มีกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ คำสั่งใหม่ทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหาย” จึงมีประเด็นปัญหา ดังนี้

๑. การที่ นาย ส. ใช้สิทธิเรียกร้องคำสั่งใหม่ทดแทนดังกล่าว เป็นการใช้สิทธิเกิน อายุความหนึ่งปี ตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือไม่ อย่างไร
๒. หาก นาย ส. ไม่มีสิทธิเรียกเงินส่วนตัวที่ได้ชดใช้ค่าเสียหายคืนตามข้อ ๑ จะมีวิธีใดเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ นาย ส. ได้บ้าง

คณะกรรมการกฤษฎีกา(คณะพิเศษ)ได้พิจารณาข้อหารือของกรมราชทัณฑ์ โดยได้รับ ฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากผู้แทนกระทรวงยุติธรรม(กรมราชทัณฑ์) และผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง)แล้ว เห็นว่ามีประเด็นปัญหาข้อกฎหมายเพียงประเด็นเดียวที่ต้องพิจารณา คือ นาย ส. ได้ใช้สิทธิเรียกร้องให้กรมราชทัณฑ์ชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่ตนภายในอายุความหนึ่งปี นับแต่วันที่ตนได้ใช้คำสั่งใหม่ทดแทนนั้นแก่บุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา(คณะพิเศษ)พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ นาย ส. ได้ใช้ คำเสียหายเมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๔๒ จำนวน ๑๑,๐๐๐ บาท แก่ นาย ต. บุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายในกรณีที่เกิดการเฉี่ยวชนกันแล้ว นาย ส. ต้องใช้สิทธิเรียกร้องให้ กรมราชทัณฑ์ใช้คำสั่งใหม่ทดแทนคืนแก่ตนภายในอายุความหนึ่งปีตามที่มาตรา ๙^๑ แห่งพระราชบัญญัติ ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดไว้ คือ ภายในวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๔๓ แต่

^๑ มาตรา ๙ ถ้าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่ผู้เสียหาย สิทธิที่จะเรียกให้อีก ฝ่ายหนึ่งชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่ตนให้มีกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้คำสั่งใหม่ ทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหาย

นาย ส. ได้ใช้สิทธิเรียกร้องกับกรมราชทัณฑ์เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๘ จึงเป็นกรณีที่
นาย ส. มิได้ใช้สิทธิเรียกร้องภายในอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้นำคำสืบทอดแทนแก่
นาย ต.

ในกรณีนี้กรมราชทัณฑ์ไม่มีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องนำคำสืบทอดแทนคืนแก่
นาย ส. อย่างไรก็ตาม หากกรมราชทัณฑ์ได้ตรวจสอบกับกระทรวงการคลังเป็นที่แน่ชัดแล้วว่า
การกระทำละเมิดของ นาย ส. มิได้เป็นกรณีที่เกิดจากการกระทำด้วยความจงใจหรือ
ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง^๓ กรมราชทัณฑ์อาจหาวิธีการอื่นเพื่อช่วยเหลือ นาย ส. ต่อไป
เนื่องจากกรณีนี้กรมราชทัณฑ์ได้รับประโยชน์จากการที่ไม่ต้องชำระค่าสืบทอดแทนในส่วนที่ นาย ส.
ได้ใช้ไปก่อน โดยศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ได้ทำการหักจำนวนเงินดังกล่าวออกจากค่าเสียหายที่ นาย ต.
ผู้เป็นโจทก์ได้เรียกร้องเอากับกรมราชทัณฑ์แล้ว

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มีนาคม ๒๕๔๙

^๓กรณีตามข้อหาหรือนี้เป็นกรณีที่กรมราชทัณฑ์ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ เนื่องจาก
ค่าเสียหายไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท แต่ต้องรายงานความเสียหายที่เกิดขึ้นให้กระทรวงการคลังทราบทุกกระยะสามเดือน
ทั้งนี้ ตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลัง
ตรวจสอบ ลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๘

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติ

ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ของราชการส่วนท้องถิ่น

: กรณีเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดสิงห์บุรีกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก

กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ มท ๐๕๐๔.๔/๑๓๕๔๙ ลงวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๔๘ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอรื้อการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ สรุปข้อเท็จจริงได้ดังนี้

(๑) คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้กำกับดูแลหรือควบคุมราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจซึ่งจัดตั้งโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา ดูแลให้หน่วยงานของรัฐดังกล่าวมีระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่สำหรับหน่วยงานของตน โดยในกรณีที่หน่วยงานของรัฐดังกล่าวข้างต้นยังไม่สามารถจัดให้มีระเบียบได้ ให้ผู้รับผิดชอบจัดให้มีระเบียบของหน่วยงานของรัฐดังกล่าวมีคำสั่งให้หน่วยงานของตนปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. โดยอนุโลม โดยในกรณีตามหมวด ๒ เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก ให้รัฐมนตรีที่เป็นผู้บังคับบัญชาหรือผู้กำกับดูแลหรือผู้ควบคุมหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นทำหน้าที่แทนกระทรวงการคลัง

(๒) กระทรวงมหาดไทยจึงได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๓๑๓.๖/ว ๒๐๙๒ ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๐ แจกให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล ถือปฏิบัติตามความในหมวด ๒ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยอนุโลม ทั้งนี้ ข้อความใดที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการคลัง ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย ในฐานะผู้กำกับดูแลหรือควบคุมหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๕/๒๗๖ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๙ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

(๓) องค์การบริหารส่วนจังหวัดสิงห์บุรีได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดชอบทางละเมิด โดยถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติ เกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ หมวด ๒ กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำ ละเมิดต่อบุคคลภายนอก ข้อ ๓๑ ประกอบกับข้อ ๘ กรณี นาย ม. อดีตลูกจ้างประจำ ตำแหน่งพนักงานขับเครื่องจักรกล องค์การบริหารส่วนจังหวัดสิงห์บุรี ได้รับคำสั่งให้นำรถบรรทุกน้ำ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดไปปฏิบัติงานแล้วเกิดอุบัติเหตุเฉี่ยวชนกับรถยนต์ของบุคคลภายนอก โดยนายกองการบริหารส่วนจังหวัดสิงห์บุรีได้พิจารณาสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิด ทางละเมิดแล้วเห็นว่า นาย ม. ได้กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยมีได้ตั้งใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ดังนั้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดสิงห์บุรีจึงไม่มี สิทธิไล่เบี้ยให้ นาย ม. ชดใช้เงินตามจำนวนที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดจ่ายให้แก่ บริษัท อ. ผู้รับช่วงสิทธิของผู้เสียหาย ตามคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ ภาค ๑ พร้อมทั้ง ส่งสำนวนการสอบสวนให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบตามนัยข้อ ๓๑ ประกอบกับข้อ ๑๗ และ ข้อ ๓๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทาง ละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ

(๔) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาสำนวนการสอบสวนกรณี ดังกล่าวแล้ว เห็นว่า นาย ม. ได้กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกด้วยความประมาทเลินเล่อ อย่างร้ายแรง ซึ่งหาก นาย ม. ได้ใช้ความระมัดระวังสักเล็กน้อยก็คงคาดเห็นได้ว่าความเสียหาย อาจเกิดขึ้นได้ ดังนั้น จึงให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดสิงห์บุรีใช้สิทธิไล่เบี้ย นาย ม. ในอัตรา ร้อยละ ๖๕ ของจำนวนค่าเสียหายที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ใช้แก่ บริษัท อ. ผู้รับช่วงสิทธิของผู้เสียหาย โดยถือปฏิบัติตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของ เจ้าหน้าที่ฯ มาตรา ๑๒ ประกอบกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติ เกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ ข้อ ๓๑ ประกอบกับข้อ ๑๙

(๕) องค์การบริหารส่วนจังหวัดสิงห์บุรี ได้มีคำสั่งที่ ๒๐๑/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๗ ให้ นาย ม. ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นเงินจำนวน ๗๕,๐๑๖.๓๕ บาท แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัดสิงห์บุรีภายใน ๓๐ วัน โดยกรณีที่ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าว ก็ให้ไปใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองภายใน ๙๐ วัน ซึ่งต่อมา นาย ม. ได้ฟ้องคดีต่อศาล ปกครองกลาง แต่ศาลได้มีคำสั่งยกคำฟ้องด้วยเหตุที่ไม่ได้อุทธรณ์คำสั่งทางปกครองก่อนนำคดี มาฟ้องต่อศาล นาย ม. จึงได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนขององค์การ บริหารส่วนจังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งนายกองการบริหารส่วนจังหวัดสิงห์บุรีได้พิจารณาแล้วเห็นด้วยกับ คำอุทธรณ์ทั้งหมด จึงได้มีคำสั่งที่ ๗๑/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ให้งดเรียกค่าสินไหม ทดแทนพร้อมทั้งแจ้งให้ นาย ม. ทราบตามนัยมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการ ทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาข้อเท็จจริงกรณีดังกล่าวแล้วมีความเห็นดังนี้

๑. ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ หมวด ๒ กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก ข้อ ๓๑ กำหนดให้นำข้อ ๘ ถึงข้อ ๒๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ซึ่งตามข้อ ๑๗ กำหนดให้ผู้แต่งตั้งสำนักงานการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ และตามข้อ ๑๘ กำหนดว่า เมื่อกระทรวงการคลังพิจารณาเสร็จแล้วให้ผู้แต่งตั้งมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลังและแจ้งผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ดังนั้น ในกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก เมื่อกระทรวงมหาดไทยแจ้งให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าวโดยอนุโลม โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยทำหน้าที่แทนกระทรวงการคลัง ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ แจ้งตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๑๔/ว ๒๓๕ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ การปฏิบัติตามข้อ ๑๗ และข้อ ๑๘ จึงสรุปความได้ว่า หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นทุกแห่งจะต้องส่งสำนักงานการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบและเมื่อกระทรวงมหาดไทยพิจารณาเสร็จแล้ว ให้ผู้แต่งตั้งมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงมหาดไทย พร้อมทั้งแจ้งผู้เกี่ยวข้องทราบ ซึ่งในปัจจุบันหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นทุกแห่งก็ถือปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าว

๒. คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้มีความเห็นในเรื่องเสร็จที่ ๘๐๑/๒๕๔๗ ซึ่งเป็นกรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ สรุปได้ว่า กรมราชทัณฑ์ต้องมีคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามความเห็นของกระทรวงการคลัง ตามข้อ ๑๘ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ เมื่อมีการอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์จึงต้องผูกพันตามความเห็นของกระทรวงการคลัง

๓. ดังนั้น กรณี นาย ม. อดีตลูกจ้างประจำ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสิงห์บุรี กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก เมื่อกระทรวงมหาดไทยได้แจ้งให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นทุกแห่งถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ หมวด ๒ กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกโดยอนุโลม และจะต้องปฏิบัติตามข้อ ๓๑ ประกอบกับข้อ ๑๘ ของระเบียบดังกล่าว ซึ่งนายกองดีการบริหารส่วนจังหวัดสิงห์บุรีได้มีคำสั่งตามความเห็นของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และแจ้งให้ นาย ม. ทราบ ต่อมาเมื่อ นาย ม. อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว นายกองดีการบริหารส่วนจังหวัดสิงห์บุรี ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์จึงควรผูกพันตามความเห็นของกระทรวงมหาดไทย ด้วย ทั้งนี้ เทียบเคียงตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ดังกล่าวข้างต้น

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาประเด็นปัญหาข้อกฎหมายข้างต้นแล้ว จึงขอหารือว่าความเห็นของกระทรวงมหาดไทยถูกต้องหรือไม่ และมีแนวทางปฏิบัติในการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังกล่าวอย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา(คณะพิเศษ)ได้พิจารณาข้อหาหรือของกระทรวงมหาดไทย โดยได้รับฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) แล้ว เห็นว่า แม้พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ จะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งที่ตนทำขึ้น โดยกรณี que se เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ก็สามารถเปลี่ยนแปลงคำสั่งตามความเห็นของตนได้ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง^๑ ประกอบกับมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง^๒ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว แต่การใช้อำนาจพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ นั้น เจ้าหน้าที่ต้องผูกพันตามแนวทางการใช้ดุลพินิจหรือการวินิจฉัยของผู้บังคับบัญชาหรือองค์กรผู้กำกับดูแล การใช้อำนาจดังกล่าวด้วย

กรณีนี้หาหรือมานี้ ข้อเท็จจริงปรากฏว่า นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดสิงห์บุรีได้มีคำสั่งให้ นาย ม. ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจำนวน ๗๔,๐๑๖.๓๕ บาท แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งเป็นการดำเนินการตามความเห็นของกระทรวงมหาดไทยที่ได้ตรวจสอบสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดฯ และวินิจฉัยสั่งการในฐานะผู้กำกับดูแลให้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดปฏิบัติตามที่เห็นว่าถูกต้อง โดยถือปฏิบัติตามข้อ ๓๘^๓ ประกอบกับข้อ ๑๘^๔ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งใช้บังคับโดยอนุโลมกับหน่วยงานของรัฐที่เป็นราชการส่วนท้องถิ่น

^๑มาตรา ๔๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๕ ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองใดไม่ได้ออกโดยรัฐมนตรีและไม่มิกกฎหมายกำหนดขั้นตอนอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองไว้เป็นการเฉพาะ ให้คู่กรณีอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองนั้นโดยยื่นต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว

๑๗๑

๑๗๑

^๒มาตรา ๔๕ ให้เจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่งพิจารณาคำอุทธรณ์และแจ้งผู้อุทธรณ์โดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ ในกรณีที่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนก็ให้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงคำสั่งทางปกครองตามความเห็นของตนภายในกำหนดเวลาดังกล่าวด้วย

๑๗๑

๑๗๑

^๓ข้อ ๓๘ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบบุคคลภายนอกในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่นั้น ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่จะมีหรือไม่และเพียงใด เป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐจะพิจารณาไล่เบี้ยเอาจากเจ้าหน้าที่ในภายหลัง ซึ่งคณะกรรมการ ผู้แต่งตั้ง และกระทรวงการคลัง แล้วแต่กรณี ต้องพิจารณาด้วยว่าจะมีการไล่เบี้ยหรือไม่ หรือจะไล่เบี้ยให้ชดใช้เพียงใด และให้นำข้อ ๒๒ ถึงข้อ ๒๙ มาใช้บังคับกับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่หน่วยงานของรัฐได้ใช้ให้แก่ผู้เสียหาย โดยอนุโลม

^๔ข้อ ๑๘ เมื่อกระทรวงการคลังพิจารณาเสร็จแล้ว ให้ผู้แต่งตั้งมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง และแจ้งคำสั่งนั้นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ แต่ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่เสียหายเป็นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้กำกับดูแลหรือควบคุมหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นวินิจฉัยสั่งการให้หน่วยงานของรัฐดังกล่าวปฏิบัติตามที่เห็นว่าถูกต้อง

๑๗๑

๑๗๑

ทั้งนี้ ตามนัยมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๙^๕ และคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๐^๖

กรณีดังกล่าว เพื่อให้การตรวจสอบของกระทรวงมหาดไทยตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ มีผลทางกฎหมายโดยสมบูรณ์ เมื่อนายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดสิงห์บุรีได้มีคำสั่งให้ชุดใช้ค่าสินไหมทดแทนภายหลังการตรวจสอบสำนวนของกระทรวงมหาดไทยและได้สั่งการตามความเห็นของกระทรวงมหาดไทยแล้ว หากมีการอุทธรณ์คำสั่ง นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดสิงห์บุรีต้องผูกพันตามความเห็นของกระทรวงมหาดไทยในการวินิจฉัยอุทธรณ์ ดังนั้น การที่นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดสิงห์บุรีมีคำสั่ง ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ใ้ชุดเรียกค่าสินไหมทดแทนจาก นาย ม. จึงเป็นการดำเนินการที่ไม่ชอบ นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดสิงห์บุรีจึงต้องเพิกถอนคำสั่งดังกล่าว และมีคำสั่งใหม่ตามความเห็นของกระทรวงมหาดไทย

(คุณพรทิพย์ จਾਲะ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เมษายน ๒๕๔๙

^๕หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๑๔/ว ๒๓๕ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่

^๖หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓.๖/ว ๒๐๙๒ ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๐ เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ กรณีผู้เสียหาย
ฟ้องหน่วยงานของรัฐเป็นคดีต่อศาลว่าเจ้าหน้าที่กระทำละเมิด

กรรมการขนส่งทางบกได้มีหนังสือ ที่ คค ๐๔๐๒/๙๒๐๑ ลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า บุคคลภายนอกได้ยื่นฟ้องเจ้าหน้าที่ กรรมการขนส่งทางบกรายหนึ่งเป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และกรรมการขนส่งทางบกเป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ โดยบรรยายฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีได้นำรถยนต์ (แท็กซี่) และแบบคำขอจดทะเบียนรถยนต์รับจ้างสาธารณะส่วนบุคคลหมายเลขทะเบียน ๑ ม-๓๗๘๘ กรุงเทพมหานคร ไปให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นช่างตรวจสภาพรถทำการตรวจสภาพรถ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ระบุหมายเลขถังแก๊ส เอส-๐๕๒๓ ลงในแบบคำขอจดทะเบียนรถฉบับ ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๓ อันเป็นหมายเลขที่ผิดไป จากความเป็นจริง คือ เอส-๐๕๒๖ โดยมีเจตนาทุจริต ต่อมา เมื่อผู้ฟ้องคดีได้นำแบบคำขอจดทะเบียนรถ ดังกล่าวไปชำระภาษีที่แผนกจดทะเบียนและเสียภาษีของกรรมการขนส่งทางบก ผู้ฟ้องคดีจึงได้ทราบว่ หมายเลขถังแก๊สที่ผู้ถูกฟ้องคดีได้ตรวจสภาพและรับรองไม่ตรงกับหมายเลขที่ได้จดทะเบียนไว้ในใบคู่มือ จดทะเบียนรถโดยเจ้าหน้าที่ผู้รับชำระภาษีเป็นผู้แจ้งให้แก่ผู้ฟ้องคดีทราบและไม่ให้ป้ายวงกลมแสดงการ เสียภาษีแก่ผู้ฟ้องคดี เมื่อผู้ฟ้องคดีได้ไปพบผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เพื่อขอให้แก้ไขความผิดพลาดและ ตรวจดูรายละเอียดที่ตัวรถอีกครั้งหนึ่ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กลับเพิกเฉยและไม่ดำเนินการใด ๆ การ กระทำของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงเป็นการกั๊กแก้งทำให้ผู้ฟ้องคดีไม่มีป้ายวงกลมแสดงการเสียภาษี และเสียประโยชน์ที่ไม่อาจนำรถยนต์คันดังกล่าวให้ผู้อื่นเช่าหาประโยชน์ขาดรายได้วันละ ๘๐๐ บาท เป็นเวลา ๒ เดือน ๑๘ วัน รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๖๒,๔๐๐ บาท จึงขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีแก้ไขหมายเลขถังแก๊ส ในแบบคำขอจดทะเบียนรถและขอให้ชดใช้ค่าเสียหายดังกล่าวข้างต้น

กรรมการขนส่งทางบกจึงขอหารือเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การปฏิบัติตามระเบียบสำนัก นายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังต่อไปนี้

๑. กรณีผู้เสียหายฟ้องกรรมการขนส่งทางบกต่อศาลปกครองหรือศาลแพ่งและขอให้ ชดใช้ค่าเสียหาย หากมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตามข้อ ๓๕ คณะกรรมการจะต้องสอบข้อเท็จจริง เฉพาะประเด็นเจ้าหน้าที่ได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ หรือต้องสอบข้อเท็จจริงให้ปรากฏด้วย

ว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่เป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือไม่ แล้วจะต้องพิจารณาต่อไปว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่เป็นการกระทำละเมิดหรือไม่ อีกทั้งจะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นจำนวนเท่าใดหรือไม่ อย่างไร

๒. หากกรมการขนส่งทางบกต้องรับผิดชอบบุคคลภายนอกในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตามข้อ ๓๔ ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่จะมีหรือไม่ เพียงใด กรมการขนส่งทางบกจะพิจารณาไล่เบี้ยจากเจ้าหน้าที่ จากสำนวนการสอบข้อเท็จจริงจากคณะกรรมการตามข้อ ๓๕ หรือจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาพิจารณาใหม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา(คณะพิเศษ) ได้พิจารณาข้อหารือดังกล่าว โดยได้รับฟังคำชี้แจงเพิ่มเติมจากผู้แทนกระทรวงคมนาคม(กรมการขนส่งทางบก)แล้ว มีความเห็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง เห็นว่า โดยที่การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบว่ามีการกระทำละเมิดหรือไม่ การกระทำละเมิดได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ เจ้าหน้าที่ได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือไม่ และเจ้าหน้าที่ผู้ใดต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นจำนวนเท่าใด ดังนั้น เมื่อบุคคลภายนอกฟ้องหน่วยงานของรัฐเป็นคดีต่อศาลว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก และผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดได้แต่งตั้งคณะกรรมการตามข้อ ๓๕^๑ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้ว คณะกรรมการจึงต้องสอบข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น หากความเสียหายเกิดจากเจ้าหน้าที่มิได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ให้ดำเนินการตามข้อ ๓๖^๒ แต่ถ้าเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ให้ดำเนินการตามข้อ ๓๗^๓ แห่งระเบียบดังกล่าว

^๑ข้อ ๓๕ ในกรณีที่ผู้เสียหายฟ้องคดีต่อศาล ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตั้งคณะกรรมการโดยไม่ชักช้า เว้นแต่จะได้มีการตั้งคณะกรรมการดังกล่าวไว้แล้ว และให้ประสานงานกับสำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อเตรียมการต่อสู้คดีต่อไป พร้อมทั้งรายงานให้กระทรวงการคลังทราบและปฏิบัติตามที่ได้รับคำแนะนำจากกระทรวงการคลัง

^๒ข้อ ๓๖ ถ้าผู้แต่งตั้งเห็นว่าความเสียหายเกิดจากเจ้าหน้าที่มิได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ หรือเมื่อได้ฟังความเห็นของคณะกรรมการหรือได้รับทราบผลการพิจารณาของกระทรวงการคลังแล้ว เห็นว่าความเสียหายเกิดจากเจ้าหน้าที่มิได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เรียกเจ้าหน้าที่ผู้นั้นเข้ามาเป็นคู่ความในคดีด้วย

^๓ข้อ ๓๗ ถ้าผลการพิจารณาของผู้แต่งตั้งยุติเป็นที่สุดว่า ความเสียหายเกิดจากเจ้าหน้าที่ได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ จะต้องไม่มีการเรียกเจ้าหน้าที่เข้ามาเป็นคู่ความในคดี แต่ถ้าผู้เสียหายได้ฟ้องเจ้าหน้าที่ต่อศาลก่อนแล้วหรือมีการเรียกเจ้าหน้าที่เข้ามาเป็นคู่ความในคดีก่อนแล้ว ให้ผู้แต่งตั้งแจ้งผลการพิจารณาให้พนักงานอัยการเพื่อแถลงต่อศาล เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีโอกาสพ้นจากการเป็นคู่ความในคดี และขอให้พนักงานอัยการช่วยเหลือทางคดีแก่เจ้าหน้าที่ในระหว่างนั้นด้วย

ประเด็นที่สอง เห็นว่า เมื่อหน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกตามคำพิพากษาของศาลแล้ว ความรับผิดของเจ้าหน้าที่จะมีหรือไม่เพียงใดนั้น หากคณะกรรมการได้ทำการสอบสวนในประเด็นต่าง ๆ ครบถ้วนตามที่กล่าวมาแล้วในประเด็นที่หนึ่ง กรมการขนส่งทางบกสามารถนำสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดมาพิจารณาว่าจะมีการไล่เบี้ยหรือไม่ หรือจะไล่เบี้ยให้ชัดใช้เพียงใด โดยไม่จำเป็นต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดขึ้นใหม่

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตุลาคม ๒๕๔๙

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การเรียกค่าสินไหมทดแทนคืนจากหน่วยงานของรัฐ :

กรณีเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดได้ทำสัญญาประนีประนอม

ยอมความกับผู้เสียหาย

กรมทรัพยากรธรณีได้มีหนังสือ ที่ ทส ๐๕๐๑/๒๐๙๗ ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๔๙ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า กรมทรัพยากรธรณีได้มีคำสั่งที่ ๑๒๐/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๖ แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิด กรณี บริษัท ส. จำกัด ได้มีหนังสือที่ ๕๙/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ แจ้งว่า ในวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลาประมาณ ๐๗.๓๐ น. นาย จ. ลูกจ้างหรือตัวแทนของกรมทรัพยากรธรณีได้ขับรถยนต์หมายเลขทะเบียน คร - ๘๒๕๙ กทม.ของกรมทรัพยากรธรณีด้วยความประมาทปราศจากความระมัดระวังชนท้ายแท็กซี่หมายเลขทะเบียน ทน - ๙๙๕๕ กทม. และเป็นเหตุให้รถแท็กซี่คันดังกล่าวเสียหายหลักชนรถโดยสารสาย ๑๖๔ หมายเลขทะเบียน ๑๒ - ๐๖๕๒ กทม. ซึ่งเป็นของ บริษัท ส. จำกัด ได้รับความเสียหายเหตุเกิดที่ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดย บริษัท ส. จำกัด ได้ซ่อมแซมรถโดยสารคันดังกล่าวเป็นจำนวนเงิน ๑๐,๘๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นแปดร้อยบาทถ้วน) และเสียค่าขาดประโยชน์เป็นเงิน ๓๖,๙๘๒.๙๒ บาท (สามหมื่นหกพันเก้าร้อยแปดสิบสองบาทเก้าสิบสองสตางค์) รวมค่าเสียหายทั้งสิ้น ๔๗,๗๘๒.๙๒ บาท (สี่หมื่นเจ็ดพันเจ็ดร้อยแปดสิบสองบาทเก้าสิบสองสตางค์) พร้อมดอกเบี้ย โดยกำหนดให้กรมทรัพยากรธรณีชำระเงินค่าเสียหายทั้งหมด ภายใน ๗ วันนับแต่วันที่กรมทรัพยากรธรณีได้รับหนังสือฉบับดังกล่าว หากยังเพิกเฉยจนพ้นกำหนดเวลาจะดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิดได้สอบสวนแล้ว มีความเห็นว่า ความเสียหายได้เกิดขึ้นขณะ นาย จ. ตำแหน่งนายช่างสำรวจ ๖ สำนักธรณีวิทยา ปฏิบัติหน้าที่ราชการระหว่างการเดินทางไปราชการในวันที่ ๙ ถึง ๑๗ มีนาคม ๒๕๔๕ โดยได้ใช้ความระมัดระวังในการขับรถยนต์ราชการ ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์แล้วแต่ความเสียหายครั้งนี้ได้เกิดขึ้นเพราะความประมาทของ นาง ธ. คนขับรถยนต์แท็กซี่ หมายเลขทะเบียน ทน ๙๙๕๕ กทม. มิได้เกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของ นาย จ. แต่อย่างไร นาย จ. จึงไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ เป็นไปตามมาตรา ๘ และมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ สำหรับความเสียหาย

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๕/๑๗๐ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๐ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ที่เกิดขึ้นจากอุบัติเหตุครั้งนี้คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดขอใช้จำนวนค่าเสียหายดังกล่าวเป็นจำนวนค่าสินไหมทดแทนจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดกำหนดจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ผู้ต้องรับผิดชอบจะต้องชดใช้ ซึ่งในกรณีของ บริษัท ส. จำกัด ผู้เสียหายได้เป็นโจทก์ยื่นฟ้องกรมทรัพยากรธรณีเป็นจำเลยต่อศาลแขวงดุสิตในคดีแพ่ง คดีหมายเลขดำที่ ๑๖๑๖/๒๕๔๖ แต่ผู้เสียหายรายอื่นไม่ได้ยื่นฟ้องกรมทรัพยากรธรณีเป็นจำเลยแต่ประการใด จึงเป็นกรณีที่ผู้เสียหายจะต้องพิสูจน์ค่าเสียหายเองในชั้นศาลที่ได้ยื่นฟ้องไว้แล้ว ซึ่งกรมทรัพยากรธรณีพิจารณาแล้ว เห็นชอบด้วยกับความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดดังกล่าว

ต่อมา นางหรือนางสาว ธ. ซึ่งขับรถยนต์รับจ้างสาธารณะ (รถแท็กซี่) หมายเลขทะเบียน ทน - ๙๙๔๕ กทม. เป็นโจทก์ยื่นฟ้อง นาย จ. เป็นจำเลยต่อศาลแขวงนครปฐมในคดีแพ่ง คดีหมายเลขดำที่ ๒๑๔/๒๕๔๖ คดีหมายเลขแดงที่ ๗๑๓/๒๕๔๖ ซึ่งศาลพิพากษาให้คดีเป็นอันเสร็จเด็ดขาดไปตามสัญญาประนีประนอมยอมความ โดย นาย จ. ยอมรับผิดชอบโจทก์ในยอดเงิน ๗๐,๐๐๐ บาท (เจ็ดหมื่นบาทถ้วน) และตกลงผ่อนชำระแก่โจทก์เป็นงวด ๆ งวดละ ๑ เดือน โดยผ่อนชำระงวดละไม่ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท (ห้าพันบาทถ้วน) ซึ่งปัจจุบัน นาย จ. ได้ผ่อนชำระให้แก่โจทก์ครบถ้วนแล้ว โดยได้ชำระงวดแรกในวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๔๔ และงวดสุดท้ายในวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ และได้มายื่นเรื่องขอรับค่าเสียหายที่ได้ชำระไปแล้วทั้งหมด จำนวน ๗๐,๐๐๐ บาท (เจ็ดหมื่นบาทถ้วน) คืนจากกรมทรัพยากรธรณีตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย จากกรณีข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้ กรมทรัพยากรธรณีจึงขอหารือการขอรับเงินคืนของ นาย จ. ในประเด็นดังนี้

๑. นาย จ. เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดจะมีสิทธิเรียกเงินส่วนตัวที่ได้จ่ายค่าเสียหายไปก่อนแล้ว จำนวน ๗๐,๐๐๐ บาท (เจ็ดหมื่นบาทถ้วน) คืนได้หรือไม่ อย่างไร

๒. การที่ นาย จ. ขอให้กรมทรัพยากรธรณีชดใช้ค่าเสียหายคืนแก่ตนดังกล่าวแล้วนั้นเป็นการใช้สิทธิเกินอายุความหนึ่งปี ตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือไม่ อย่างไร

๓. หาก นาย จ. ไม่มีสิทธิขอรับเงินส่วนตัวที่ได้จ่ายค่าเสียหายคืนในกรณีดังกล่าวจะมีวิธีการดำเนินการอย่างไรบ้างเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ นาย จ. ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติให้กรมทรัพยากรธรณีได้ดำเนินการโดยถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา(คณะพิเศษ) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวโดยมีผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม(กรมทรัพยากรธรณี) เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียดข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากการชี้แจงของผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม(กรมทรัพยากรธรณี) ว่า กรณีนี้มีการฟ้องร้องเป็นคดีถึง ๔ คดี ดังนี้

คดีที่หนึ่ง พนักงานอัยการศาลแขวงนครปฐมเป็นโจทก์ฟ้อง นาย จ. เป็นจำเลยในคดีอาญาต่อศาลแขวงนครปฐม คดีหมายเลขดำที่ ๑๖๘๔/๒๕๔๕ ฐานความผิด ชักรดโดยประมาทอันอาจเกิดอันตรายแก่บุคคลและทรัพย์สินผู้อื่น และเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส ไม่หยุดรุดให้ความช่วยเหลือและแจ้งเหตุต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ใกล้เคียงทันที ซึ่งศาลแขวงนครปฐมได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๖ ให้จำเลยมีความผิดตามฟ้อง นาย จ. ได้ยื่นอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาค ๗ มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๔๘ แก้อภัยโทษของศาลชั้นต้นให้จำเลยคงมีความผิดเฉพาะฐานไม่หยุดรุดให้ความช่วยเหลือและแจ้งเหตุต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ใกล้เคียงทันที พนักงานอัยการจึงยื่นฎีกาและขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาคดีของศาลฎีกา

คดีที่สอง บริษัท ส. จำกัด เป็นโจทก์ฟ้อง นาย จ. เป็นจำเลยที่ ๑ และกรมทรัพยากรธรณีเป็นจำเลยที่ ๒ ในคดีแพ่งต่อศาลแขวงดุสิต คดีหมายเลขดำที่ ๑๖๑๖/๒๕๔๖ เรื่อง ละเมิด เรียกค่าเสียหาย ซึ่งศาลแขวงดุสิตได้มีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งรับฟ้องจำเลยที่ ๑ เนื่องจากจำเลยที่ ๑ เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ของจำเลยที่ ๒ จึงไม่สามารถฟ้องจำเลยที่ ๑ ได้ตามมาตรา ๕^๑ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และขณะนี้ศาลแขวงดุสิตได้มีคำสั่งจำหน่ายคดีชั่วคราว เพื่อรอให้คดีอาญาที่ศาลแขวงนครปฐมถึงที่สุดก่อน เมื่อข้อเท็จจริงในคดีอาญาดังกล่าวยุติเมื่อใด ให้คู่ความยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อพิจารณาคดีใหม่

คดีที่สาม สหกรณ์แท็กซี่ อ. เป็นโจทก์ฟ้อง นาย จ. เป็นจำเลยในคดีแพ่งต่อศาลจังหวัดนครปฐม คดีหมายเลขดำที่ ๓๖๗/๒๕๔๖ คดีหมายเลขแดงที่ ๑๐๙/๒๕๔๗ เรื่อง ละเมิด เรียกค่าเสียหาย ซึ่งศาลจังหวัดนครปฐมได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๗ โดยฟังข้อเท็จจริงในคดีอาญาตามคำพิพากษาศาลแขวงนครปฐมให้จำเลยชำระเงินแก่โจทก์ จำนวน ๓๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ ๗.๕ ต่อปีนับแต่วันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ ซึ่งคดีนี้โจทก์จำเลยไม่ยื่นอุทธรณ์คดีจึงถึงที่สุดและอยู่ในระหว่างการบังคับคดีของโจทก์

คดีที่สี่ นางหรือนางสาว ธ. เป็นโจทก์ฟ้อง นาย จ. เป็นจำเลยในคดีแพ่งต่อศาลแขวงนครปฐม คดีหมายเลขดำที่ ๒๑๔/๒๕๔๖ คดีหมายเลขแดงที่ ๗๑๓/๒๕๔๖ เรื่อง ละเมิด เรียกค่าเสียหาย ซึ่งศาลแขวงนครปฐมได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๖ ให้จำเลยชำระเงินแก่โจทก์จำนวน ๑๕๕,๑๓๒ บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ ๗.๕ ต่อปีนับแต่วันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ ต่อมาจำเลยยื่นคำขอให้พิจารณาต่อไป เนื่องจากขาดนัดพิจารณา ซึ่งศาลแขวงนครปฐมได้มีคำสั่งอนุญาต

^๑ มาตรา ๕ หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ในกรณีที่มีผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้

ถ้าการละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใดให้ถือว่ากระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานของรัฐที่ต้องรับผิดชอบ

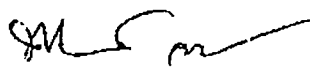
ตามคำขอและได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๔๘ ให้คดีเป็นอันเสร็จเด็ดขาดไปตาม
สัญญาประนีประนอมยอมความระหว่างโจทก์กับจำเลยและจำเลยได้ชำระเงิน จำนวน ๗๐,๐๐๐ บาท ตามสัญญา
ประนีประนอมยอมความครบถ้วนแล้ว ต่อมา นาย จ. ได้มายื่นคำขอรับค่าเสียหายที่ได้ชำระไปดังกล่าว
คืนจากกรมทรัพยากรธรณีตามข้อหาหรือข้างต้น

คณะกรรมการกฤษฎีกา(คณะพิเศษ) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้วมีความเห็นว่า เรื่องนี้
มีประเด็นที่ต้องพิจารณาเฉพาะประเด็นที่ว่า การที่ นาย จ. ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายในคดีที่
นาย จ. จะมีสิทธิเรียกให้กรมทรัพยากรธรณีชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนได้หรือไม่ อย่างไร
ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา(คณะพิเศษ) มีความเห็นว่า ในกรณีนี้กรมทรัพยากรธรณีได้มีคำสั่งที่
๑๒๐/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๖ แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบ
เนื่องจากผู้เสียหาย (บริษัท ส. จำกัด) ยื่นคำขอตามหนังสือที่ ๔๙/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๐
กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ให้กรมทรัพยากรธรณีชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เป็นเงิน ๔๗,๗๘๒.๙๒ บาท (สี่หมื่น
เจ็ดพันเจ็ดร้อยแปดสิบสองบาทเก้าสิบสองสตางค์) พร้อมดอกเบี้ยตามข้อ ๓๓^๖ แห่งระเบียบสำนัก
นายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙
และกรมทรัพยากรธรณีได้มีความเห็นตามความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทาง
ละเมิดแล้วว่า ความเสียหายเกิดขึ้นขณะ นาย จ. ได้กระทำการปฏิบัติหน้าที่และได้ใช้ความระมัดระวัง
ในการช้รถยนต์ราชการ ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์แล้ว แต่ความเสียหาย
ครั้งนี้ได้เกิดขึ้น เพราะความประมาทของ นาง อ. คนขับรถยนต์แท็กซี่ มิได้เกิดจากการกระทำ
โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของ นาย จ. แต่อย่างใด นาย จ. จึงไม่ต้องรับผิดชอบใน
ความเสียหายที่เกิดขึ้นทั้งหมดในครั้งนี้ ซึ่งถือได้ว่า นาย จ. ไม่ได้กระทำละเมิดต่อผู้เสียหาย ประกอบกับ
ข้อเท็จจริงในชั้นศาลในคดีที่สองยังไม่เป็นที่ยุติ มีผลให้ในชั้นนี้กรมทรัพยากรธรณีไม่ต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหาย
ตามมาตรา ๕^๗ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่กำหนดให้หน่วยงาน
ของรัฐต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายเฉพาะกรณีเจ้าหน้าที่ของตนกระทำละเมิดต่อผู้เสียหายเท่านั้น ดังนั้น การที่
นาย จ. ได้จ่ายค่าสินไหมทดแทน จำนวน ๗๐,๐๐๐ บาท ไปก่อนแล้วในคดีที่สี่ และ นาย จ. ได้มายื่น
ขอรับค่าสินไหมทดแทนที่ได้ชำระไปแล้วทั้งหมดคืนจากกรมทรัพยากรธรณีตามบันทึกข้อความของ นาย จ.
ที่ สธว.๐๑/๔๔๐ ลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๙ นั้น ในชั้นนี้กรมทรัพยากรธรณีจึงยังไม่ต้องชดใช้ค่าสินไหม
ทดแทนคืนแก่ นาย จ. ทั้งนี้ จนกว่าคดีที่สองจะถึงที่สุดทำให้ข้อเท็จจริงในชั้นศาลที่มีกรมทรัพยากรธรณี
เป็นจำเลยเป็นที่ยุติและหากข้อเท็จจริงในคดีที่สองปรากฏว่ากรมทรัพยากรธรณีต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหม
ทดแทนแก่ บริษัท ส. จำกัด ซึ่งเป็นโจทก์ นาย จ. จึงจะมีสิทธิเรียกให้กรมทรัพยากรธรณี

^๖ ข้อ ๓๓ เมื่อได้รับคำขอตามข้อ ๓๒ และหน่วยงานของรัฐที่ได้รับคำขอไว้เห็นว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ
ตน ให้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการต่อไปโดยไม่ชักช้า

^๗ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑. ข้างต้น

ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนแก่ตนที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายในคดีที่สี่ได้ตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แต่ นาย จ. จะเรียกให้กรมทรัพยากรธรณีชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนแก่ตนได้จำนวนเท่าใดนั้น จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๙ ที่กล่าวไว้ข้างต้น ประกอบกับข้อ ๓๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กล่าวคือ กรมทรัพยากรธรณีจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณาว่า ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของ นาย จ. นั้น ความรับผิดของ นาย จ. จะมีด้วยหรือไม่และจำนวนเท่าใด และ นาย จ. ได้ใช้สิทธิเรียกให้กรมทรัพยากรธรณีชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนภายในกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่ นาย จ. ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายหรือไม่ อย่างไรก็ตาม หากข้อเท็จจริงในคดีที่สองปรากฏว่ากรมทรัพยากรธรณีไม่ต้องรับผิดต่อผู้เสียหาย นาย จ. ย่อมไม่มีสิทธิเรียกให้กรมทรัพยากรธรณีชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนได้ไม่ว่ากรณีใดก็ตาม

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มีนาคม ๒๕๕๐

“ มาตรา ๙ ถ้าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย สิทธิที่จะเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนให้มิกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหาย

“ ข้อ ๓๘ ในกรณีหน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่นั้น ความรับผิดของเจ้าหน้าที่จะมีหรือไม่และเพียงใด เป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐจะพิจารณาไล่เบี้ยเอาจากเจ้าหน้าที่ในภายหลัง ซึ่งคณะกรรมการ ผู้แต่งตั้ง และกระทรวงการคลัง แล้วแต่กรณี ต้องพิจารณาด้วยว่าจะมีการไล่เบี้ยหรือไม่ หรือจะไล่เบี้ยให้ชดใช้เพียงใด และให้นำข้อ ๒๖ ถึงข้อ ๒๙ มาใช้บังคับกับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่หน่วยงานของรัฐได้ใช้ให้แก่ผู้เสียหาย โดยอนุโลม

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง เจ้าหน้าที่ขอใช้สิทธิเรียกร้องให้กรมคุมประพฤติใช้ค่าสินไหมทดแทน
ตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
พ.ศ. ๒๕๓๙

กรมคุมประพฤติได้มีหนังสือ ที่ ยธ ๐๓๑๗/๑๙๘๕๐ ลงวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๔๙ ถึง
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอรื้อเกี่ยวกับกรณีที่เจ้าหน้าที่ใช้สิทธิเรียกร้องให้กรมคุมประพฤติใช้
ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙
สรุปความได้ว่า เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๔๘ นาย ส. พนักงานขับรถของสำนักงาน
คุมประพฤติจังหวัดกระบี่ได้ขับรถชนกับรถจักรยานยนต์ของบุคคลภายนอก ทำให้
บุคคลภายนอกได้รับบาดเจ็บและทรัพย์สินของบุคคลภายนอกได้รับความเสียหาย ส่วนรถยนต์ของทาง
ราชการไม่ได้รับความเสียหาย ซึ่ง นาย ส. ได้แจ้งต่อผู้บังคับบัญชาในวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๔๘ และ
มีการรายงานตามลำดับชั้นโดยได้รายงานต่อผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดกระบี่ในวันที่ ๒๐
เมษายน ๒๕๔๘

ต่อมา ในวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๔๘ นาย ส. ได้ไปตกลงเรื่องค่าเสียหายกับ
บุคคลภายนอกที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองกระบี่ โดย นาย ส. ได้ตกลงชดใช้ค่ารักษาพยาบาล
ค่าซ่อมแซมรถจักรยานยนต์ ค่าทำขวัญ ค่าเดินทางและค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ผู้เสียหายจึงไม่ตั้งใจที่จะฟ้อง
เรียกค่าเสียหายอีกต่อไป

ผู้บังคับบัญชาของ นาย ส. ได้รายงานอุบัติเหตุและผลการเจรจาชดใช้ค่าเสียหายแก่
บุคคลภายนอกให้ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดกระบี่ทราบอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งผู้อำนวยการ
สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดกระบี่ได้รายงานต่อไปยังสำนักงานคุมประพฤติภาค ๘ ผู้อำนวยการสำนักงาน
คุมประพฤติภาค ๘ จึงได้เดินทางมาตรวจสอบข้อเท็จจริงในวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ผลการตรวจสอบ
ข้อเท็จจริงได้ความว่า ทรัพย์สินของทางราชการได้รับการซ่อมแซมจนอยู่ในสภาพเดิมแล้ว โดยไม่ได้ใช้
งบประมาณของทางราชการแต่อย่างใด สำหรับค่าเสียหายของบุคคลภายนอก นาย ส. ได้ชดใช้
ค่าเสียหายให้จนเป็นที่พอใจแล้ว ผู้เสียหายจึงไม่ตั้งใจที่จะฟ้องร้องดำเนินคดีอีกต่อไป ผู้อำนวยการ

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๕/๓๙๔ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำนักงานคุมประพฤติภาค ๘ จึงเห็นควรยุติเรื่องไว้ก่อน หากมีข้อมูลเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมจึงจะดำเนินการต่อไป พร้อมทั้งเสนอความเห็นดังกล่าวต่ออธิบดีกรมคุมประพฤติเพื่อพิจารณา

รองอธิบดีกรมคุมประพฤติรักษาราชการแทนอธิบดีกรมคุมประพฤติจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดขึ้นตามคำสั่งกรมคุมประพฤติ ที่ ๕๘๕/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้รายงานผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ สรุปความได้ว่า การกระทำของ นาย ส. เป็นการกระทำโดยประมาท เมื่อพิจารณาจากพฤติการณ์และความเสียหายที่เกิดขึ้น การกระทำดังกล่าวยังถือไม่ได้ว่า นาย ส. กระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ซึ่ง นาย ส. ก็ได้ชดใช้ค่าเสียหายแก่บุคคลภายนอกจนเป็นที่พอใจแล้วและไม่มี การแจ้งความร้องทุกข์เพื่อดำเนินคดีต่อพนักงานสอบสวนแต่อย่างใด

ในระหว่างการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ นาย ส. ได้ให้ ถ้อยคำว่า หากผลสรุปในเรื่องนี้เป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่และมีได้เป็นการกระทำโดยประมาท เลินเล่ออย่างร้ายแรง กรมคุมประพฤติจะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนทั้งหมดหรือบางส่วนหรือไม่แล้วแต่จะ เห็นสมควร โดยได้มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรในบันทึกการสอบสวนของคณะกรรมการสอบ ข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้รายงานผลการสอบข้อเท็จจริงไปยังอธิบดีกรม คุมประพฤติเพื่อพิจารณาด้วยแล้ว ต่อมา นาย ส. ได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙ แสดง ความประสงค์ขอรับค่าเสียหายที่ตนได้ชดใช้ให้กับบุคคลภายนอกคืนจากกรมคุมประพฤติ

คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดพิจารณาแล้วเห็นว่า นาย ส. ได้ ใช้สิทธิเรียกร้องตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่จะ เรียกร้องค่าสินไหมทดแทนแก่ตนภายในอายุความหนึ่งปี นับแต่วันที่ นาย ส. ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทน นั้นแก่ผู้เสียหายแล้ว และกรมคุมประพฤติพิจารณาแล้วเห็นว่าประเด็นที่จะต้องพิจารณาคือการที่ นาย ส. ได้ให้ถ้อยคำดังกล่าว ถือว่าเป็นการใช้สิทธิเรียกร้องขอเงินคืนจากกรมคุมประพฤติแล้วหรือไม่ เนื่องจาก การใช้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมายฉบับนี้ไม่ได้กำหนดแบบคำขอไว้ และการแสดงเจตนาดังกล่าวเป็นการใช้ สิทธิต่อคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ซึ่งมีฐานะเป็นผู้แทนที่กรมคุมประพฤติได้ แต่งตั้งขึ้น เนื่องจากในคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดได้กำหนดให้ คณะกรรมการฯ มีอำนาจหน้าที่ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และให้มีอำนาจ หน้าที่วินิจฉัยข้อเท็จจริงอื่นใดเกี่ยวกับการกระทำละเมิดนอกเหนือจากที่ระบุไว้ด้วย จึงขอหารือสำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกาในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. บันทึกการให้ถ้อยคำดังกล่าวของ นาย ส. เป็นการแสดงความประสงค์ที่จะใช้สิทธิ เรียกร้องให้กรมคุมประพฤติชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิด ทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือไม่

๒. คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดมีอำนาจวินิจฉัยตามคำขอที่ นาย ส. ได้แสดงความจำนงไว้ หรือกรมคุมประพฤติจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ขึ้นมา พิจารณาเรื่องนี้โดยเฉพาะอีกชุดหนึ่ง

๓. หากได้ความว่ากรมคุมประพฤติจะต้องชดใช้เงินคืนให้แก่ นาย ส. กรมคุมประพฤติ จะต้องชดใช้ดอกเบี้ยด้วยหรือไม่

๔. การคำนวณดอกเบี้ยจะต้องคำนวณจากวงเงินใด จำนวนจากวงเงินที่ นาย ส. ได้ จ่ายไปจริงหรือจากวงเงินที่กรมคุมประพฤติเห็นสมควรที่จะจ่ายคืนให้แก่ นาย ส.

คณะกรรมการกฤษฎีกา(คณะพิเศษ)ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวโดยมีผู้แทนกระทรวงยุติธรรม (กรมคุมประพฤติ)เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียดข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นว่า ในกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำละเมิด ต่อบุคคลภายนอกในการปฏิบัติหน้าที่ และเจ้าหน้าที่ได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกไปก่อนนั้น เจ้าหน้าที่จะใช้สิทธิเรียกร้องให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนแก่ตนตามมาตรา ๙^๑ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้ก็ต่อเมื่อหน่วยงานของรัฐต้องรับผิด ในความเสียหายที่เกิดกับบุคคลภายนอกอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ซึ่งข้อเท็จจริงตามข้อหาหรือ ปรากฏว่า นาย ส. ได้ยินยอมชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายไปก่อนเพื่อให้ผู้เสียหายยุติการดำเนินคดี โดยยังไม่ปรากฏว่า กรมคุมประพฤติต้องรับผิดในความเสียหายนั้นหรือไม่ นาย ส. จึงไม่มีสิทธิเรียกให้ กรมคุมประพฤติชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวคืนให้แก่ตนตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทาง ละเมิดของเจ้าหน้าที่

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤษภาคม ๒๕๕๐

^๑ มาตรา ๙ ถ้าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย สิทธิที่จะเรียกให้ อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนให้มีกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ ค่าสินไหมทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหาย

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การเรียกให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทน
กรณีผู้เสียหายได้ใช้สิทธิเบิกเงินสวัสดิการเกี่ยวกับ
ค่ารักษาพยาบาลจากหน่วยงานของรัฐไปก่อนแล้ว

กรุงเทพมหานครได้มีหนังสือ ที่ กท ๐๔๐๕/๑๐๓๙ ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๑ ถึง
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอรื้อปัญหาเกี่ยวกับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายตาม
พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ สรุปความได้ดังนี้

(๑) กรุงเทพมหานคร โดยสำนักสิ่งแวดล้อมมีคำสั่งที่ ๒๙๔/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๘
มิถุนายน ๒๕๕๙ แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด กรณี นาย ศ.
ลูกจ้างประจำ ตำแหน่งคนงาน สังกัดกลุ่มงานบำรุงรักษาท่อระบายน้ำ ๒ กองระบบท่อระบายน้ำ
สำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร ได้รับมอบหมายให้ไปปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยเคลื่อนที่เร็ว
(BEST) เพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วมขังตามถนนและท่อระบายน้ำอุดตันในพื้นที่ฝั่งธนบุรี เมื่อวันที่ ๔
ตุลาคม ๒๕๕๘ เวลาประมาณ ๑๕.๐๐ นาฬิกา นาย ศ. ได้ออกไปปฏิบัติหน้าที่บริเวณปากท่อ
ระบายน้ำคลองพิบูล หน้ากระทรวงวัฒนธรรม ถนนบรมราชชนนี แขวงบางบำหรุ เขตบางพลัด แล้วถูก
ไฟฟ้าดูดตกลงในคลองพิบูล เป็นเหตุให้นายศักดิ์ โพธิ์นอก ได้รับบาดเจ็บสาหัสถึงขั้นพิการ โดย
นาง อ. ภรรยาที่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นผู้อนุบาลของ นาย ศ. ได้ร้องขอให้
กรุงเทพมหานครชดใช้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับกรณีที่ นาย ศ. ประสบอุบัติเหตุจากการ
ปฏิบัติหน้าที่เป็นเงินจำนวน ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท และต่อมา นาย ศ. ถึงแก่ความตายเมื่อวันที่
๑๖ เมษายน ๒๕๕๐

(๒) กรุงเทพมหานครพิจารณาแล้วเห็นว่าท่อร้อยสายไฟฟ้าที่ชำรุดและเชื่อมต่อจาก
มิเตอร์จ่ายไฟฟ้าสู่ระบบสปริงเกอร์เป็นทรัพย์สินของกรุงเทพมหานครซึ่งอยู่ในความครอบครองและ
บำรุงรักษาของสำนักงานสวนสาธารณะ สำนักสิ่งแวดล้อม เมื่อสายไฟชำรุดและเป็นทรัพย์สินอันเป็นของ
เกิดอันตรายได้โดยสภาพได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น กรุงเทพมหานครในฐานะเจ้าของ
ทรัพย์สินจึงต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลผู้ได้รับความเสียหายตามมาตรา ๔๓๗ ประกอบ
มาตรา ๔๓๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และโดยที่ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง
หลักเกณฑ์การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก ลงวันที่
๒๗ กันยายน ๒๕๕๕ มิใช่บังคับแก่ราชการส่วนท้องถิ่น กรุงเทพมหานครจึงสามารถพิจารณาค่าสินไหม
ทดแทนให้แก่ผู้เสียหายตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิดได้ เมื่อข้อเท็จจริงจากการ

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๔๐๕/๑๐๑๑ ลงวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๑ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการ
กฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กระทำละเมิดปรากฏว่า นาย ศี. ได้รับความเสียหายแก่ร่างกายและอนามัย ซึ่งได้รับบาดเจ็บสาหัสจนถึงขั้นพิการ และต่อมาเมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๕๐ ปรากฏว่า นาย ศี. ได้ถึงแก่ความตาย และความตายนั้นเกิดขึ้นเนื่องจากการกระทำละเมิดในเหตุเดียวกัน การพิจารณาค่าสินไหมทดแทนจึงต้องพิจารณาخذใช้ให้แก่ผู้เสียหายในกรณีที่ผู้เสียหายถึงแก่ความตายตามมาตรา ๔๔๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ไม่หมายรวมถึงค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๔๔๔ และมาตรา ๔๔๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น ค่าสินไหมทดแทนที่ นาย ศี. และทายาทมีสิทธิได้รับ ได้แก่ ค่าปลงศพและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นเกี่ยวกับงานศพ ค่ารักษาพยาบาล ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้เพราะไม่สามารถประกอบกิจการงานในระหว่างที่ยังมีชีวิตอยู่ รวมถึงค่าขาดไว้อุปการะตามกฎหมายของทายาท

(๓) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้อนุมัติให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจำนวน ๑,๐๓๗,๖๖๙ บาท โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. ค่าปลงศพและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นเกี่ยวกับงานศพ จำนวน ๖๐,๐๐๐ บาท
๒. ค่าขาดไว้อุปการะตามกฎหมายของทายาท จำนวน ๖๐๐,๐๐๐ บาท
๓. ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้เพราะไม่สามารถประกอบกิจการงาน จำนวน ๑๔๘,๓๗๓ บาท

๔. ค่ารักษาพยาบาล ตามหนังสือของโรงพยาบาลศิริราช ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ เรื่อง ขอรับเงินค่ารักษาพยาบาล จำนวน ๒๐๖,๙๕๐ บาท และปรากฏตามใบเสร็จรับเงินในราชการกรมมหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน ๙ ฉบับ ที่มีการชำระเงินสดและเป็นรายการที่เบิกไม่ได้ รวมเป็นจำนวนเงิน ๒๒,๓๔๖ บาท (เบิกได้ ๒,๒๖๔ บาท และเบิกไม่ได้ ๒๐,๐๘๒ บาท) รวมค่ารักษาพยาบาลทั้งสองส่วนแล้วเป็นจำนวนเงิน ๒๒๙,๒๙๖ บาท

ต่อมากรุงเทพมหานครได้ส่งสำนวนการสอบสวนให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบตามนัยข้อ ๑๗ ประกอบข้อ ๓๑ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

(๔) กระทรวงมหาดไทยมีหนังสือที่ มท ๐๒๐๒.๒/๒๖๓ ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๐ แจ้งผลการพิจารณาว่า กรณีค่าปลงศพและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นเกี่ยวกับงานศพของ นาย ศี. ซึ่ง นาง อ. ภรรยาโดยชอบด้วยกฎหมาย ในฐานะทายาทของ นาย ศี. ได้เรียกร้องจากกรุงเทพมหานครเป็นจำนวน ๖๐,๐๐๐ บาท ค่าขาดไว้อุปการะตามกฎหมายของทายาท ซึ่ง นาง อ. ในฐานะทายาทและเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของบุตร จำนวน ๓ คน ได้เรียกร้องจากกรุงเทพมหานคร เป็นจำนวนเงิน ๖๐๐,๐๐๐ บาท และค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้เพราะไม่สามารถประกอบกิจการงานได้ในระหว่างที่ นาย ศี. ยังมีชีวิตอยู่ ซึ่ง นาย ศี. สมควรจะได้รับ เป็นจำนวนเงิน ๑๔๘,๓๗๓ บาท รวมค่าสินไหมทดแทนทั้งสามส่วนนี้เป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น ๘๐๘,๓๗๓ บาท เป็นจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่เหมาะสมและเพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนของทายาทผู้เสียหาย จึงให้กรุงเทพมหานครชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจำนวนดังกล่าวให้แก่ทายาทของผู้เสียหาย และเมื่อกรุงเทพมหานครได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจำนวนดังกล่าวให้แก่ทายาทของผู้เสียหายแล้ว ไม่สามารถเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวคืนแก่

กรุงเทพมหานครได้ เนื่องจากข้อเท็จจริงยังฟังไม่ได้ว่าเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดตามนัยมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ตามความเห็นของกรุงเทพมหานคร

ส่วนกรณีค่ารักษาพยาบาลของ นาย ศี. เป็นจำนวนเงินรวม ๒๒๙,๒๙๖ บาท ปรากฏข้อเท็จจริงว่าโรงพยาบาลศิริราชได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๔๘ แจงให้กรุงเทพมหานครชำระเงินค่ารักษาของ นาย ศี. แล้ว เป็นจำนวนเงิน ๒๐๖,๙๕๐ บาท และ นาย ศี. ได้จ่ายเงินสดเป็นค่ารักษาพยาบาลซึ่งเป็นรายการที่เบิกได้อีก จำนวน ๒,๒๖๔ บาท รวมเป็นเงินค่ารักษาพยาบาลที่เบิกจากหน่วยงานต้นสังกัดได้เป็นจำนวนเงิน ๒๐๙,๒๑๔ บาท นอกจากนี้ ในส่วนของค่ารักษาพยาบาลที่เบิกราชการไม่ได้ จำนวน ๒๐,๐๘๒ บาท ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้อนุมัติให้เป็นกรณีพิเศษโดยเบิกจ่ายจากงบประมาณกลาง รายการค่ารักษาพยาบาลตามข้อ ๑๘ แห่งข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การช่วยเหลือในการรักษาพยาบาล พ.ศ. ๒๕๓๐ กรณีนี้จึงมีปัญหว่า นาง อ. ทายาทของ นาย ศี. จะมีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนในส่วนของค่ารักษาพยาบาลของ นาย ศี. เป็นจำนวนเงิน ๒๒๙,๒๙๖ บาท จากกรุงเทพมหานครได้อีกหรือไม่ เพียงใด เพราะถ้าหากกรุงเทพมหานครได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนอันเป็นค่ารักษาพยาบาลจำนวนเงิน ๒๒๙,๒๙๖ บาท ให้แก่ทายาทของ นาย ศี. อีก ก็อาจจะเป็นการซ้ำซ้อนกับค่ารักษาพยาบาลที่ นาย ศี. ได้เบิกจากหน่วยงานต้นสังกัดไปแล้ว

(๕) กรุงเทพมหานครเห็นว่า แม้ว่า นาย ศี. สามารถใช้สิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาลจากหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัดได้ นาย ศี. หรือทายาทในฐานะผู้เสียหายยังสามารถเรียกร้องจากกรุงเทพมหานครในฐานะเป็นหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดสังกัดได้อีกไม่เป็นการซ้ำซ้อนกันแต่อย่างใด (เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๕๕/๒๕๑๙ และคำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) เรื่องเสรีจที่ ๔๒๑/๒๕๔๓) ดังนั้น กรุงเทพมหานครจึงขอหารือปัญหาการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนประเภทค่ารักษาพยาบาลที่จะชดใช้ให้แก่ นาย ศี. ว่ากรณีที่ นายศักดิ์ โพธิ์นอก ใช้สิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาลจากกรุงเทพมหานคร ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร จำนวน ๒๒๙,๒๙๖ บาท ไปแล้ว หากกรุงเทพมหานครจะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนประเภทค่ารักษาพยาบาลให้แก่ นาย ศี. ในฐานะเป็นผู้เสียหายจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครตามรายการและจำนวนที่ นาย ศี. ได้ขอรับสวัสดิการไปแล้ว โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ จะเป็นการซ้ำซ้อนกันหรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวโดยมีผู้แทนกรุงเทพมหานครเป็นผู้ชี้แจงรายละเอียดข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้อื่นที่ได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่ว่าเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดจะสังกัดหน่วยงานเดียวกันกับเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับความเสียหายหรือสังกัดหน่วยงานของรัฐ

แห่งอื่นก็ตาม คณะกรรมการกฤษฎีกา(คณะพิเศษ)ได้เคยให้ความเห็นไว้ในเรื่องเสรีจที่ ๔๒๑/๒๕๕๓^๑ ว่า
เจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับความเสียหายนั้นถือเป็น “ผู้เสียหาย” ตามความในพระราชบัญญัติความรับผิดทาง
ละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มีสิทธิที่จะยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิด
สังกัดอยู่ให้พิจารณาชดใช้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ตนได้ตามมาตรา ๑๑^๒
แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงตามข้อหาข้อนี้ เป็น
กรณี นาย ศ. ลูกจ้างประจำของกรุงเทพมหานครถูกไฟฟ้าดูดเนื่องจากท่อร้อยสายไฟฟ้าที่
เชื่อมต่อกับมิเตอร์จ่ายไฟฟ้าสู่ระบบสปริงเกอร์ชำรุด ซึ่งเกิดจากการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่
ของเจ้าหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานครจึงต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่
ผู้เสียหาย นาย ศ. ผู้เสียหายจึงมีสิทธิที่จะเรียกร้องให้กรุงเทพมหานครชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจาก
การถูกกระทำละเมิดโดยเจ้าหน้าที่ของกรุงเทพมหานครได้ตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิด
ทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ

สำหรับค่าสินไหมทดแทนที่ผู้เสียหายมีสิทธิเรียกให้หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดในกรณี
ที่ผู้เสียหายถูกทำละเมิด แต่ยังไม่ถึงแก่ความตายทันที คงมีการรักษาพยาบาลอยู่ระยะหนึ่งจึงถึงแก่
ความตาย นั้น มาตรา ๔๕๓^๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กำหนดว่า ค่าสินไหมทดแทน ได้แก่
ค่าปลงศพ ค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่น ๆ ค่ารักษาพยาบาล ค่าเสียหายที่ต้องขาดประโยชน์ทำมาหาได้
และค่าอุปการะเลี้ยงดู ดังนั้น นาง อ. ทายาทของ นาย ศ. จึงมีสิทธิเรียกให้
กรุงเทพมหานครชำระค่าสินไหมทดแทนดังที่ได้กล่าวมานี้ให้แก่ตนได้ ซึ่งโดยหลัก การเรียกให้ชดใช้
ค่าสินไหมทดแทนจะเรียกได้ตามความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงเท่านั้น จึงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่าการที่
นาย ศ. ผู้เสียหาย โดย นาง อ. คู่สมรสและผู้อนุบาลของ นาย ศ. ได้ใช้สิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาล
การเจ็บป่วยอันเนื่องมาจากการกระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็น

^๑ บันทึก เรื่อง ผู้เสียหายตามความในพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และบุคคลภายนอกตามความในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๖/๑๖๔ ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^๒ มาตรา ๑๑ ในกรณีที่ผู้เสียหายเห็นว่า หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดตามมาตรา ๕ ผู้เสียหายจะยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้พิจารณาชดใช้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ตนก็ได้ ในการนี้หน่วยงานของรัฐต้องออกไปรับคำขอไว้เป็นหลักฐานและพิจารณาคำขอนั้นโดยไม่ชักช้า เมื่อหน่วยงานของรัฐมีคำสั่งเช่นใดแล้วหากผู้เสียหายยังไม่พอใจในผลการวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐ ก็ให้มีสิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งผลการวินิจฉัย

๑๑๑

๑๑๑

^๓ มาตรา ๔๕๓ ในกรณีทำให้เขาถึงตายนั้น ค่าสินไหมทดแทนได้แก่ค่าปลงศพรวมทั้งค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่น ๆ อีกด้วย

ถ้ามิได้ตายในทันที ค่าสินไหมทดแทนได้แก่ค่ารักษาพยาบาลรวมทั้งค่าเสียหายที่ต้องขาดประโยชน์ทำมาหาได้เพราะไม่สามารถประกอบกิจการนั้นด้วย

ถ้าว่าเหตุที่ตายลงนั้นทำให้บุคคลคนหนึ่งคนใดต้องขาดไร้อุปการะตามกฎหมายไปด้วยไซ้ ท่านว่าบุคคลคนนั้นชอบที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น

สิทธิของข้าราชการและลูกจ้างของกรุงเทพมหานครไปแล้ว ต่อมา นาย ศ. ได้ยื่นแก่ความตายซึ่งเป็นผลมาจากการกระทำละเมิดดังกล่าว และ นาง อ. ได้ยื่นคำขอให้กรุงเทพมหานครรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน กรุงเทพมหานครจะต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทนในส่วนค่ารักษาพยาบาลให้แก่ผู้เสียหายอีกหรือไม่ คณะกรรมการกฤษฎีกา(คณะพิเศษ)เห็นว่า การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ถูกรกระทำละเมิดกลับคืนสู่สภาพเดิมได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ส่วนสิทธิของข้าราชการและลูกจ้างหน่วยงานของรัฐในการที่จะเบิกค่ารักษาพยาบาลนั้นเป็นสวัสดิการที่หน่วยงานของรัฐจัดให้แก่ข้าราชการและลูกจ้างที่ปฏิบัติงานให้แก่ตน ซึ่งเป็นสิทธิคนละส่วนและมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกับความเสียหายในเรื่องละเมิด โดยในกรณีทั่วไปผู้กระทำละเมิดยังคงต้องรับผิดชอบในผลของการละเมิดนั้นเต็มจำนวนค่าเสียหายที่เกิดจากการละเมิดนั้น จะนำค่ารักษาพยาบาลที่ได้รับในส่วนนี้มาหักออกจากค่าสินไหมทดแทนอันจะพึงได้รับจากการกระทำละเมิดไม่ได้ ดังนั้น แม้ผู้เสียหายจะได้ใช้สิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาลซึ่งเป็นสิทธิของข้าราชการและลูกจ้างหน่วยงานของรัฐไปแล้วก็ไม่ตัดสิทธิของผู้เสียหายที่จะเรียกและได้รับค่าสินไหมทดแทนประเภทค่ารักษาพยาบาลจากผู้กระทำละเมิดอีก

อย่างไรก็ตาม สำหรับกรณีที่หาหรือมานี้ สิทธิของข้าราชการและลูกจ้างของกรุงเทพมหานครที่จะได้รับการรักษาพยาบาลนั้นเป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การช่วยเหลือในการรักษาพยาบาล พ.ศ. ๒๕๓๐ ซึ่งในเรื่องเกี่ยวกับการเบิกเงินช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาลนั้น ข้อ ๑๖^๑ แห่งข้อบัญญัติดังกล่าว กำหนดให้นำพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล พ.ศ. ๒๕๒๓ มาใช้ โดยมาตรา ๑๐^๒ วรรคสอง แห่งพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลฯ กำหนดว่า ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาลได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลไปก่อนแล้ว ภายหลังได้รับค่าสินไหมทดแทนสำหรับค่ารักษาพยาบาลจากบุคคลอื่นให้นำเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลที่ได้รับไปนั้นส่งคืน แต่ถ้าเงินค่าสินไหมทดแทนที่ผู้นั้นได้รับต่ำกว่าเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล ก็ให้ส่งคืนเท่าจำนวนที่ได้รับจากบุคคลอื่น ดังนั้น เมื่อ นาง อ. ได้รับค่าสินไหมทดแทนประเภทค่ารักษาพยาบาลจาก

^๑ข้อ ๑๖ ในการเบิกเงินช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาลให้นำพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลมาใช้กับบุคคลตามข้อ ๘ (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) โดยอนุโลม

^๒มาตรา ๑๐ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลตามพระราชกฤษฎีกานี้หรือบุคคลใดในครอบครัวของผู้นั้นได้รับค่าสินไหมทดแทนสำหรับค่ารักษาพยาบาลจากผู้อื่นแล้ว ผู้นั้นไม่มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลตามพระราชกฤษฎีกานี้ เว้นแต่ค่าสินไหมทดแทนสำหรับค่ารักษาพยาบาลที่ได้รับนั้นต่ำกว่าเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลที่มีสิทธิจะได้รับตามพระราชกฤษฎีกานี้ ก็ให้มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเฉพาะส่วนที่ขาดอยู่

ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลตามพระราชกฤษฎีกานี้ไปก่อนแล้ว ภายหลังได้รับค่าสินไหมทดแทนสำหรับค่ารักษาพยาบาลจากบุคคลอื่น มีจำนวนเท่าหรือเกินกว่าเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลที่ได้รับตามพระราชกฤษฎีกานี้ ก็ให้นำเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลที่ได้รับไปนั้นส่งคืน แต่ถ้าเงินค่าสินไหมทดแทนที่ได้รับจากบุคคลอื่นต่ำกว่าเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลที่ได้รับตามพระราชกฤษฎีกานี้ ก็ให้ส่งคืนเท่าจำนวนที่ได้รับจากบุคคลอื่นนั้น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด

กรุงเทพมหานครแล้ว นาง อ. ย่อมมีหน้าที่ตามข้อ ๑๖ แห่งข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง
การช่วยเหลือในการรักษาพยาบาลฯ ประกอบกับมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการ
เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลฯ ที่จะต้องนำเงินสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลที่ได้รับไปส่งคืนกรุงเทพมหานคร
เช่นกัน

(คุณพรทิพย์ จਾਲะ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน ๒๕๕๑

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง แนวทางปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติ
เกี่ยวกับความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กรณีศาลปกครอง
สูงสุดพิพากษาเพิกถอนคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน และกรณี
สิทธิเรียกร้องขาดอายุความ

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้มีหนังสือ ที่ ทส ๐๙๐๓.๓/๖๒๖๗
ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๑ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอรื้อการปฏิบัติตามระเบียบ
สำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่
พ.ศ. ๒๕๓๙ กรณีศาลปกครองสูงสุดพิพากษาเพิกถอนคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน และ
กรณีสิทธิเรียกร้องขาดอายุความ ซึ่งเรื่องที่ยกขึ้นนี้เกิดขึ้นในขณะที่เจ้าหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบ
กรมป่าไม้ และต่อมาได้มีการโอนกิจการ อำนาจหน้าที่ ฯลฯ และอัตรากำลัง ของกระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์ในส่วนของการป่าไม้เฉพาะที่เกี่ยวกับส่วนราชการบางส่วน มาเป็นของกรมอุทยานแห่งชาติ
สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา ๖๗ แห่งพระราช
กฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุง
กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ พ.ศ. ๒๕๔๕ ขอรื้อหรือตั้งกล่าวมีข้อเท็จจริงสรุปความได้ดังนี้

๑. กรมป่าไม้มีคำสั่งที่ ๕๗๒/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ แต่งตั้ง
คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ กรณีลูกหนี้เงินยืมราชการค้างชำระ
ถึงแก่กรรมโดยไม่ได้หักล้างเงินยืมราชการ ซึ่งคณะกรรมการฯ มีความเห็นว่า นาย ม.
เจ้าพนักงานป่าไม้ ๔ ลูกหนี้เงินยืมค้างชำระผู้ถึงแก่กรรม จะต้องรับผิดชอบชดใช้เงินยืมคืนให้แก่
ทางราชการแต่เพียงผู้เดียว

๒. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชมีหนังสือ ที่ ทส ๐๙๐๕.๓/๔๘๐๒
ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๔๖ รายงานปลัดกระทรวงการคลัง โดยมีความเห็นว่า นาย ม.
ลูกหนี้เงินยืมค้างชำระที่ถึงแก่กรรม จะต้องร่วมรับผิดชอบกับ นางสาว ย. เจ้าหน้าที่
บริหารงานการเงินและบัญชี ๕ ทำหน้าที่ผู้ช่วยฝ่ายบริหารทั่วไป และหัวหน้างานการเงินบัญชีและพัสดุ

๓. กรมบัญชีกลางมีหนังสือ ที่ กค ๐๔๐๖.๕/๒๕๐๗๙ ลงวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๔๖
พิจารณาเห็นว่า บุคคลที่จะต้องรับผิดชอบชดใช้เงินยืมราชการค้างชำระคืนให้แก่ทางราชการ ได้แก่
นาย ป. ป่าไม้เขตสระบุรีในขณะนั้น และ นางสาว ย. เจ้าหน้าที่

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๕/๑๑๔๓ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๑ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการ
กฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

บริหารงานการเงินและบัญชี ๕ ในขณะนั้นทำหน้าที่ผู้ช่วยฝ่ายบริหารทั่วไปและหัวหน้างานการเงินและพัสดุ โดยให้ร่วมกันรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายอย่างลูกหนี้ร่วม สำหรับเงินยืมจำนวน ๙,๘๐๐ บาท ที่ยังไม่ได้ดำเนินการตามแผนงานกับเงินยืมส่วนที่ไม่ปรากฏหลักฐานการหักล้างเงินยืมอีกจำนวน ๓๓,๘๘๐ บาท รวมค่าเสียหายที่จะต้องชดใช้เป็นเงินจำนวน ๔๓,๖๘๐ บาท

๔. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชมีหนังสือ ที่ ทส ๐๙๐๕.๓/๑๙๖๓๑ กับ ที่ ทส ๐๙๐๕.๓/๑๙๖๓๒ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ และที่ ทส ๐๙๐๕.๓/๑๕๗๓ กับที่ ทส ๐๙๐๕.๓/๑๕๗๔ ลงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๗ แจ้งให้ นาย ป. กับ นางสาว ย. ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน โดยให้ร่วมกันรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายอย่างลูกหนี้ร่วมเป็นจำนวนเงิน ๔๓,๖๘๐ บาท

๕. นาย ป. กับ นางสาว ย. ได้ฟ้องกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชเป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กระทรวงการคลังเป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๔๕๖/๒๕๔๗ ขอให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ระบุให้ผู้ฟ้องคดีทั้งสองร่วมกันชดใช้เงินยืมราชการ จำนวน ๔๓,๖๘๐ บาท และต่อมาศาลปกครองกลางได้มีคำพิพากษาตามคดีหมายเลขแดงที่ ๑๗๖๙/๒๕๔๘ ให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ตามหนังสือที่ ทส ๐๙๐๕.๓/๑๙๖๓๑ และที่ ทส ๐๙๐๕.๓/๑๙๖๓๒ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ ทั้งสองฉบับ และที่ ทส ๐๙๐๕.๓/๑๕๗๓ และที่ ทส ๐๙๐๕.๓/๑๕๗๔ ลงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๗ ทั้งสองฉบับ และให้เพิกถอนความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ โดยกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๔๐๖.๕/๒๕๐๗๙ ลงวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๔๖ เฉพาะในส่วนที่วินิจฉัยให้ผู้ฟ้องคดีทั้งสองร่วมกันรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย จำนวน ๔๓,๖๘๐ บาท โดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ออกคำสั่ง ที่ ทส ๐๙๐๕.๓/๑๙๖๓๑ และที่ ทส ๐๙๐๕.๓/๑๙๖๓๒ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ ทั้งสองฉบับ

๖. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชได้อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลปกครองกลางต่อศาลปกครองสูงสุด และต่อมาศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษา ตามคดีหมายเลขแดงที่ อ. ๓๔๔/๒๕๕๐ พิพากษายืน

๗. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชมีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ทส ๐๙๐๓.๓/๒๕๔๘ และที่ ทส ๐๙๐๓.๓/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ แจ้งเพิกถอนคำสั่งทางปกครองให้ นาย ป. และ นางสาว ย. ทราบตามลำดับ และมีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ทส ๐๙๐๓.๓/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ แจ้งผลการดำเนินการตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดให้สำนักงานศาลปกครองทราบ

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชจึงขอหารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ดังนี้

๑. เมื่อปรากฏว่า ศาลมีคำพิพากษาว่า คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ตามคำสั่งกรมป่าไม้ (เดิม) ที่ ๕๗๒/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ มิได้ดำเนินการตามข้อ ๑๕ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กล่าวคือ ไม่ได้ให้โอกาสแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือ

ผู้เสียหายได้ชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนอย่างเพียงพอและเป็นธรรม และ
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชได้เพิกถอนคำสั่งที่เรียกให้ชดใช้ค่าเสียหายแล้ว จะต้องให้
คณะกรรมการฯ ดำเนินการในส่วนนี้ใหม่หรือไม่

๒. ขณะนี้คณะกรรมการฯ ตามคำสั่งกรมป่าไม้ดังกล่าว คือ นาย ส. ประธาน
กรรมการ ได้เกษียณอายุราชการแล้ว นาย ช. กรรมการ ปัจจุบันปฏิบัติราชการสังกัดกลุ่ม
ปฏิบัติการกิจในสายการบริหารส่วนภูมิภาคจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กรมป่าไม้ ส่วน
นาย ส. กรรมการและเลขานุการ ปัจจุบันปฏิบัติราชการสังกัดกลุ่มปฏิบัติการกิจในสายการบริหาร
ส่วนภูมิภาคจังหวัดยโสธร กรมป่าไม้ กรณีนี้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชจะต้องตั้ง
คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิดขึ้นใหม่เพื่อดำเนินการหรือไม่อย่างไร

๓. ตามข้อเท็จจริง นาย ม. เจ้าพนักงานป่าไม้ ๔ ได้ทำสัญญายืมเงิน
เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๓๗ มีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามสัญญาการยืมเงินที่ระบุว่า ผู้ยืมจะปฏิบัติตาม
ระเบียบของทางราชการทุกประการ และจะนำไปสำคัญคู่จ่ายที่ถูกต้องพร้อมเงินเหลือจ่าย (ถ้ามี)
ส่งภายในกำหนดที่ระบุไว้ในระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง คือ ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับ
เงินยืม ซึ่ง นาย ม. ได้รับเงินยืมเมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๓๗ ครบกำหนดการหักล้างเงินยืมตาม
ระเบียบภายในวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๓๗ ต่อมาเมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๓๗ นาย ม. ถึงแก่กรรม
ปรากฏว่าระยะเวลาตั้งแต่วันที่ทำละเมิดถึงในขณะนี้ มีระยะเวลาเกินกว่า ๑๐ ปี จึงขาดอายุความที่จะใช้
สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดแต่มูลละเมิด ในกรณีเช่นนี้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
ควรดำเนินการอย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวโดยมีผู้แทน
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช) เป็นผู้ชี้แจง
รายละเอียดข้อเท็จจริงแล้ว ได้ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า สืบเนื่องจากศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษาคดี
หมายเลขแดง ที่ อ. ๓๔๔/๒๕๕๐ พิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลปกครองกลางให้เพิกถอนคำสั่งของ
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ตามหนังสือกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ที่ ทส
๐๙๐๕.๓/๑๙๖๓๑ กับที่ ทส ๐๙๐๕.๓/๑๙๖๓๒ ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ และที่ ทส
๐๙๐๕.๓/๑๕๗๓ กับที่ ทส ๐๙๐๕.๓/๑๕๗๔ ลงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๕๗ ที่แจ้งให้ นาย ป.
และ นางสาว ย. ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน โดยให้ร่วมกันรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมเป็น
จำนวนเงิน ๔๓,๖๘๐ บาท นั้น กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชมีข้อสงสัยว่า ภายหลังจากมี
คำพิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งดังกล่าวแล้ว หากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชประสงค์จะ
เรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจาก นาย ป. และ นางสาว ย. อีกจะต้อง
ดำเนินการอย่างไร และกรณีนี้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนขาดอายุความแล้วหรือไม่ หากสิทธิ
เรียกร้องขาดอายุความ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชจะต้องดำเนินการอย่างไรต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า ข้อหาหรือของ
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มีประเด็นที่ต้องพิจารณาสองประเด็น และมีความเห็นใน
แต่ละประเด็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การที่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดของ
เจ้าหน้าที่ ตามที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช แต่งตั้ง มิได้ให้โอกาสคู่กรณีที่เกี่ยวข้องชี้แจง
ข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานอย่างเพียงพอและเป็นธรรม ซึ่งภายหลังศาลปกครองสูงสุด
ได้พิพากษาขึ้นให้เพิกถอนคำสั่งที่เรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแล้ว ในกรณีนี้กรมอุทยานแห่งชาติ
สัตว์ป่า และพันธุ์พืชจะต้องดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด
ขึ้นใหม่ และจะต้องเรียกให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้เสียหายชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดง
พยานหลักฐานหรือไม่ อย่างไร เห็นว่า เมื่อศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษาขึ้นตามคำพิพากษา
ศาลปกครองกลางให้เพิกถอนคำสั่งของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ที่แจ้งให้
นาย ป. และ นางสาว ย. ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน โดยให้ร่วมกันรับผิด
อย่างลูกหนี้ร่วมแล้ว หากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชจะดำเนินการพิจารณาเกี่ยวกับ
ความรับผิดทางละเมิดของ นาย ป. และ นางสาว ย. อีก ย่อมเป็นการ
เริ่มกระบวนการพิจารณาครั้งใหม่ ซึ่งจะต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนที่กำหนดในระเบียบ
สำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
พ.ศ. ๒๕๓๙

กรณีนี้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชจึงต้องดำเนินการแต่งตั้ง
คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดขึ้นใหม่โดยพิจารณาแต่งตั้งจากบุคคลตามที่
เห็นสมควร ตามข้อ ๘ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ โดยไม่จำเป็นต้องแต่งตั้งบุคคลเดียวกันกับ
คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดชุดเดิมก็ได้ และในการสอบข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้
คณะกรรมการจะต้องรับฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานจาก นาย ป. และ
นางสาว ย. และเจ้าหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง ตามที่กำหนดในข้อ ๑๕^๒ ของระเบียบ
สำนักนายกรัฐมนตรีฯ โดยในส่วนของคุณบุคคลที่ได้รับฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน

^๑ ข้อ ๘ เมื่อเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐแห่งใด และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น
มีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐดังกล่าว
แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดขึ้นคณะหนึ่ง โดยไม่ชักช้า เพื่อพิจารณาเสนอความเห็น
เกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดและจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ผู้นั้นต้องชดใช้

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้มีจำนวนไม่เกินห้าคน โดยแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน
ของรัฐแห่งนั้นหรือหน่วยงานของรัฐอื่นตามที่เห็นสมควร

^๒ ข้อ ๑๕ คณะกรรมการต้องให้โอกาสแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้เสียหายได้ชี้แจงข้อเท็จจริง
และโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนอย่างเพียงพอและเป็นธรรม

อย่างถูกต้องในการสอบข้อเท็จจริงครั้งที่ผ่านมาแล้ว คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงฯ อาจใช้วิธีการแจ้งข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่ได้รับฟังไว้ในวันให้บุคคลที่เกี่ยวข้องยืนยันอีกครั้งหนึ่ง โดยหากคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงฯ เห็นว่ามีเหตุอันสมควรจะให้โอกาสบุคคลดังกล่าวชี้แจงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมอีกก็ได้ ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้เคยให้ความเห็นไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๒๔๔/๒๕๕๑^๑

ประเด็นที่สอง การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจาก นาย ป. และนางสาว ย. มีกำหนดอายุความเท่าใด และหากสิทธิเรียกร้องขาดอายุความแล้ว กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชจะต้องดำเนินการอย่างไร เห็นว่า กรณีตามข้อหาหรือข้อเท็จจริงรับฟังเป็นที่ยูติว่า นาย ป. ในขณะนั้นดำรงตำแหน่งป่าไม้เขตสระบุรีเป็นผู้เบิกเงินในฐานะทำหน้าที่เป็นหัวหน้าหน่วยงาน ไม่ได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง พ.ศ. ๒๕๒๐ และระเบียบการเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลังของส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๒๐ ในการเรียกร้องชดใช้เงินยืมคืนจาก นาย ม. ภายในกำหนด และ นางสาว ย. ซึ่งในขณะนั้นทำหน้าที่เป็นหัวหน้างานการเงินบัญชีและพัสดุ มีหน้าที่รับผิดชอบในการรับจ่ายเงินควบคุมดูแลการจัดทำบัญชีและการเบิกจ่ายเงินทุกประเภทตามที่ได้จัดสรรงบประมาณ มิได้ดำเนินการติดตามตรวจสอบให้ นาย ม. คืนเงินยืมดังกล่าวให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่ออันเป็นการกระทำละเมิดต่อกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรณีนี้จึงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า สิทธิเรียกร้องอันเกิดจากการกระทำละเมิดของ นาย ป. และ นางสาว ย. มีกำหนดอายุความเท่าใด และในขณะนี้สิทธิเรียกร้องดังกล่าวขาดอายุความแล้วหรือไม่

ในประเด็นนี้ เห็นว่า การกระทำละเมิดของ นาย ป. และนางสาว ย. เกิดขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มีผลใช้บังคับ ในส่วนของบทบัญญัติเกี่ยวกับอายุความจึงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะที่กระทำละเมิด จึงอยู่ในบังคับมาตรา ๔๔๔^๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งกำหนดให้สิทธิเรียกร้องอันเกิดแต่มูลละเมิดขาดอายุความเมื่อพ้นปีหนึ่งนับแต่วันที่ต้องเสียหายรู้ถึง

^๑ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การเพิกถอนคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองและการดำเนินการเพื่อออกคำสั่งใหม่ภายหลังการเพิกถอนคำสั่งเดิม ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๐๕/๓๕๖ ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๑ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (เรื่องเสร็จที่ ๒๔๔/๒๕๕๑)

^๒ มาตรา ๔๔๔ สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดแต่มูลละเมิดนั้น ท่านว่าขาดอายุความเมื่อพ้นปีหนึ่งนับแต่วันที่ต้องเสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือเมื่อพ้นสิบปีนับแต่วันทำละเมิด

แต่ถ้าเรียกร้องค่าเสียหายในมูลอันเป็นความผิดมิโทษตามกฎหมายลักษณะอาญา และมีกำหนดอายุความทางอาญายาวกว่าที่กล่าวมานั้นไซ้ ท่านให้เอาอายุความที่ยาวกว่านั้นมาบังคับ

การละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือเมื่อพ้นสิบปีนับแต่วันทำละเมิด โดยหากเป็นกรณีใดกรณีหนึ่งแล้วย่อมถือว่าสิทธิเรียกร้องดังกล่าวขาดอายุความ ซึ่งกรณีนี้คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้เคยให้ความเห็นไว้ในเรื่องเสรีที่ ๓๕๓-๓๕๔/๒๕๕๗^๔ ว่า การนับอายุความต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่ผู้มีอำนาจฟ้องคดีรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ดังนั้นจึงต้องถือเอาวันที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นผู้แทนนิติบุคคลรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นวันเริ่มนับอายุความ ซึ่งหัวหน้าหน่วยงานของรัฐอาจรู้ได้จากข้อเท็จจริงที่ปรากฏ หรือจากรายงานของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด

กรณีนี้ที่หาหรือมานี้ เมื่ออธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชเป็นหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เสียหายและเป็นผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนนิติบุคคล จึงต้องถือเอาวันที่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นวันเริ่มนับอายุความ ซึ่งข้อเท็จจริงแห่งกรณีปรากฏว่า ก่อนที่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชได้มีหนังสือ ที่ ทส ๐๙๐๕.๓/๕๘๐๒ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๖ รายงานปลัดกระทรวงการคลัง โดยเห็นว่า นาย ม. จะต้องร่วมรับผิดชอบ นางสาว ย. หรือก่อนที่กรมบัญชีกลางได้มีหนังสือ ที่ กค ๐๔๐๖.๕/๒๕๐๗๙ ลงวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๖ แจ้งว่า บุคคลที่ต้องรับผิดชอบชดใช้เงินยืมราชการค้างชำระคืนให้แก่ทางราชการ ได้แก่ นาย ป. และ นางสาว ย. แล้วแต่กรณี นั้น อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ยังไม่รู้ว่า นาย ป. และ นางสาว ย. เป็นผู้ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแต่อย่างใด อายุความเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนอันเกิดจากมูลละเมิดในส่วน ของ นาย ป. จึงเริ่มนับตั้งแต่วันที่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชได้รับแจ้งผลการพิจารณาความรับผิดชอบแห่งจากกรมบัญชีกลาง ตามหนังสือ ที่ กค ๐๔๐๖.๕/๒๕๐๗๙ ลงวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๖ และอายุความในส่วน ของ นางสาว ย. เริ่มนับตั้งแต่วันที่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชได้มีหนังสือ ที่ ทส ๐๙๐๕.๓/๕๘๐๒ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๖ รายงานปลัดกระทรวงการคลังว่า นาย ม. จะต้องร่วมรับผิดชอบ นางสาว ย.

อย่างไรก็ดีเมื่อปรากฏว่า ในเวลาต่อมาอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชได้มีหนังสือ ที่ ทส ๐๙๐๕.๓/๑๙๖๓๑ กับที่ ทส ๐๙๐๕.๓/๑๙๖๓๒ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ สั่งให้ นาย ป. และ นางสาว ย. ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน โดยให้ร่วมกันรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม ซึ่งเป็นการสั่งบังคับตามอำนาจกฎหมายเพื่อให้มีการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามที่เรียกร้อง อันมีผลให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชอาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยการยึดหรืออายัดทรัพย์สินและขายทอดตลาดเพื่อชำระเงินให้ครบถ้วนโดยไม่ต้อง

^๔ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ กรณีเทศบาลเมืองสุราษฎร์ธานีจัดซื้อที่ดินเพื่อใช้เป็นสถานที่กำจัดขยะ ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๐๕/๔๓๒ ลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๗ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (เรื่องเสรีที่ ๓๕๓-๓๕๔/๒๕๕๗)

ฟ้องคดีต่อศาล ตามมาตรา ๕๗^๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แก่ นาย ป. และ นางสาว ย. ได้ กรณีดังกล่าวจึงถือได้ว่าเป็นการที่เจ้าหน้าที่ ได้กระทำการอื่นใดอันมีผลเป็นอย่างเดียวกันกับการฟ้องคดี ซึ่งมีผลทำให้อายุความสะดุดหยุดลง^๗ ตาม มาตรา ๑๙๓/๑๔ (๕)^๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่เมื่อศาลปกครองกลางได้มี คำพิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชดังกล่าวโดยให้มีผล ย้อนหลังไปถึงวันที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชออกคำสั่งแล้ว ย่อมมีผลให้เหตุที่ทำให้ อายุความสะดุดหยุดลงนั้นสิ้นสุด ซึ่งมาตรา ๑๙๓/๑๔ วรรคสอง^๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและ พหุณชย กําหนดว่า เมื่อเหตุที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลงสิ้นสุดเวลาใด ให้เริ่มนับอายุความใหม่ตั้งแต่นั้น กรณีนี้นี้เมื่อคำสั่งกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชได้ถูกเพิกถอนโดยผลของ คำพิพากษาศาลปกครองกลางและให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ กรณีจึงต้อง เริ่มนับอายุความใหม่ตั้งแต่นั้นมา ซึ่งเมื่อนับจากเวลาดังกล่าวถึงปัจจุบันสิทธิเรียกร้องค่าสินไหม ทดแทนจาก นาย ป. และ นางสาว ย. ได้ขาดอายุความแล้ว

สำหรับประเด็นว่า หากสิทธิเรียกร้องขาดอายุความ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และ พันธุ์พืชจะต้องดำเนินการอย่างไร เห็นว่า การที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชมิได้ ดำเนินการฟ้องร้อง นาย ป. และ นางสาว ย. ให้รับผิดชอบจนกระทั่ง สิทธิเรียกร้องขาดอายุความ ย่อมถือได้ว่ามีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีความเสียหายเกิดขึ้นจากการกระทำของ

^๖ มาตรา ๕๗ คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ผู้ใดชำระเงิน ถ้าถึงกำหนดแล้วไม่มีการชำระโดย ถูกต้องครบถ้วน ให้เจ้าหน้าที่ที่มีหนังสือเตือนให้ผู้นั้นชำระภายในระยะเวลาที่กำหนดแต่ต้องไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ถ้าไม่มี การปฏิบัติตามคำเตือน เจ้าหน้าที่อาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้นั้นและขาย ทอดตลาดเพื่อชำระเงินให้ครบถ้วน

วิธีการยึด การอายัดและการขายทอดตลาดทรัพย์สินให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความแพ่งโดยอนุโลม ส่วนผู้มีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดหรือขายทอดตลาดให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

^๗ เทียบเคียงคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๔๗๙๓/๒๕๓๖

^๘ มาตรา ๑๙๓/๑๔ อายุความย่อมสะดุดหยุดลงในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ลูกหนี้รับสภาพหนี้ต่อเจ้าหนี้ตามสิทธิเรียกร้องโดยทำเป็นหนังสือรับสภาพหนี้ให้ ชำระหนี้ให้ บางส่วน ชำระดอกเบี้ย ให้ประกัน หรือกระทำการใด ๆ อันปราศจากข้อสงสัยแสดงให้เห็นเป็นปริยายว่ายอมรับสภาพ หนี้ตามสิทธิเรียกร้อง

(๒) เจ้าหนี้ได้ฟ้องคดีเพื่อตั้งหลักฐานสิทธิเรียกร้องหรือเพื่อให้ชำระหนี้

(๓) เจ้าหนี้ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย

(๔) เจ้าหนี้ได้มอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการพิจารณา

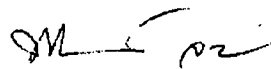
(๕) เจ้าหนี้ได้กระทำการอื่นใดอันมีผลเป็นอย่างเดียวกันกับการฟ้องคดี

^๙ มาตรา ๑๙๓/๑๕ เมื่ออายุความสะดุดหยุดลงแล้ว ระยะเวลาที่ล่วงไปก่อนนั้นไม่นับเข้าใน อายุความ

เมื่อเหตุที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลงสิ้นสุดเวลาใด ให้เริ่มนับอายุความใหม่ตั้งแต่นั้น

เจ้าหน้าที่ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชแล้ว ตามข้อ ๘^{๐๐} ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กรณีนี้อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐดังกล่าวจึงต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดขึ้นเพื่อพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดชอบและจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ผู้ต้องหาต้องชดใช้ต่อไป

อนึ่ง คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) มีข้อสังเกตว่า ข้อ ๑๕ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่กำหนดให้คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดต้องให้ออกาสเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้เสียหายได้ชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนอย่างเพียงพอและเป็นธรรม มีหลักการเช่นเดียวกับบทบัญญัติมาตรา ๓๐^{๐๐} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งการไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติดังกล่าวสามารถแก้ไขความไม่สมบูรณ์ของคำสั่งได้ตาม มาตรา ๔๑ (๓)^{๐๐} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ แต่ต้องกระทำก่อนสิ้นสุดกระบวนการพิจารณาอุทธรณ์ภายในองค์กรฝ่ายปกครอง หรือตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายเฉพาะ หรือถ้าเป็นกรณีที่ไม่ต้องมีการอุทธรณ์ต้องกระทำก่อนมีการนำคำสั่งทางปกครองไปสู่การพิจารณาของผู้มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยความถูกต้องของคำสั่งทางปกครองนั้น

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตุลาคม ๒๕๕๑

^{๐๐} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^{๐๐} มาตรา ๓๐ ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองอาจกระทบถึงสิทธิของคู่กรณี เจ้าหน้าที่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๐๐} มาตรา ๔๑ คำสั่งทางปกครองที่ออกโดยการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ไม่เป็นเหตุให้คำสั่งทางปกครองนั้นไม่สมบูรณ์

ฯลฯ

ฯลฯ

(๓) การรับฟังคู่กรณีที่จำเป็นต้องกระทำได้ดำเนินการมาโดยไม่สมบูรณ์ ถ้าได้มีการรับฟังให้สมบูรณ์ในภายหลัง

ฯลฯ

ฯลฯ

กรณีตาม (๒) (๓) และ (๔) จะต้องกระทำก่อนสิ้นสุดกระบวนการพิจารณาอุทธรณ์ตาม ส่วนที่ ๕ ของหมวดนี้ หรือตามกฎหมายเฉพาะว่าด้วยกรณีนั้น หรือถ้าเป็นกรณีที่ไม่ต้องมีการอุทธรณ์ดังกล่าวก็ต้องก่อนมีการนำคำสั่งทางปกครองไปสู่การพิจารณาของผู้มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยความถูกต้องของคำสั่งทางปกครองนั้น

ภาคผนวก จ
เอกสารราชการที่เกี่ยวข้อง

ด่วนที่สุด

ที่ นร 0601/087

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ท่าช้างวังหน้า กรุงเทพฯ 10200

7 กุมภาพันธ์ 2540

เรื่อง หารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

เรียน อธิบดีกรมบัญชีกลาง

อ้างถึง หนังสือกรมบัญชีกลาง ด่วนที่สุด ที่ กค 0526.6/1164
ลงวันที่ 19 ธันวาคม 2539

ตามหนังสือของกรมบัญชีกลางที่อ้างถึง ได้ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นในปัญหาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 รวม 8 ข้อ ดังความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

บัดนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาข้อหารือดังกล่าวข้างต้น โดยได้ฟังคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) แล้ว มีความเห็นดังนี้

1. เรื่องที่ส่วนราชการส่งให้กระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) พิจารณาหรือเรื่องที่เกิดความเสียหายเนื่องจากความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ก่อนที่พระราชบัญญัติฯ และระเบียบฯ ประกาศใช้บังคับ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการหรือค้างดำเนินการ หรือยังไม่ได้ดำเนินการ กรมบัญชีกลางสามารถดำเนินการต่อไปได้หรือไม่ หากดำเนินการได้จะต้องใช้กฎหมายและระเบียบใด และกรณีไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้จะต้องปฏิบัติอย่างไรจึงจะถูกต่องั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มิได้มีบทเฉพาะกาล

ไว้เป็นพิเศษเกี่ยวกับเรื่องที่เกิดความเสียหายเนื่องจากความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ก่อนที่พระราชบัญญัติและระเบียบดังกล่าวประกาศใช้บังคับ ดังนั้น เมื่อพระราชบัญญัติและระเบียบดังกล่าวได้ประกาศใช้บังคับ กรณีจึงต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติและระเบียบใหม่ต่อไป ซึ่งกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) ย่อมสามารถดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ที่กำหนดขึ้นใหม่ได้ทันที

2. เรื่องที่ส่วนราชการปฏิบัติอยู่โดยใช้ระเบียบความรับผิดชอบของข้าราชการในทางแพ่งเดิม แต่ได้ส่งให้กระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) พิจารณาในระหว่างที่พระราชบัญญัติฯ และระเบียบฯ ใหม่ประกาศใช้แล้ว จะให้ถืออายุความใดนั้น เห็นว่า ตามหลักกฎหมายนั้นอายุความเป็นองค์ประกอบอุปกรณ์อย่างหนึ่งของ “หนี้” ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น หากการกระทำนั้นเกิดขึ้นก่อนที่พระราชบัญญัติและระเบียบฯ ใหม่ใช้บังคับ กรณีย่อมต้องเป็นไปตามอายุความของกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่เดิม กล่าวคือจะต้องเรียกค่าสินไหมทดแทนภายในกำหนดอายุความ 1 ปี นับแต่วันที่รู้ถึงการละเมิดและรู้ถึงผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือเมื่อพ้นสิบปีนับแต่วันทำละเมิดตามมาตรา 448 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่หากการกระทำนั้นเกิดขึ้นเมื่อพระราชบัญญัติและระเบียบใหม่ใช้บังคับแล้ว การนับอายุความย่อมต้องเป็นไปตามกฎหมายใหม่ โดยกรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ การเรียกร้องให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจะต้องกระทำภายใน 2 ปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 10 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ดังนั้น หากเรื่องที่กระทรวงการคลังรับไว้พิจารณานั้นเป็นกรณีของการกระทำที่เกิดขึ้นก่อนกฎหมายใหม่ใช้บังคับ ก็จะต้องนับอายุความตามกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่เดิม

3. ตามระเบียบความรับผิดชอบของข้าราชการในทางแพ่งครอบคลุมความเสียหายที่เกิดแก่ราชการทุกกรณี แต่ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ครอบคลุมเฉพาะความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่เท่านั้น ไม่มีบทบัญญัติควบคุมบุคคลภายนอกผู้กระทำละเมิดต่อทรัพย์สินของหน่วยงานของรัฐ ดังนั้น กรณีนอกเหนือความรับผิดทางละเมิดของ

เจ้าหน้าที่ที่ถูกยกเลิกไป กรมบัญชีกลางจะต้องปฏิบัติเช่นไร โดยเฉพาะเรื่องที่อยู่ระหว่างดำเนินการ หรือค้างดำเนินการนั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มีวัตถุประสงค์ที่จะกำหนดความรับผิดในทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ ส่วนความรับผิดของบุคคลภายนอกย่อมเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สำหรับระเบียบปฏิบัติในเรื่องที่ไม่อยู่ในบังคับพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ หากจะสมควร มีประการใด กระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) อาจเสนอระเบียบฯว่าด้วยการนั้นต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อมีมติกำหนดแนวปฏิบัติสำหรับหน่วยงานของรัฐได้

4. ตามมาตรา 8 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 บัญญัติว่า “ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวแก่หน่วยงานของรัฐได้ ถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง” คำว่า “ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง” นั้น หน่วยงานใดเป็นผู้กำหนด และมาตรฐานความร้ายแรงได้กำหนดไว้ประการใดนั้น เห็นว่า การที่จะพิจารณาว่ากรณีใดจะเป็นการกระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของเจ้าหน้าที่หรือไม่ นั้น เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบทุกคน จนถึงคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์หรือศาล ส่วนอย่างไรเป็นการประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงย่อมขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงแต่ละกรณีไป ซึ่งความประมาทเลินเล่อนั้นเป็นการกระทำมิใช่โดยเจตนาประสงค์ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นผล แต่เป็นการกระทำโดยปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจำต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ ส่วนความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงจะมีลักษณะไปในทางที่บุคคลนั้นได้กระทำไปโดยขาดความระมัดระวังที่เบี่ยงเบนไปจากเกณฑ์มาตรฐานอย่างมาก เช่น คาดเห็นได้ว่าความเสียหายอาจเกิดขึ้นได้ หรือหากระมัดระวังสักเล็กน้อยก็คงได้คาดเห็นการอาจเกิดความเสียหายเช่นนั้น เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1789-1790/2518 กรณีโรงงานของจำเลย (กระทรวงการคลัง) เผาเศษปอ ทำให้มีควันดำ

ปกคลุมถนนจนมองไม่เห็นทางข้างหน้าเป็นเหตุให้มีรถชนมาชนท้ายรถจักรยานซึ่งจอดอยู่ได้รับความเสียหายซึ่งเหตุการณ์เช่นนี้เคยเกิดมาแล้ว 2-3 ครั้ง แต่ก็ปล่อยปละละเลยไม่เปลี่ยนวิธีการเผาเศษปอ เป็นกรณีที่จำเลยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เป็นต้น

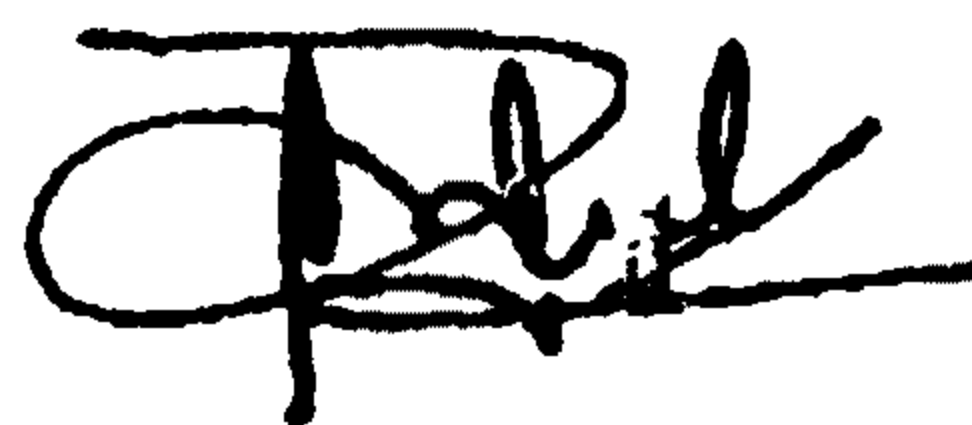
5. ตามข้อ 17 วรรคสอง แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 กำหนดว่า “ให้ผู้แต่งตั้งส่งสำนวนภายในเจ็ดวันนับแต่วันวินิจฉัยสั่งการให้กระทรวงการคลังเพื่อตรวจสอบ เว้นแต่เป็นเรื่องที่กระทรวงการคลังประกาศกำหนดว่าไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ” นั้น กระทรวงการคลังสามารถประกาศกำหนดเรื่องที่ไม่ต้องรายงานให้ตรวจสอบได้เพียงใด เช่น ประกาศกำหนดว่าเรื่องและผู้แต่งตั้งได้วินิจฉัยสั่งการว่ามีผู้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นจำนวนเท่าใดแล้ว ให้ออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชำระค่าสินไหมทดแทนหรือดำเนินการฟ้องคดีไปได้เลยโดยไม่ต้องส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังเพื่อตรวจสอบ หรือประกาศกำหนดว่า กรณีความเสียหายที่เกิดขึ้นมีมูลค่าความเสียหายตั้งแต่จำนวนเท่าใด จึงให้ส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบจะกระทำหรือไม่นั้น เห็นว่า ในปัญหานี้ ข้อ 17 วรรคสอง แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ ได้ให้อำนาจกระทรวงการคลังที่จะประกาศกำหนดเรื่องที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบได้ ดังนั้น จึงเป็นอำนาจของกระทรวงการคลังที่จะประกาศกำหนดเรื่องที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องรายงานดังกล่าวได้ตามที่จะเห็นสมควร โดยอาจกำหนดเรื่องดังกล่าวโดยอาศัยมูลค่าความเสียหาย หรือจำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนที่ได้มีการชดเชยแล้ว เป็นเกณฑ์ตามที่หารือมาก็ย่อมเป็นอำนาจของกระทรวงการคลังที่จะกระทำได้

6. คณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่งตามข้อ 21 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ซึ่งแต่งตั้งโดยปลัดกระทรวงการคลัง กรรมการในคณะกรรมการดังกล่าวจะมีสิทธิได้รับค่าเบี้ยประชุมตามนัยพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมกรรมการ พ.ศ. 2523 ด้วยหรือไม่ อย่างไรนั้น เห็นว่า ในข้อนี้

พระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุมกรรมการ พ.ศ. 2523 ได้ให้คำนิยามคำว่า “คณะกรรมการ” ซึ่งมีสิทธิได้รับเบี่ยงประชุมไว้ในมาตรา 4 โดยให้หมายความรวมถึงคณะกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรีด้วยในเมื่อคณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่งเป็นคณะกรรมการตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบแล้ว คณะกรรมการดังกล่าวจึงเป็นคณะกรรมการซึ่งแต่งตั้งขึ้นโดยคณะรัฐมนตรีและมีสิทธิได้รับเบี่ยงประชุมตามพระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุมกรรมการฯ ได้ ซึ่งย่อมรวมไปถึงกรรมการที่เป็นผู้แทนกระทรวงการคลังซึ่งปลัดกระทรวงการคลังแต่งตั้งตามที่หารือมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายอักษราทร จุฬารัตน)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานเลขาธิการกรม

โทร. 2220206-9 ต่อ 226

โทรสาร 2241401

2263612

60673
 25 ก.ธ. 2545
 เวลา 8:31

๖๖๗

๙

ที่ กค 0507.2/ 7.81

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม 6 กท 10400

๒๗ สิงหาคม 2545

ห้องรองปลัดกระทรวง ()
 เลขรับ 1220 เวลา.....
 วันที่ ๒๗ สิงหาคม
 เดือน.....

เรื่อง หลักเกณฑ์การคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดชอบทางละเมิด
 เรียน ปลัดกระทรวงพลังงาน

อ้างถึง 1. พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของ
 เจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539

3. หนังสือกระทรวงการคลัง ค่วนที่สุด ที่ กค 0530.6/ว 133 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2544

สิ่งที่ส่งมาด้วย หลักเกณฑ์การคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดชอบทางละเมิด 1 ฉบับ

ตามหนังสือที่อ้างถึง 1 และ 2 ได้กำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิด
 ของเจ้าหน้าที่ โดยแยกความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ออกเป็นเหตุเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่และมีใช้
 การปฏิบัติหน้าที่ และหนังสือที่อ้างถึง 3 กระทรวงการคลังได้ประกาศกำหนดให้หน่วยงานของรัฐจะต้องรายงาน
 ความเสียหายที่เกิดขึ้นทุกระยะเวลา 3 เดือน นั้น

เพื่อให้ส่วนราชการมีหลักเกณฑ์ในการคำนวณมูลค่าทรัพย์สินเพื่อเรียกชดใช้จากผู้รับผิดชอบ
 ทางละเมิดเป็นมาตรฐานเดียวกัน กระทรวงการคลังจึงได้กำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณค่าเสื่อมราคาทาง
 ละเมิดของทรัพย์สินประเภทที่กำหนดในบัญชีราคามาตรฐานครุภัณฑ์ของสำนักงานประมาณ โดยไม่รวม
 ทรัพย์สินที่เป็นวัตถุโบราณหรือของมีค่า ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย โดยมีหลักเกณฑ์และวิธีการดังนี้

1. การชดใช้ค่าเสียหายเป็นเงิน กรณีที่ทรัพย์สินสูญหายหรือเสียหาย ยังไม่ได้ใช้งาน ให้
 ชดใช้ตามราคาทรัพย์สินดังกล่าวในปีที่สูญหายหรือเสียหาย โดยไม่มีการหักค่าเสื่อมราคาหรือค่าสึกหรอ
 ของทรัพย์สินนั้น หากเป็นกรณีที่ทรัพย์สินได้ใช้งานแล้วก็จะมีการหักค่าเสื่อมราคาตามระยะเวลาที่ใช้งาน
 มาแล้ว หรือตามมูลค่าซากของทรัพย์สินนั้น ๆ ขึ้นอยู่กับระยะเวลาการใช้ทรัพย์สินว่าอยู่ในช่วงเวลาหรือ
 เกินระยะเวลาที่กำหนดการใช้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ทั้งนี้กระทรวงการคลังได้กำหนดอายุการใช้งาน
 อย่างมีประสิทธิภาพของทรัพย์สินแต่ละประเภท ตลอดจนอัตรามูลค่าซาก โดยอ้างอิงจากหน่วยงานของ
 รัฐวิสาหกิจและเอกชน เพื่อเป็นมาตรฐานในการถือปฏิบัติ

/ 2. อายุ ...

2. อายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพของทรัพย์สิน กำหนดโดยนำสถิติจากการใช้ทรัพย์สินของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่มีการใช้ทรัพย์สินลักษณะและประเภทเดียวกันเป็นเกณฑ์ สำหรับอัตรามูลค่าซากคำนวณหาโดยวิธีขอลดลงเหลือลดลง (Double Declining Balance Method) ซึ่งอัตรามูลค่าซากของทรัพย์สินที่ยังมีอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพจะคงที่ หากทรัพย์สินดังกล่าวหมดอายุการใช้งานแล้ว อัตรามูลค่าซากจะลดลงในอัตราคงที่ในอัตราร้อยละ 0.5 ต่อปี จนกว่าจะเหลืออัตรามูลค่าซากร้อยละ 5 ซึ่งเป็นอัตราต่ำสุดสำหรับการเรียกชดใช้

3. ทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายรายการใดที่มีราคาปัจจุบันไม่เกิน 2,000 บาท ให้ชดใช้ตามราคาปัจจุบันของทรัพย์สินนั้น

4. ทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายที่ไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่กำหนด ให้ส่วนราชการขอทำ ความตกลงกับกระทรวงการคลังเป็นกรณี ๆ ไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุทัศน์ นิมมานเหมินท์)
รองปลัดกระทรวงฯ ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงการคลัง

เรียน ท่านปลัดกระทรวง (ร.ธ)
เพื่อโปรดทราบและเห็นชอบ
เรื่อง สืบค้นทรัพย์สินในสังกัดทาง

(นางอัญชดี กุณมา)
ผู้อำนวยการกองกลาง
IS NU 48

กรมบัญชีกลาง

สำนักบัญชีและตรวจสอบภายใน

โทร 0-2270-0370

โทรสาร 0-2273-9796

ทราบ
ชอบ

(นายจรัส กิ่งทองเสริม)

รองปลัดกระทรวงฯ ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงสาธารณสุข

กรมการแพทย์ (L)

ปลัดกระทรวงการแพทย์

(นายวุฒิ สุขสมมล)
หัวหน้างานสารบรรณ

30 ก.ย. 2545

30 ก.ย. 2545

**หลักเกณฑ์การคำนวณ
ค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียก
ชดใช้ตามความรับผิดชอบละเมิด**

สำนักบัญชีและตรวจสอบภายใน
กลุ่มพัฒนาระบบบัญชี

สิงหาคม 2545

หลักเกณฑ์การคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ ตามความรับผิดชอบทางละเมิด

1. ความเป็นมา

ในปี พ.ศ. 2539 สำนักนายกรัฐมนตรีได้กำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ โดยได้แยกความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ออกเป็นเหตุที่เนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่และไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่ ความเสียหายที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่หน่วยงานของรัฐต้องรับภาระชดใช้ค่าเสียหายไปก่อน ส่วนเจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายต่อหน่วยงานของรัฐเพียงใดนั้น ให้ไปใ้เบียดเบียนภายหลัง โดยยึดหลักว่าจะเรียกเอาแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐเฉพาะกรณีความเสียหายเกิดขึ้นโดยจงใจประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้น สำหรับความเสียหายที่เกิดจากการที่ไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องถูกฟ้องและชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นการส่วนตัวโดยไม่เกี่ยวกับทางราชการ ในการดำเนินการสอบหาผู้รับผิดชอบ หัวหน้าหน่วยงานภาครัฐจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดเพื่อพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดชอบและจำนวนค่าสินไหมทดแทน ผลการพิจารณาของคณะกรรมการ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐจะต้องวินิจฉัยสั่งการว่ามีผู้รับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือไม่และเป็นจำนวนเท่าใด และส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบภายในเจ็ดวันนับแต่วันวินิจฉัยสั่งการ เว้นแต่กระทรวงการคลังประกาศกำหนดว่าไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ

หลักการชดใช้ความเสียหายที่เป็นเงิน ก็ให้ใช้เป็นเงินแต่เพียงอย่างเดียว แต่ถ้าความเสียหายมิได้เป็นเงินจะดำเนินการชำระเป็นเงินแทนหรือชดใช้ทรัพย์สินอย่างเดียวกัน โดยมีสภาพคุณภาพ ปริมาณ และลักษณะเดียวกันกับทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหาย และใช้งานแทนได้ เช่นเดียวกับทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหาย หรือซ่อมแซมหรือนูรณ์ทรัพย์สินที่ชำรุดเสียหายให้คงสภาพเดิม กรณีการชดใช้ที่แตกต่างจากที่กล่าวมาข้างต้น ต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังก่อน

ในทางปฏิบัติของการชดใช้ความเสียหายของทรัพย์สิน ผู้รับผิดชอบส่วนใหญ่จะขอชดใช้เป็นเงินแทนการชดใช้ตัวทรัพย์สิน กระทรวงการคลังโดยกรมบัญชีกลางก็จะพิจารณาคำนวณ

ค่าเสียหายของทรัพย์สินเพื่อเรียกชดใช้เป็นกรณี ๆ ตามลักษณะและคุณสมบัติของทรัพย์สิน คังนั้น เพื่อให้หน่วยงานของรัฐสามารถคำนวณมูลค่าทรัพย์สินที่จะเรียกชดใช้ภายใต้เกณฑ์ที่เหมาะสม กระทรวงการคลังจึงได้กำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินที่ควรเรียกชดใช้ตาม ความรับผิดชอบทางละเมิดให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติเป็นมาตรฐานเดียวกัน

หน่วยงานของรัฐในที่นี้ หมายถึง กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียก ชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค สำหรับราชการส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจ ที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนด ให้เป็นหน่วยงานของรัฐ สามารถนำหลักเกณฑ์ที่กำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติได้

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่มีทรัพย์สินสูญหายหรือเสียหาย สามารถนำหลักเกณฑ์ ที่กำหนดไปคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินเพื่อเรียกชดใช้จากผู้รับผิดทางละเมิดเป็นมาตรฐานเดียวกัน
2. เพื่อความสะดวกและคล่องตัวในการปฏิบัติงานของหน่วยงาน ลดปริมาณงาน ที่ต้องส่งเรื่องมาให้กระทรวงการคลังกำหนดมูลค่าความเสียหาย

3. ขอบเขตและข้อจำกัด

ทรัพย์สินที่ศึกษาเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณมูลค่าความเสียหายในที่นี้ เป็น ทรัพย์สินประเภทที่กำหนดในบัญชีราคามาตรฐานครุภัณฑ์ของสำนักงานประมาณเท่านั้น โดยไม่ ครอบคลุมถึงทรัพย์สินที่เป็นวัตถุโบราณหรือของมีค่า เนื่องจากมูลค่าของทรัพย์สินดังกล่าวมิได้ เปลี่ยนแปลงตามภาวะเศรษฐกิจและอาจมีปัญหาในการกำหนดมูลค่าความเสียหาย คังนั้น ทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายนอกเหนือจากประเภทที่กำหนด ให้หน่วยงานของรัฐส่งเรื่องให้ กระทรวงการคลังพิจารณาคำนวณค่าเสื่อมราคา

4. หลักเกณฑ์และวิธีการ

หลักเกณฑ์ที่กำหนดต่อไปนี้เป็นยึดหลักความเป็นธรรมทั้ง 2 ฝ่าย คือ หน่วยงานของ รัฐและผู้รับผิดชอบ โดยหน่วยงานของรัฐจะได้รับเงินชดใช้ในจำนวนเงินที่เหมาะสมตามสภาพของ การใช้ทรัพย์สินนั้นมา สำหรับผู้รับผิดชอบก็ให้รับผิดชอบชดใช้เงินให้กับหน่วยงานของรัฐที่ไม่เกินมูลค่า ทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหาย

ในการชดเชยค่าเสียหายของทรัพย์สินเป็นเงิน ให้ชดเชยตามสภาพการใช้งานของทรัพย์สินเป็นเกณฑ์ในการคำนวณมูลค่าความเสียหาย โดยมีหลักเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

1. ทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายยังไม่ได้ใช้งาน ให้ชดเชยตามราคาปัจจุบัน

2. ทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายได้ใช้งานแล้ว

2.1 กรณีความเสียหายเกิดขึ้นในระหว่างที่ทรัพย์สินนั้นยังมีอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพอยู่ ให้ชดเชยตามราคาปัจจุบันหักด้วยค่าเสื่อมราคาสะสมถึงปีที่สูญหายหรือเสียหาย

$$\text{ราคาที่เรียกชดเชย} = \text{ราคาปัจจุบัน} - \text{ค่าเสื่อมราคา}$$

2.2 กรณีความเสียหายเกิดขึ้นเมื่อทรัพย์สินนั้นสูญหายหรือเสียหายหมดอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว

$$\text{ราคาที่เรียกชดเชย} = \text{ราคาปัจจุบัน} \times \text{อัตรามูลค่าซากปีที่สูญหาย/เสียหาย}$$

สำหรับราคาปัจจุบันของทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายรายการใดมีมูลค่าไม่ถึง 2,000 บาท ให้ชดเชยตามราคาปัจจุบัน

ข้อมูลที่เป็นสาระสำคัญในการคำนวณมูลค่าทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายเพื่อเรียกชดเชยได้แก่ ราคาปัจจุบัน ราคาซาก อายุการใช้งาน และค่าเสื่อมราคา

1) ราคาปัจจุบัน เป็นราคาของทรัพย์สินในปีที่สูญหายหรือเสียหาย โดยใช้ตามบัญชีราคามาตรฐานครุภัณฑ์ของสำนักงบประมาณ หรือราคาตลาดหรือราคาซื้อขายทรัพย์สิน ซึ่งเป็นชนิด ลักษณะ และขนาดเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกัน กรณีที่ไม่ใช่บัญชีราคามาตรฐานครุภัณฑ์ของสำนักงบประมาณ ส่วนราชการจะต้องมีหลักฐานการสืบราคาจากบริษัทหรือห้างร้านที่จำหน่ายหรือเป็นตัวแทนจำหน่ายทรัพย์สินนั้น เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ

2) ราคาซาก เป็นราคาที่ประมาณว่าจะขายทรัพย์สินได้ในขณะที่ทรัพย์สินนั้นหมดอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว การกำหนดอัตรามูลค่าซากของทรัพย์สินแต่ละประเภท (ภาคผนวก 1) ขึ้นอยู่กับอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพของทรัพย์สิน ทั้งนี้ อัตรามูลค่าซากของทรัพย์สินที่หมดอายุการใช้งานแล้ว กำหนดให้ลดลงปีละ 0.5 จนเหลืออัตรามูลค่าซากร้อยละ 5 เป็นอัตราต่ำสุดที่เรียกชดเชย

3) อายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นระยะเวลาของการใช้ทรัพย์สินที่ประมาณว่า หากได้มีการใช้ทรัพย์สินอย่างสม่ำเสมอ ประสิทธิภาพสูงสุดที่ได้จากการใช้ทรัพย์สินควรจะมีอายุการใช้งานเท่าใด การกำหนดอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพของทรัพย์สิน (ภาคผนวก 2) จำแนกตามบัญชีราคามาตรฐานครุภัณฑ์ของสำนักงานประมาณ

4) ค่าเสื่อมราคา เป็นการปันส่วนมูลค่าเสื่อมสภาพของทรัพย์สินอย่างมีระบบตลอดอายุการใช้งานที่ได้ประมาณไว้ วิธีการคำนวณค่าเสื่อมราคาเพื่อเรียกชดใช้ให้ใช้วิธีเส้นตรง (Straight – Line Method) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{ค่าเสื่อมราคาต่อปี} = \frac{\text{ราคาปัจจุบัน} - \text{ราคาซาก}}{\text{อายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ}}$$

การคำนวณค่าเสื่อมราคาเพื่อหามูลค่าทรัพย์สินเพื่อเรียกชดใช้ตามความรับผิดชอบตามระเบียบเป็นกรณีการคำนวณค่าเสื่อมราคาตามหลักบัญชีเกณฑ์คงค้าง เนื่องจากทรัพย์สินที่หักค่าเสื่อมราคาตามหลักบัญชี เมื่อหมดอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว จะคงมูลค่าเดิมบัญชีด้วยราคา 1 บาท เพื่อการควบคุมและตรวจสอบทรัพย์สิน ซึ่งจะนำมาเป็นมูลค่าเรียกชดใช้ไม่ได้

5. ขั้นตอนการคำนวณค่าเสื่อมราคา

การคำนวณค่าเสื่อมราคาเพื่อหามูลค่าเรียกชดใช้ มีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดอายุการใช้งานจริงของทรัพย์สิน โดยนำ วัน เดือน ปี ที่สูญหายหรือเสียหายหักด้วย วัน เดือน ปี ที่ซื้อทรัพย์สิน จะได้อายุการใช้งานของทรัพย์สินนั้น (เศษของวันเกินกว่าหรือเท่ากับ 15 วัน ให้คิดเป็น 1 เดือน ถ้าน้อยกว่าให้ตัดทิ้ง)

2. ตรวจสอบอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพของทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายจากรายงายอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพของทรัพย์สิน และนำมาเปรียบเทียบกับผลที่คำนวณได้จากข้อ 1 เพื่อดูว่าทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหาย ยังอยู่ในระหว่างอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ หรือหมดอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว

3. หาราคาปัจจุบันในปีที่ทรัพย์สินสูญหายหรือเสียหาย โดยใช้วิธีการสืบราคาจากบริษัทห้างร้าน หรือใช้ตามบัญชีราคามาตรฐานครุภัณฑ์ของสำนักงานประมาณแล้วแต่กรณี

4. การคำนวณมูลค่าทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายเพื่อเรียกชดใช้

4.1 กรณีที่ทรัพย์สินสูญหายหรือเสียหาย ระหว่างอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ

$$\text{สูตรการคำนวณค่าเสื่อมราคาต่อปี} = \frac{\text{ราคาปัจจุบัน} - \text{ราคาซาก}}{\text{อายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ}}$$

การหารราคาซาก ให้ใช้อัตรามูลค่าซากที่กำหนดในช่วงที่ทรัพย์สินมีอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ และนำอัตรามูลค่าซากคูณกับราคาปัจจุบัน

$$\text{ราคาซาก} = \text{ราคาปัจจุบัน} \times \text{อัตรามูลค่าซาก}$$

เมื่อได้ราคาซากแล้วนำไปคำนวณตามสูตร เพื่อหาค่าเสื่อมราคาต่อปี กรณีทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายได้มีการใช้งานมากกว่าหรือน้อยกว่า 1 ปี ต้องหาค่าเสื่อมราคาที่เกิดขึ้นตามระยะเวลาการใช้ทรัพย์สิน ดังนี้

$$\text{ค่าเสื่อมราคาสะสม} = \text{ค่าเสื่อมราคาต่อปี} \times \text{อายุการใช้งานของทรัพย์สินที่คำนวณได้}$$

$$\text{จำนวนเงินที่เรียกให้ชดใช้} = \text{ราคาปัจจุบัน} - \text{ค่าเสื่อมราคาสะสม}$$

4.2 กรณีที่ทรัพย์สินสูญหายหรือเสียหายหมดอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว

(1) ให้คำนวณหาอัตรามูลค่าซาก ตามอายุการใช้งานของทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหาย โดยใช้วิธีการเทียบบัญชีใดรายการใด

(2) จำนวนเงินที่เรียกให้ชดใช้ = ราคาปัจจุบัน x อัตรามูลค่าซากตาม ข้อ (1)

การคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายทั้ง 2 กรณีปรากฏตามตัวอย่าง (ภาคผนวก 3)

6. การควบคุมและติดตามหนี้

เมื่อผู้รับผิดทางละเมิดยินยอมชดใช้จำนวนเงินตามที่คำนวณได้ และได้มีการชดใช้ครั้งเดียวทั้งจำนวน ให้หน่วยงานของรัฐนำเงินที่ได้รับส่งคลังเป็นเงินรายได้แผ่นดิน หากเป็นการทำสัญญาปรับสภาพหนี้และขอผ่อนชำระ หน่วยงานของรัฐควรมีการควบคุมรายการดังกล่าวในระบบบัญชี เพื่อเป็นข้อมูลในการควบคุมและติดตามผลการเรียกเก็บเงินจากผู้รับผิดทางละเมิด ทั้งนี้ ในช่วงระยะแรกที่หน่วยงานยังไม่มีปรับเปลี่ยนระบบบัญชีจากเกณฑ์เงินสดเป็นเกณฑ์คงค้าง ให้หน่วยงานของรัฐควบคุมรายการดังกล่าวในทะเบียนไปพลางก่อน เมื่อมีการใช้ระบบบัญชีเกณฑ์คงค้างแล้ว ให้ตั้งขอลูกหนี้ในระบบบัญชีด้วย

7. สรุป

หลักเกณฑ์การคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดชอบ
ละเมิดที่กำหนด เป็นแนวทางให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติ ซึ่งยังมีอาจพิจารณาได้ครอบคลุมทรัพย์สิน
สินทุกประเภทที่หน่วยงานของรัฐมี คั้งนั้น หากทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหาย หน่วยงานของ
รัฐไม่สามารถจะคำนวณมูลค่าเพื่อเรียกชดใช้ได้ ก็ให้ส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังพิจารณา อย่างไรก็ตาม
กรอบแนวทางที่กำหนดดังกล่าวจะทำให้หน่วยงานของรัฐสามารถคำนวณมูลค่าทรัพย์สินที่สูญหาย
หรือเสียหายได้อย่างมีหลักเกณฑ์และเป็นมาตรฐานเดียวกัน

ตารางอัตรามูลค่าซาก แยกตามอายุการใช้งานของทรัพย์สิน

5 ปี		8 ปี		10 ปี		12 ปี		15 ปี	
ปีที่	%	ปีที่	%	ปีที่	%	ปีที่	%	ปีที่	%
1-5	8	1-8	10	1-10	11	1-12	11	1-15	12
6	7.5	9	9.5	11	10.5	13	10.5	16	11.5
7	7	10	9	12	10	14	10	17	11
8	6.5	11	8.5	13	9.5	15	9.5	18	10.5
9	6	12	8	14	9	16	9	19	10
10	5.5	13	7.5	15	8.5	17	8.5	20	9.5
11	5	14	7	16	8	18	8	21	9
เป็นคั่นไป		15	6.5	17	7.5	19	7.5	22	8.5
		16	6	18	7	20	7	23	8
		17	5.5	19	6.5	21	6.5	24	7.5
		18	5	20	6	22	6	25	7
		เป็นคั่นไป		21	5.5	23	5.5	26	6.5
				22	5	24	5	27	6
				เป็นคั่นไป		เป็นคั่นไป		28	5.5
								29	5
								เป็นคั่นไป	

ตารางอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพของทรัพย์สิน
ตามบัญชีราคามาตรฐานครุภัณฑ์ของสำนักงานประมาณ

ประเภททรัพย์สิน	อายุการใช้งาน (ปี)
1. ครุภัณฑ์ก่อสร้าง	10
ยกเว้น รถเข็น	5
2. ครุภัณฑ์การเกษตร	10
3. ครุภัณฑ์การแพทย์	10
ยกเว้น รถเข็น	8
4. ครุภัณฑ์การศึกษา	10
5. ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	10
6. ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	10
ยกเว้น เตาก๋าส	5
7. ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	10
ยกเว้น วิทยุ - เทป	5
8. ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	8
ยกเว้น รถจักรยานยนต์	5
9. ครุภัณฑ์โรงงาน	10
10. ครุภัณฑ์สำนักงาน	10
11. ครุภัณฑ์สำรวจ	10
ยกเว้น เทปวัดระยะ, ไม้สต๊าฟ	5
12. ครุภัณฑ์อาวุธ	10

ตัวอย่างการคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหาย

ตัวอย่างที่ 1 เครื่องรับส่งวิทยุสื่อสารชนิดมือถือมูลค่า 13,500 บาท ซื้อมาเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2541 สูญหายเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2544

การคำนวณหามูลค่าทรัพย์สินที่จะเรียกชดใช้เป็นดังนี้

อายุการใช้งานของเครื่องรับส่งวิทยุสื่อสาร ชนิดมือถือ 3 ปี 6 เดือน

อายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพของทรัพย์สิน 10 ปี

ราคาปัจจุบันในปีที่สูญหายเท่ากับ 12,000 บาท

(ตามบัญชีราคามาตรฐานครุภัณฑ์ปี 2544 ของสำนักงานประมาณ)

จำนวนเงินที่เรียกให้ชดใช้ = ราคาปัจจุบัน - ค่าเสื่อมราคาสะสมถึงปีที่สูญหาย

ค่าเสื่อมราคาต่อปี = $\frac{\text{ราคาปัจจุบัน} - \text{ราคาซาก}}{\text{อายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ}}$

ราคาซาก = ราคาปัจจุบัน \times อัตรามูลค่าซากปีที่หมดอายุการใช้งาน

อัตรามูลค่าซากปีที่หมดอายุการใช้งาน = 11 %

ราคาซาก = $12,000 \times \frac{11}{100} = 1,320$ บาท

ค่าเสื่อมราคาต่อปี = $\frac{12,000 - 1,320}{10} = 1,068$ บาท

ค่าเสื่อมราคาสะสมถึงปีที่สูญหาย (3 ปี 6 เดือน)

= $1,068 \times 3 + \left[1,068 \times \frac{6}{12} \right] = 3,738$ บาท

จำนวนเงินที่เรียกให้ชดใช้ = $12,000 - 3,738 = 8,262$ บาท

ตัวอย่างที่ 2 เครื่องรับส่งวิทยุสื่อสารชนิดมือถือ ตามตัวอย่างที่ 1 หากซื้อเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2534
 สูญหายเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2544

การคำนวณหามูลค่าทรัพย์สินที่จะเรียกชดใช้เป็นดังนี้

อายุการใช้งานของเครื่องรับส่งวิทยุสื่อสาร 10 ปี 6 เดือน ซึ่งเป็นกรณีที่สูญหาย
 เมื่อทรัพย์สินหมดอายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว

$$\text{จำนวนเงินที่เรียกให้ชดใช้} = \text{ราคาปัจจุบัน} \times \text{อัตรามูลค่าซากปีที่สูญหาย}$$

$$\text{อัตรามูลค่าซากปีที่ 10} = 11 \%$$

$$\text{อัตรามูลค่าซากปีที่ 11} = 10.5 \%$$

$$\text{ผลต่างระหว่างปีที่ 10 ถึง 11} = 0.5 \%$$

คำนวณอัตรามูลค่าซากปีที่สูญหาย โดยวิธีเทียบบัญญัติใครขงค้

$$\text{อายุการใช้งาน 12 เดือน} = 0.5$$

$$\text{อายุการใช้งาน 6 เดือน} = \frac{0.5 \times 6}{12} = 0.25$$

ดังนั้น อัตรามูลค่าซากปีที่สูญหาย (10 ปี 6 เดือน)

$$= 11 - 0.25 = 10.75 \%$$

$$\text{จำนวนเงินที่เรียกให้ชดใช้} = 12,000 \times \frac{10.75}{100} = 1,290 \text{ บาท}$$

ปี	มูลค่าซาก	อัตราซาก
10	11%	11%
11	10.5%	10.5%
12	10%	10%
13	9.5%	9.5%
14	9%	9%
15	8.5%	8.5%
16	8%	8%
17	7.5%	7.5%
18	7%	7%
19	6.5%	6.5%
20	6%	6%

ตัวอย่างที่ 3 เครื่องขยายเสียงมูลค่า 55,000 บาท ซื้อมาเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2541 สูญหายเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2544

การคำนวณหามูลค่าทรัพย์สินที่จะเรียกชดใช้เป็นดังนี้

อายุการใช้งานของเครื่องขยายเสียง 3 ปี 9 เดือน

อายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพของทรัพย์สิน 10 ปี

ราคาซื้อขยายเครื่องขยายเสียงในปีปัจจุบัน (ปี 2544) คือ 50,000 บาท

(ตามบัญชีราคามาตรฐานครุภัณฑ์ปี 2544 ของสำนักงานประมาณ)

จำนวนเงินที่เรียกให้ชดใช้ = ราคาปัจจุบัน - ค่าเสื่อมราคาสะสมถึงปีที่สูญหาย

ค่าเสื่อมราคาต่อปี = $\frac{\text{ราคาปัจจุบัน} - \text{ราคาซาก}}{\text{อายุการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ}}$

ราคาซาก = ราคาปัจจุบัน x อัตรามูลค่าซากปีที่หมดอายุการใช้งาน

อัตรามูลค่าซากปีที่หมดอายุการใช้งาน = 11 %

ราคาซาก = $50,000 \times \frac{11}{100} = 5,500$ บาท

ค่าเสื่อมราคาต่อปี = $\frac{50,000 - 5,500}{10} = 4,450$ บาท

ค่าเสื่อมราคา 3 ปี 9 เดือน = $4,450 \times 3 + \left[4,450 \times \frac{9}{12} \right] = 16,687.50$ บาท

จำนวนเงินที่เรียกให้ชดใช้ = $50,000 - 16,687.50 = 33,312.50$ บาท

ด่วนที่สุด
ท.กค 0409.7 / 1205

กรมบัญชีกลาง

ถนนพระราม 6 กทม. 10400

๒๕ พฤษภาคม 2549

เรื่อง ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของส่วนราชการ พ.ศ. 2549

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกระทรวง อธิบดี อธิการบดี เลขาธิการ ผู้อำนวยการ ผู้บัญชาการ ตำรวจแห่งชาติ

ด้วยกระทรวงการคลัง ได้กำหนดระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของส่วนราชการ พ.ศ. 2549 ให้ส่วนราชการถือปฏิบัติ เพื่อให้การเบิกค่าใช้จ่ายดังกล่าวเป็นไปด้วยความสะดวก คล่องตัว และมีความยืดหยุ่นสามารถใช้บริหารจัดการได้อย่างเหมาะสม และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ประกาศระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของส่วนราชการ พ.ศ. 2549 ในราชกิจจานุเบกษาฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 123 ตอนพิเศษ 49 ง วันที่ 7 เมษายน 2549 ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อพ้นสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

กรมบัญชีกลางขอเรียนว่า ระเบียบกระทรวงการคลังดังกล่าวส่วนราชการสามารถ Download ได้จาก Website ของกรมบัญชีกลาง ที่ www.cgd.go.th เพื่อถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมภพ บัณฑิตวิพากษ์)

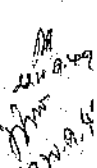
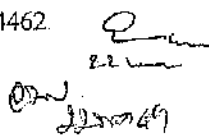
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมบัญชีกลาง

สำนักมาตรฐานด้านกฎหมายและระเบียบการคลัง
กลุ่มอนุมัติพิเศษ ๒๐๙๖๓๕ / ๑๗

โทร. 0-2273-9616 ต่อ 4462

โทรสาร 0-2273-9543

ระเบียบกระทรวงการคลัง

ว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของส่วนราชการ

พ.ศ. ๒๕๔๕

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์การเบิกจ่ายเงินเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของส่วนราชการ เพื่อให้เป็นไปด้วยความสะดวก คล่องตัว และมีความยืดหยุ่นสามารถใช้บริหารจัดการได้อย่างเหมาะสม

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๑ (๒) แห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๒ กระทรวงการคลังโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงกำหนดระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๔๕”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ บรรดาหลักเกณฑ์ หรือแนวทางการปฏิบัติตามหนังสือสั่งการใด ที่มีอยู่ก่อนวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“ส่วนราชการ” หมายความว่า สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเป็นหรือเทียบเท่า กระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งไม่มีฐานะเป็นกรมแต่มีหัวหน้าส่วนราชการซึ่งมีฐานะเป็นอธิบดี และราชการบริหารส่วนภูมิภาค

“ค่าใช้จ่าย” หมายความว่า ค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของส่วนราชการที่เบิกจ่ายจากงบประมาณในลักษณะค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ ค่าสาธารณูปโภค หรืองบรายจ่ายใด ที่เบิกจ่ายในลักษณะเดียวกัน

ข้อ ๕ การเบิกจ่ายเงินค่าใช้จ่ายตามระเบียบนี้ ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณ ต้องดำเนินการเบิกจ่ายเงินให้ถูกต้องตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง ด้วยความโปร่งใส ประหยัด รวดเร็ว และคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการและการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพเป็นสำคัญ

ข้อ ๖ ค่าใช้จ่ายใดที่มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือมติคณะรัฐมนตรีกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ ให้หัวหน้าส่วนราชการเจ้าของงบประมาณเบิกจ่ายเงินค่าใช้จ่ายดังกล่าวตามที่ได้กำหนดไว้ เช่น

- (๑) การประกันภัยทรัพย์สิน
- (๒) ค่าเช่ารถยนต์ของส่วนราชการ
- (๓) ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ
- (๔) ค่าเบี้ยประชุม
- (๕) ค่าใช้จ่ายในการรับรองชาวต่างประเทศ
- (๖) ค่าใช้จ่ายในการประชุมระหว่างประเทศ
- (๗) ค่าใช้จ่ายในการจัดฝึกอบรม
- (๘) ค่าใช้จ่ายในการจัดงาน
- (๙) ค่าเครื่องแต่งตัวข้าราชการที่เดินทางไปราชการต่างประเทศชั่วคราว
- (๑๐) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับศพข้าราชการและลูกจ้างประจำของทางราชการซึ่งถึงแก่ความตาย

ในระหว่างเดินทางไปราชการ

ข้อ ๑ ค่าใช้จ่ายดังต่อไปนี้ ให้หัวหน้าส่วนราชการเจ้าของงบประมาณเบิกจ่ายเงินได้เท่าที่จ่ายจริง ตามอัตราที่กำหนดในกฎหมาย สัญญาอนุญาตตุลาการ คำชี้ขาดอนุญาตตุลาการ คำสั่งหรือคำพิพากษาของศาล แล้วแต่กรณี

(๑) การดำเนินการตามสัญญาอนุญาตตุลาการ อาทิเช่น ค่าช่วยการอนุญาตตุลาการ

(๒) การดำเนินคดี เช่น ค่าธรรมเนียม ค่าทนายความ ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ ค่าที่พักพยาน ค่าเสียหาย ดอกเบี้ย ค่าการบังคับคดี

ข้อ ๘ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทนที่ผู้เสียหายยื่นคำขอให้หน่วยงานของรัฐคดีใช้กรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้กระทำละเมิดต่อผู้เสียหายในการปฏิบัติหน้าที่ ให้หัวหน้าส่วนราชการเจ้าของงบประมาณเบิกจ่ายเงินตามระยะเวลาและอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนด

ข้อ ๙ การเบิกจ่ายเงินค่าใช้จ่ายตามข้อ ๑ และข้อ ๘ ให้หัวหน้าส่วนราชการเจ้าของงบประมาณเบิกจ่ายเงินให้โดยพลัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินกว่าสามสิบวันนับแต่วันที่กำหนดในสัญญาได้รับแจ้งคำชี้ขาด คำสั่งหรือคำพิพากษาถึงที่สุด หรือระยะเวลาที่กระทรวงการคลังกำหนด แล้วแต่กรณี เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นอันสมควรที่ไม่อาจเบิกจ่ายเงินตามกำหนดเวลาดังกล่าว ให้เบิกจ่ายเงินให้เสร็จสิ้นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่อาจเบิกจ่ายได้

ข้อ ๑๐ ค่าใช้จ่ายการเช่าอาคารและที่ดิน รวมค่าบริการอื่นใดที่เกี่ยวกับการเช่า ให้หัวหน้าส่วนราชการเจ้าของงบประมาณเบิกจ่ายเท่าที่จ่ายจริงตามอัตรา ดังนี้

(๑) การเช่าอาคารเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน เก็บเอกสาร หรือพัสดุต่าง ๆ ให้เบิกจ่ายเงินเท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกินอัตราตารางเมตรละห้าร้อยบาทต่อเดือน หรือในกรณีที่มีเหตุผล ความจำเป็นต้องเช่าในอัตราเกินกว่าตารางเมตรละห้าร้อยบาทต่อเดือน ให้เบิกจ่ายเงินได้ในวงเงินไม่เกินห้าหมื่นบาทต่อเดือน

(๒) การเช่าที่ดินเพื่อใช้ในราชการ ให้เบิกจ่ายเงินได้เท่าที่จ่ายจริงแต่ไม่เกินอัตราห้าหมื่นบาทต่อเดือน

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นที่จะต้องเบิกจ่ายเงินค่าใช้จ่ายตาม (๑) และ (๒) เกินกว่าอัตราที่กำหนดไว้ ให้หัวหน้าส่วนราชการเจ้าของงบประมาณใช้ดุลยพินิจเบิกจ่ายเงินตามที่จ่ายจริง ทั้งนี้ อัตราที่เบิกจ่ายเงินต้องไม่สูงกว่าอัตราห้องตลาด และในการอนุมัติเบิกจ่ายเงินให้บันทึกเหตุผลที่ต้องเบิกจ่ายเงินในอัตรานั้นไว้ด้วย

เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของส่วนราชการ กระทรวงการคลังอาจประกาศกำหนดอัตราเช่าตามวรรคหนึ่งเป็นอย่างอื่นให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้ตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๑๑ ค่าใช้จ่ายการดำเนินงานตามภารกิจปกติหรือตามนโยบายของทางราชการ ดังต่อไปนี้ ให้หัวหน้าส่วนราชการเจ้าของงบประมาณใช้ดุลยพินิจเบิกจ่ายเงินได้ตามความเหมาะสมจำเป็น เท่าที่จ่ายจริง

(๑) การจ้างเอกชนดำเนินงานของส่วนราชการ

(๒) ค่าวัสดุตามหลักการจำแนกประเภทรายจ่ายที่สำนักงานงบประมาณกำหนดเพื่อใช้ในการปฏิบัติราชการหรือเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ

(๓) การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่หรือตามนโยบายของทางราชการ

(๔) ค่าสาธารณูปโภค เช่น ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ ค่าชำระฝากส่งทางไปรษณีย์ของสำนักงาน ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการใช้ระบบอินเตอร์เน็ต ยกเว้นค่าสาธารณูปโภคที่ทางราชการจ่ายแทนให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้าง ให้หัวหน้าส่วนราชการเจ้าของงบประมาณเบิกจ่ายเงินตามระเบียบหรือหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้

(๕) การจัดประชุมราชการ

(๖) ค่าตอบแทนล่ามในการแปลภาษาท้องถิ่น ภาษาต่างประเทศ หรือภาษามือสำหรับการปฏิบัติงานในหน้าที่ หรือตามนโยบายของทางราชการ

(๓) ค่าโล่ ของรางวัล ของที่ระลึกผู้เยี่ยมชมส่วนราชการ ประกาศเกียรติคุณผู้ที่ให้ความช่วยเหลือทางราชการ หรือประกาศเกียรติคุณผู้ที่ได้รับการยกย่องจากทางราชการ

(๔) ค่าซ่อมแซมทรัพย์สินของทางราชการที่ได้รับความเสียหายซึ่งมิได้เกิดจากการเสื่อมสภาพหรือชำรุดเสียหายจากการใช้งานปกติ ทั้งนี้ เมื่อส่วนราชการจ่ายค่าใช้จ่ายดังกล่าวแล้วให้ดำเนินการหาผู้รับผิดชอบตามระเบียบว่าด้วยความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่

(๕) ค่าของที่ระลึกมอบให้ชาวต่างประเทศ กรณีเดินทางไปราชการต่างประเทศชั่วคราว หรือกรณีที่ชาวต่างประเทศเดินทางมาประเทศไทย

(๑๐) ค่าใช้จ่ายอื่นที่กระทรวงการคลังกำหนด

ข้อ ๑๒ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าตอบแทนอื่นใดที่ไม่ได้กำหนดไว้ในระเบียบนี้ ให้หัวหน้าส่วนราชการเจ้าของงบประมาณเบิกจ่ายเงินตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

ข้อ ๑๓ ให้หัวหน้าส่วนราชการเจ้าของงบประมาณกำกับดูแลการเบิกจ่ายเงินค่าใช้จ่ายตามระเบียบนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ ในกรณีที่การเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายใดไม่เป็นไปตามระเบียบนี้ อันเป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหาย ให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่โดยเร็ว

ข้อ ๑๔ การเบิกจ่ายเงินค่าใช้จ่ายใดที่ได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ หรือแนวทางการปฏิบัติ ตามหนังสือสั่งการใดที่กำหนดไว้ก่อนวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับและยังไม่แล้วเสร็จ ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์หรือแนวทางการปฏิบัตินั้นต่อไปจนแล้วเสร็จ

ข้อ ๑๕ ให้ปลัดกระทรวงการคลังเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัย การปฏิบัติตามระเบียบนี้ รวมทั้งมีอำนาจกำหนดการปฏิบัติ หรือยกเว้นการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๕

ทนง พิทยะ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง